LETO XI. ŠT. 33 (515) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 7. SEPTEMBRA 2006

NOVI GLAS

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Igor Gregori

Vzporedni *cool*turi

Prijetno sončno septembrsko vreme je bilo ozadje letošnjih 41. Študijskih dni Draga. Tradicionalni zamejski kulturni forum, ki je postal v nekdanjih desetletjih jugoslovanskega obdobja demokratična miselna arena vseslovenskega prostora, je tudi tokrat razživel poznopoletno obdobje in ponudil občinstvu pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah priložnost, da Slovenci o sebi trezno razmislimo in se z različnih zornih kotov soočamo z dediščino naše preteklosti, pa tudi da upremo pogled v težko dojemljivo prihodnost.

Kaj pa, ko bi za trenutek zrli v našo sedanjost? Med občinstvom letošnje Drage je bil prisoten tudi slovenski veleposlanik v Rimu Andrej Capuder, ki nam je ponudil tale vtis. "Opažam, da je ljudi na Dragi manj. Marsikoga pogrešam in povem, da je Draga v nekem smislu že izpela svoje večne teme. Sedaj pa prihajajo nove generacije. To je pač naravni potek. Na Drago vendar prihajajo tudi taki ljudje, za katere nisem mislil, da jih bom tu srečal. Tudi v tem je očitna sprememba novih časov, tako da na tem kraju še vidim prihodnost; škoda bi bilo, ko bi tako častitljiva manifestacija usahnila. Moje upanje je, da ne bo, in sam se bom trudil po svojih močeh, da do tega ne bo prišlo."

Veliko število obiskovalcev je z zanimanjem pričakovalo prof. Mirana Košuto, čigar predavanje z naslovom *Cooltura – Svežilni sprehod skoz 60 let kulture v manjšinskem prostoru* je odprlo letošnjo Drago. Med njimi je bil tudi pisatelj Alojz Rebula, ki je Košutove besede ocenil kot zelo dobre. "Njegovo predavanje je bilo res pozitivno s poudarkom predvsem na politično-družbenem razvoju in manj na kulturno-miselnem. Pogrešal sem edino popolnejši zgodovinski vpogled v našo stvarnost in tudi dejstvo, da nismo nekoč živeli v normalni situaciji, a v senci neke diktature."

Osebno pogrešam dejstvo, da Draga v zadnjih 15 letih - to je po osamosvojitvi matične domovine - ni postala svež, neobremenjen prostor, kjer bi mlade generacije naše manjšine tako eskagezejevskega kot esesojevskega kroga - če si izposodim izraza prof. Košute - pa tudi tiste, ki ne sodijo ne v ta tabor niti v onega, spravila pod isto streho, da bi skupno razmišljali, kako naprej. Menda je pri nas nujno, da si izprašamo vest in razumemo, kako je pod udarom ravno vprašanje mladine ali, bolje, dveh 'mladin', ki se vsaka še trdno drži "svoje" kulture, ki je trdno prepričana, da je samo 'naša' "prava". Kot trdi prof. Košuta, je naše ideološko manihejstvo ostalo, kljub temu da se je svet "kopernikansko zaobrnil na glavo". Hudo pa je, da je to manihejstvo še danes zakoreninjeno v tistih, ki so poklicani, da utirajo manjšini pot v jutrišnji dan.

Menim, da je Draga ostala žal še danes kraj, v katerem se povečini srečujejo ljudje istega zamejskega ideološkega miljeja, podobno kot na ponedeljkovih večerih Društva slovenskih izobražencev oz. na torkovih večerih Slovenskega kluba, in da ji ni uspelo postati prostor dobrodošlega odprtega prepiranja in soočanja vseh zamejskih ljudi.

Dokazov ne bomo nikoli imeli, a mislim, da so organizatorji Drage skušali storiti prvi korak v pravo smer tako, da so pod šotor Finžgarjevega doma povabili prof. Mirana Košuto, ki je po kulturnem in svetovnonazorskem prepričanju odprt in do dialoga pripravljen intelektualec, ki pa ga nikakor ne gre uvrščati v ideološki krog prirediteljev openske debatne prireditve.

Če bo Draga v prihodnje ostala zgolj to, kar danes je, bomo v manjšini rasli drug mimo drugega in gojili vsak svoj ideološki vrtiček.

Foto DPD

Ob začetku novega šolskega leta

Šolski zvonec ali navček?

Pred nami je novo šolsko leto in zdi se mi, da se vsako leto ponavljamo, ko pred začetkom pouka pišemo o težavah in izzivih, ki so pred našo, slovensko šolo. Pa saj je že življenje tako, da se ponavlja, vedno znova delamo iste stvari in vedno znova delamo tudi iste napake.

Ena od napak naše skupnosti je ta, da se za svojo šolo, za šolo s slovenskim učnim jezikom, premalo zanima, da jo vse bolj prepuščamo učiteljicam, učiteljem in profesorjem ter seveda staršem, ki se morajo, hočeš nočeš, s šolo ukvarjati že zato, ker jo obiskujejo njihovi otroci.

Slabo in krivično bi bilo, če bi ob začetku novega šolskega leta zapisali, da je z našo šolo križ, kot bi seveda bilo slabo, če bi zapisali, da je naša šola odlična, ker ne drži ne ena ne druga trditev. V naših šolah poučujejo odlični profesorji in taki, ki slovenščine ne znajo, a dejstvo je, da je to edina šola, ki jo imamo. Izbira italijanskih šol je za nas, brez nepotrebnega ovinkarjenja to povemo!, nesprejemljiva in zato raje pomagajmo našim šolnikom in šolarjem, samim sebi, da bo naša šola boljša.

Učeni ljudje in tisti, ki mislijo, da to so, nam že kar precej časa dopovedujejo, da so časi klasične slovenske šole mimo, ker pač živimo v globaliziranem času in narodnostno mešani družbi, v kateri je "multi-kulti" načelo dejansko zakon, se pravi, da je skoraj nemogoče pričakovati, da bi v naših slovenskih šolah v Italiji naši otroci lahko dobili še kaj znanja o vrednotah, kakršne so: ljubezen do slovenskega jezika, do narodne identite, zavednosti, ponosa nad dejstvom, da smo Slovenci. Ko pišem te stvari, vem, da sem pri nekaterih obsojen na nerazumevanje, ker so vse te stvari pri določenih ljudeh že stvar preteklosti in znamenje nacionalizma. Pa ne gre za to, saj je tudi meni še kako jasno, da so narodnostno mešani zakoni in otroci iz njih danes resnično bogastvo, saj bi polovico razredov v naših šolah lahko zaprli brez narodnostno mešanih otrok in tudi takih, ki se v naših šolah šele učijo slovenskega jezika. Še kako dobro se zavedam, da živimo v družbi, kjer so danes vrednote stvari, ki so še do včeraj veljale za slabe: pa naj gre za splav, za ločitve, zunajzakonske zveze, prazno in porazno užitkarstvo za vsako ceno, strah pred otroki, zaslužkarstvo za vsako ceno in brez vsake moralne norme in še in še.

Živimo v državi, kjer se rodi malo otrok in še teh je že skoraj polovica iz družin priseljencev. Živimo v vedno bolj stari in vedno bolj jalovi Evropi, kjer se taki ali drugačni (ne)zakonski pari odločajo za otroke šele po tridesetem letu, tudi po štiridesetem, daleč prepozno, da bi lahko še upali v rast prebivalstva. Le priseljenci imajo v sebi še tisti prvinski nagon po preživetju, ki te sili, da ne razmišljaš, ko gre za otroka, ampak otroke preprosto imaš. Naša manjšina ni nobena izjema v tej "glokal" družbi, zato vedno manj otrok pri nas, zato vedno bolj mešana šola s slovenskim učnim jezikom, v kateri je tudi vedno več muslimanskih otrok. Tisti "glokal" zgoraj stoji za globalno in lokalno. Zadnje čase se ta fraza zelo drago prodaja, je pa tudi že na ravni prazne floskule, a naj bo: velja tudi za našo šolo, ki ima svoje posebnosti, a se ne more izogniti vplivom globalizacije.

Vse to in še več je res, kot je, vsaj upam, še res preprosto dejstvo, da je naša šola še vedno in predvsem šola s slovenskim učnim jezikom. Če nam je to jasno, je vse v redu, če pa nam to ni jasno, so tu velike težave, ki jih sicer tisti, ki nam je naša šola pri srcu, že dolgo opažamo povsod tam, kjer je v razredih veliko narodnostno mešanih otrok in neslovensko govorečih otrok. Raven znanja slovenščine je v takih razredih po navadi tako nizka, da je človeka groza, ko to vidi. Razlogov je seveda več od tega, da bi otroke morali predvsem in tudi sami starši učiti slovenščine (Kako naj to počno tisti, ki je ne znajo?), do tega, da jo sami učitelji in profesorji ne znajo dovolj. Nesprejemljivo je namreč, da se v srednjih šolah otrokom odsvetujeta deli Bobri J. Jalna in Pod svobodnim soncem F. S. Finžgarja, ker da je slovenščina v teh dveh klasičnih delih pretežka. Nižanje navzdol, večno nižanje navzdol, to je problem, ne pa koliščarji in Iztokova Irena!

Če seveda govorimo o šoli s slovenskim učnim jezikom! Če pa govorimo o kaki drugi stvari, si to povejmo na glas, da ne bo potrebno več na skritem poslušati večnega nerganja čez šolnike, šolarje in našo šolo!

Ker pa govorimo o šoli s slovenskim učnim jezikom, želimo tako šolarjem kot njihovim učiteljem in seveda staršem veliko uspeha v novem šolskem letu, samim sebi pa, da bi zvonec šole s slovenskim učnim jezikom nikoli ne utihnil, saj je vendar šolski zvonec in ne navček, mar ne?

Jurij Paljk

Pogovor

Operni pevec Zdravko Perger o prirejanju koncertnih večerov in stanju v slovenski glasbi 3

Svečana akademija

Slikarju Tomincu in pesniku Gregorčiču so v Gradišču nad Prvačino postavili spominski obeležji 9

Rehabilitacija OZN - Vloga Italije

Ob zadnjih dogodkih v Libanonu

K sreči so neposredno vpletene strani v nedavne vojne dogodke v Libanonu in glavne svetovne sile vendarle doumele, da bi nadaljevanje vojne na tako občutljivem območju, kot je Bližnji vzhod, ne samo poslabšal že itak napete odnose med Izraelom in Pelestinci, temveč tudi odprlo pot neustavljivemu razvoju dogodkov in s tem razširjenju žarišča z vsemi tragičnimi posledicami. Po dobrem mesecu spopadov med izraelsko vojsko in notranjim libanonskim uporniškim gibanjem Hezbolah (Božja vojska), ki ga vodi šiitsko muslimansko krilo, je mednarodni diplomaciji vendarle uspelo najprej zaustaviti spopade in nato poslati na krizno območje južnega Libanona mednarodne vojaške sile pod okriljem OZN, kar, kot dobro vsi vemo, ji ni uspelo v Iraku. Iraški primer je torej le nekaj izučil tudi največjo svetovno silo, da je pri reševanju sedanje libanonske krize ubrala pot dogovarjanja tako s sprtimi stranmi kot z državami Evropske unije.

Novi levosredinski Prodijevi vladi je treba priznati, da se je že ob samem izbruhu spopadov opredelila za politično reševanje vprašanja in v ta namen dala pobudo za zadevno mednarodno konferenco, ki je potekala v Rimu. Res je, da le-ta ni takoj dosegla zaželenega rezultata, vendar je postavila politični temelj za nadaljevanje prizadevanj za ustavitev vojnih spopadov in se zavzela za druge pobude za pomiritev razmer. Tako predsednik vlade Prodi kot zunanji minister D'Alema sta zaigrala na karto Evrope, to se pravi njene aktivne vloge pri reševanju problemov na nemirnem Bližnjem vzhodu. Vojna v Libanonu je bila konkretna priložnost, da to svojo vlogo uveljavi ne samo v načelnem pogledu, temveč predvsem s konkretno skupno akcijo. Na tej osnovi se je 25 držav članic Unije dogovorilo, da prispevajo 6900 vojakov od skupno predvidenih petnajst tisoč za mirovno misijo pod okriljem Združenih narodov. Italija bo v ta namen prispevala 2500 vojakov. Francija je po začetnem oklevanju zagotovila napotitev 2000 svojih vojakov, od 700 do 1000 vojakov je obljubila Španija, 500 Poljska, 400 Romunija in 250 Finska. Sodelovanje je obljubila tudi Slovenija z 10-20 vojaki. Nemčija bo zaradi občutljivosti Izraela, izvirajoče iz druge svetovne vojne, sodelovala le z vojaškimi ladjami, medtem ko Velika Britanija zaradi močne prisotnosti v Iraku in Afganistanu ne bo mogla sodelovati pri pobudi v Libanonu. Glavni tajnik OZN Kofi Annan se medtem dogovarja z nekaterimi arabskimi oz. muslimanskimi državami, da bi prispevale svoj delež vojakov, ker bi njihova prisotnost dokazovala posredovalni značaj pokroviteljstva OZN. Kot je razvidno, gre v primeru Libanona za nov pristop mednarodne skupnosti, povsem drugačen od onega v Iraku, ki sta ga organizirali Amerika in Velika Britanija, Evropa pa le posredno pomaga Iraku z urjenjem domačih varnostnih sil. Tudi Italija ne sodeluje pri vojaških operacijah, vendar je tja poslala kar lepo število vojakov (tri tisoč). Sedanja Prodijeva vlada je v skladu s predvolilnimi zagotovili določila njihov postopen umik do konca tega leta. Naključje je naneslo, da se je morala Prodijeva vlada soočati z izbruhom libanonske krize in je izkoristila priložnost za pritegnitev Evrope v njeno reševanje. Le takšen politični okvir ji je omogočil, da pošlje v Libanon svoje vojake.

Za lažje razumevanje zadnjih dogodkov v zvezi z Libanonom, morda ne bo odveč nekaj okvirnih podatkov. Libanonsko državno skupnost tvori več verskih skupnosti, kot so maroniti, suniti in druzi. Muslimansko prebivalstvo je v večini in arabščina je uradni jezik. Katoličanov (maronitov) je 21% in pravoslavnih vernikov je 12%. V južni del države se je po izraelsko-arabskih vojnah od 1948 dalje zateklo na stotisoče palestinskih beguncev, ki še danes s številnim potomstvom živijo v taboriščih in so lahek plen protiizraelskih skupin. Ena od teh je šiitska oborožena organizacija Hezbolah (Božja vojska), ki v Libanonu deluje kot država v državi in zatrjuje, da se bori za pravice Palestincev. Že leta 1982 je sprožila vojno v Libanonu ob podpori sosednje Sirije, ki do danes še ni v celoti priznala obstoja Libanona, zaradi česar med državama ni normalnih diplomatskih stikov. Zaradi takšnih razmer je libanonska vlada prešibka, da bi sama zmogla vzpostaviti svojo državno oblast v južnem delu države, ki ga nadzoruje Hezbolah. Izrael po drugi strani ne more pristati, da z omenjenega območja izstreljujejo rakete na mesta v Izraelu.

Naloga vojaških sil pod okriljem OZN, ki se sedaj oblikujejo, bo nujno morala biti ta, da pomagajo urediti notranje razmere v Libanonu, ki naj omogočijo libanonski osrednji vladi, da razoroži Hezbolah, in se tako zagotovi varnost vseh, vključno Izraela.

Alojz Tul

Na dnu ...

Slovenski papeški zavod Slovenik

Torošev simpozij v Rimu

V slovenskem papeškem zavodu Slovenik v Rimu bo od ponedeljka, 11., do petka, 15. septembra 2006, v organizaciji Slovenske teološke akademije v Rimu in Inštituta za zgodovino Cerkve v okviru Teološke fakultete Univerze v Ljubljani potekal 24. znanstveni simpozij. Tovrstni simpoziji potekajo od leta 1983 in se vsako leto posvečajo obravnavi pomembne osebnosti v Cerkvi in slovenski narodni zgodovini. Vsak od nastopajočih predavateljev predstavi določen pogled na obravnavano tematiko. Predavanja v letu po zaključenem simpoziju izidejo v posebnem zborniku. Letošnji simpozij bo posvečen apostolskemu upravitelju jugoslovanskega dela goriške in tržaško-koprske škofije ter uglednemu cerkvenopravnemu strokovnjaku, apostolskemu protonotarju dr. Mihaelu Torošu (1884–1963).

Goriški duhovnik dr. Mihael Toroš je civilno pravo študiral na Dunaju in cerkveno v Rimu, kjer je leta 1921 doktoriral na papeški univerzi Gregoriana. Isto leto je postal profesor cerkvenega prava v goriškem bogoslovju, 1931 predsednik metropolitanskega cerkvenega sodišča v Gorici in 1936 sodnik v zakonskih pravdah pri pokrajinskem cerkvenem sodišču v Benetkah. Zavzemal se je za narodnostne pravice Slovencev v Italiji. Po drugi svetovni vojni ga je leta 1947 papež Pij XII. imenoval za apostolskega administratorja poreško-puljske škofije in po nasilni odstranitvi dr. Franca Močnika iz Slovenije 23. februarja 1948 še za apostolskega administratorja slovenskega dela goriške nadškofije. Leta 1949 se je administraturi poreško-puljske škofije odpovedal in se 1950 preselil na Kostanjevico pri Gorici. Od 1955 do 1961 je bil apostolski administrator tudi slovenskega dela tržaško-koprske škofije. Trudil se je za ureditev odnosov med katoliško Cerkvijo in državo v Sloveniji, za ureditev pravnega statusa Ciril-Metodijskega društva slovenskih duhovnikov, za svobodo poučevanja verouka in za spoštovanje osnovnih človekovih pravic vključno s spoštovanjem verske svobode. Trajne zasluge v Cerkvi na Slovenskem si je pridobil z ustanovitvijo malega semenišča (1952) in škofijske klasične gimnazije v Vipavi (1957), z ustanovitvijo verskega štirinajstdnevnika Družina (1952) in z izdajo molitvenika V občestvu združeni.

Dodatne informacije in pojasnila v času simpozija dobite v Papeškem zavodu Slovenik v Rimu, tel. 0039 06 718 47 44, 0039 06 718 46 11.

41. jesenski seminar za slovenske šolnike v Italiji

V ponedeljek, 4. septembra, se je v goriškem Kulturnem domu začel 41. jesenski seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom v deželi Furlaniji-Julijski krajini.

Slovenskim šolnikom v našem zamejstvu ga na podlagi meddržavnih dogovorov nudi Ministrstvo za šolstvo in šport RS, organizacijsko in vsebinsko pa ga pripravlja Zavod RS za šolstvo. Udeležence sta ob odprtju seminarja pozdravila višja pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji Andreja Duhovnik Antoni in predstavnik Urada za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu za F-Jk Tomaž Simčič, pozdrav pa so prinesli tudi drugi predstavniki krajevnih oblasti. Goriški šolski skrbnik De Vecchi je podčrtal pomen učitelja, ki mladim pomaga osvojiti čimveč znanja. Direktor direktorata za srednje in višje šole pri ministrstvu za šolstvo in šport RS Mežan pa je povedal, da je šola danes prostor, kjer se človek celostno oblikuje. Dandanes je vloga narodne šole na dvojezičnem območju izredno pomembna, zato mora tudi biti kakovostna. Generalnik konzul RS v Trstu Šušmelj je to samo še potrdil in poudaril specifično vlogo šole, da različne učence poenoti, da vsi skupaj napredujejo v poglabljanju in znanju slovenskega jezika.

V okviru odprtja omenjenega seminarja je potekalo tudi uvodno predavanje prof. dr. Mete Grosman, predsednice Bralnega društva Slovenije, o pomenu bralne pismenosti za 21. stoletje. Predavanja po skupinah za vzgojitelje, učitelje in profesorje slovenskih šol v Italiji pa so in še bodo potekala od torka do četrtka na Občinah in Proseku ter v Gorici.

Povejmo na glas

Premalo Evrope okoli Slovenije?

Pravzaprav je osupljivo, če pomislimo, koliko truda je vložila in vlaga Slovenija, da bi postala vredna članstva v Evropski uniji, in kaj se istočasno dogaja na praktično vseh slovenskih mejah. Slovenija izpolnjuje in je izpolnila tako rekoč vse evropske pogoje, temu cilju posveča vse svoje energije, pri tem dosega zares lepe rezultate in to na ekonomski kakor tudi na tisti ravni, ki ji pravimo visoka stopnja demokracije in varstvo človekovih pravic, vštevši tisto, ki se tiče skrbi za manjšine. In bolj ko se Slovenija trudi in bolj kot ji pri tem uspeva, več je problemov v odnosu s sosedi, kot da tem ne bi bilo prav, da se naša mlada matična država tako hitro razvija. Seveda imamo v mislih farso z dvojezičnimi napisi na avstrijskem Koroškem, vse predolgo "mirovanje" zaščitnega zakona pri nas v Italiji, da ne govorimo kar o fizičnih incidentih, ki jih od časa do časa uprizarja Hrvaška, ter o mnenju občutljivejših poznavalcev, da bi bili lahko odnosi z Madžarsko tesnejši in bolj učinkoviti. Osupljivo pri vsem tem je dejstvo, da postaja Slovenija vsak dan bolj evropska država v pravem pomenu te besede, medtem ko je v njeni okolici vse več neevropskega obnašanja in vsakodnevne prakse.

Prav gotovo dela tudi Slovenija napake in bi kdaj pa kdaj lahko spretneje krmarila svojo barko, toda zdi se, da je kar preveč nagnjena v samoobtoževanje in pri tem spregleduje, kaj se v resnici okrog nje dogaja in da za to ne nosi odgovornosti. V pristojnost Avstrije namreč sodi, da se ravna po svoji ustavi in zakonih ter da uredi razmere na Koroškem oziroma pogoje za življenje in razvoj tamkajšnje slovenske manjšine. Kar počne s svojimi ekshibicijami koroški deželni glavar, kako in na kakšen način se kar lastnoročno loteva urejanja dvojezičnih napisov, to zagotovo ne sodi v Evropo in verjetno že predstavlja kršenje zakonitosti javnega reda. Tudi poskus popravka zvezne zakonodaje avstrijske vladajoče koalicije je vse prej kot spodbudno dejanje. Od Italije bi pričakovali -in upravičeno pričakujemo- hitrejše uresničevanje zaščitnega zakona, kar je zagotovo le v njeni pristojnosti in zapisano v njenih zakonih. Na srečo so v teh krajih, v katerih kot slovenska manjšina živimo, možnosti odprte in si seveda želimo, da bi se odprle še bolj. Skorajda ni besed za Hrvaško, ki s svojim obnašanjem slej ko prej dokazuje nelahko notranjo situacijo, za katero pa ni kriva Slovenija. Resnično je upati, da bo vzhodna soseda čim prej našla ustreznejše načine za svoje približevanje Evropi.

Če bi že morala Slovenija v odnosu do bližnje države kaj spremeniti, potem bi se morala v večji meri zavedati ravni svoje kulturnosti - neustrezna tozadevna skromnost jemlje dobri stvari njeno ceno. V istem duhu bi bilo verjetno smiselno predlagati navedeno medsosedsko problematiko v obravnavo evropskim institucijam, ne zaradi tožarjenja, ampak v interesu Evrope in njene razvojne naravnanosti.

Janez Povše

POGOVOR Zdravko Perger

Kultura je ambasador sožitja. Pomembno je, da se ljudje srečujejo in zbližujejo

Zdravko Perger, solist ljubljanske opere, je s svojo večdesetletno kariero eden najboljših slovenskih baritonistov. Čeprav se je rodil na Pohorju, je mladost preživel na Primorskem, v Lokavcu pri Ajdovščini, kjer ima še danes svoj dom. Petje je začel študirati v Šempetru pri Gorici, nadaljeval v Ljubljani. Izpopolnjeval se je pri priznanem slovenskem opernem pevcu Rudolfu Franclju, opravil več mednarodnih pevskih tečajev pri Alfredu Burgstalerju, Marjani Lipovšek, Margarethi Sparber in Kurtu Vidmerju. Za seboj ima lepo število opernih likov; poleg tega se rad posveča slovenski ljudski in umetniški pesmi, predvsem novitetam in sakralni glasbi. Nastopil je s simfoničnim orkestrom RTZ Zagreb, gostoval v Avstriji, Italiji, Avstraliji in na Japonskem. Štiri leta (1997-2000) je bil tudi član slovitega Slovenskega okteta. Poleg vsega tega je lastnik turistično kulturne agencije Figaro, ki že petnajst let skrbi za organiziranje glasbeno scenskih in koncertnih projektov.

Kako je agencija Figaro sploh nastala in kako deluje?

Agencijo smo ustanovili leta 1991, ko je prišlo do možnosti odprtja podjetja. Vsakdo je tedaj imel možnost se znajti; ogromno posameznikov je tedaj odprlo podjetja, ker je bilo to razmeroma poceni, toda tri četrtine teh so ga tudi kmalu zaprle. Če pri podjetju nisi dobro organiziran ali nimaš primernega kapitala, je težko speljati kakšen posel. Po petih letih je bil med drugim uveden zakon dokapitalizacije; tedaj se je največ podjetij izpisalo iz sodnega registra. Treba je bilo dokapitalizirati za dva milijona in nekaj tolarjev; če takrat denarja ni bilo, je šla firma v izbris. Tedaj smo imeli precej dela zlasti v Italiji, veliko smo delali predvsem na velikih opernih projektih in takih pobudah, kakršen je bil večer opernih arij v izvedbi Opere in baleta SNG Maribor 6. septembra letos na novem goriškem trgu pred severno železniško postajo. Tudi javno bi se rad zahvalil vsem, ki so na katerikoli način, denarno ali moralno, pripomogli k uresničitvi tega koncerta. Hvala, sponzorjem, pokroviteljem in seveda novogoriški občini, saj je prireditev potekala v okviru občinskega praznika; prav na poseben način hvala županom treh sosednjih občin, Mirku Brulcu, Vittoriu Brancatiju in Draganu Valenčiču.

Kje največ delate?

Naš trg je seveda najprej Slovenija, v Italiji smo velikokrat posredovalci orkestrov iz naše prejšnje države. Doslej smo sodelovali s številnimi operami, kot npr. z mariborsko, splitsko, zagrebško, reško in drugimi. Vse opere, predvsem orkestre, smo popeljali v Italijo, kjer so potem našle nadaljnje posle.

Povem vam zgodbo: leta 1992 ali 1993 smo organizirali 9. Beethovnovo simfonijo v Pistoii. V Ljubljani sem vprašal radijski orkester, ki pa je bil v tistih časih in razmerah malo predrag. Tedaj je bila na Hrvaškem velika kriza; radijski simfonični orkester je razpadal, ker nihče ni več plačeval članarine za radio in televizijo, skoraj ni bilo več plač. Tam je bila vojna, orkestraše so hoteli poslati na fronto. Tedanji direktor je prišel do mene v Ljubljano, mi razložil problem in me prosil, naj vzamem njegove orkestraše. Takoj sem se odločil, da jih vzamemo skupno z zborom; vzeli smo naše, slovenske operne soliste in imeli gostovanje v Pistoii. Na koncertu na velikem trgu so bili prisotni nekateri italijanski menedžerji, ki so potem sami vzpostavili stike s hrvaškim orkestrom, ki je nato imel nad 20 koncertov po vsej Evropi.

Vaša agencija je "turistično kulturna". Kaj ponuja poleg koncertov?

Ko smo agencijo registrirali, smo iskali neko širšo razsežnost. Turizem in kultura gresta v več primerih skupaj. Kulturni turizem je predvsem v nekem posredovanju, da zbiramo določeno publiko za določene prireditve. To misel smo nato opustili, ker sem bil veliko let v teatru in to zadevo dobro poznam. Zato smo raje začeli z neposredno organizacijo dogodkov. Izvirna razsežnost je zato za zdaj sekundarna dejavnost, ki jo bomo mogoče uvedli in razvili v bližnji prihodnosti.

Kaj želijo slišati ljudje na opernih večerih in koncertih? Ste opazili kakšne spremembe v zadnjih petnajstih letih?

Za to glasbeno zvrst je konstantna zainteresiranost, saj opera sloni na velikih tradicijah. Slovenci živimo med dvema zelo tradicionalnima državama, Italijo in Avstrijo, mi pa smo neposredno zelo povezani s to tradicijo. Čeprav sami nimamo znanih opernih skladateljev in del, je pa vendar napisanih nekaj oper, ki so kakovostno zelo dobre in slovenska publika jih zelo ceni.

Kakšne so največje težave pri vodenju take agencije, ki ponuja kakovostne glasbene pobude?

Največje težave so seveda pri zbiranju sredstev. Težave so tudi z dovoljenji, ki jih pridobivamo za organizacijo zlasti koncertov na prostem. Slovenska zakonodaja je namreč tako zasnovana, da meče vse prireditve v en koš; ne ločijo jabolk od hrušk. Javne prireditve so lahko javni shodi, kurjenje kresov in ne vem kaj še. Zahtevajo raznorazna dovoljenja, potrdila, soglasja itd.

In zadoščenja?

Predvsem je naše zadoščenje to, da imamo polni obisk; doslej smo imeli vedno dober obisk, razen če nas ni vreme presenetilo. Vedno iščemo možno alternativo, da v primeru slabega vremena zunanje prireditve prenesemo v kakšno dvorano. Če nam podvig uspe, je veliko zadoščenje. Delamo v bistvu v dveh državah, kar je za nas velik izziv. S prijateljem npr. pripravljamo v Oderzu festival, ki je že prava tradicija. Tam je stvar že tako utečena, da skoraj ni treba več delati reklame; ljudje vedo, da je in da bo. Do tega pa lahko pride le z dolgoletnim delom. Največje zadoščenje je, če so ljudje tudi zadovoljni. Na naših koncertih je zadovoljstvo vedno popolno, saj prireditve pripravljamo strogo s profesionalci in z visoko uveljavljenimi kulturnimi zavodi.

Več desetletij imate dober vpogled v vso slovensko glasbeno sceno. V kolikšni meri se po vašem mnenju v njej odraža primorska glasbena ustvarjalnost?

Primorska ima dobro vino, sonce in ugodno klimo; tu je ugodnost za prijeten narod, ki ima dosti muzikalnih genov. Kot pevski poznavalec lahko zatrdim, da je Primorska tista pokrajina, ki je dala in daje skoraj največ kadra. Že od časov kraljevine Jugoslavije je z goriško-tržaškega področja prišlo še največ solističnega pevskega kadra. Poznamo npr. Josipa Rijavca, ki je bil Goričan, ali Attilia Planinška. To so bili vrhunski pevci, nekateri so peli po vsem svetu. Tudi Robert Primožič, bariton, je bil iz teh koncev doma, pel je na Dunaju in drugod. Po zborovski kulturi pa Primorska itak prednjači pred drugimi. Tu delujejo zelo uveljavljene pevske revije, kar veliko pomeni za naš narod. Nekateri zbori posegajo po najvišjih mestih na evropskih in svetovnih tekmovanjih. Zato sem zelo ponosen na to regijo.

Skoraj 30 let ste član ljubljanske opere. Kaj in kje pojete?

Res sem že dolgo solist ljubljanske opere, sicer bolj veteran; sedaj prihaja na dan mlajša generacija, ki ji prepuščamo mesto, da se uveljavi. Sama publika si želi novih obrazov in imen. Še vedno pojem nekaj vlog, kot npr. v Bohemu. Trenutno imamo v ljubljanski operi nekako dvoletno mirovanje, ker se obnavlja. Selijo nas sem in tja, imamo razna sodelovanja in gostovanja z drugimi teatri. V lastni hiši smo zato sedaj tudi manj zasedeni. Pevec, prav tako kot športnik, pa mora redno delati in vaditi. Vsak si zato tudi malo po svojem pomaga.

Kot operni pevec ste nastopili v številnih vlogah znanih opernih del (Traviata, Tosca, Čarobna piščal, Rigoletto, Faust, Carmen, Turandot itd. itd.). Katera vloga vam je bila najbolj "pisana na kožo"?

Pel sem od velikih do najmanjših vlog. In vendar, če moram potegniti črto, se mi zdijo vse vloge pomembne: ni večjih ali manjših. Kakšenkrat sem zablestel v čisto majhni vlogi, tako da se je govorilo bolj o tej kot o kakšni "večji". Na neki način skladatelji vedno malo "kaznujejo" baritone, ki največkrat predstavljajo negativne osebnosti. Zato smo v očeh publike tudi "neprilljubljeni", saj smo ljubosumni, sovražni, skratka redkokdaj pozitivni. Čajkovski npr. niti Onjeginu, protagonistu, ni namenil pozitivne vloge, saj na koncu ostane sam. Kolegi tenorji pa so vedno zaljubljeni in lepi. Kakšenkrat je sicer tudi dolgčas peti same zaljubljene vloge...

Figaro je vloga, pri kateri zelo uživam. Drugače se rad spomnim na velik uspeh, predstavo desetletja, ko smo v Ljubljani predstavili Straussovo Ariadno na Naksosu. Tam sem pel vlogo Harlekina; zelo sem užival in bil z njo zelo zadovoljen.

Pojete tudi dela primorskih avtorjev...

Zelo rad. Nekdo mi je pol v šali, pol zares dejal, da sem Maurijev interpret. Štefan Mauri je izviren skladatelj, ki je dal res močan pečat zlasti v sodobni sakralni glasbi. Po mojem je on eden prvih na svetu vnesel v sakralno glasbo neke novosti, da ni nujno tako "lahka" za uho, ampak malo sodobnejša. Že pred nekaj leti mi je Evgen Bavčar, velik Slovenec, ki se je pogovarjal z raznimi svetovnimi izvedenci, povedal, da je res ponosen na Maurija, Slovenca, ki je naredil posebej zanimivo sakralno glasbo.

Primorci imamo dobre skladatelje. Meni je najbolj priljubljen prav Mauri. Mislim, da ima Primorska odlične zlasti zborovske komponiste. Eden od teh je gotovo Rado Simoniti; napisal je take samospeve, ki se lahko primerjajo z deli vsakega svetovnega skladatelja. Ti samospevi so res za dušo!

Nekaj let ste peli tudi v Slovenskem oktetu, ki je roža v gumbnici in hkrati ambasador slovenske kulture v svetu. Kakšna je bila ta izkušnja?

To so bila zame štiri leta sanj! Bilo je neverjetno lepo! To so bila ena izmed najlepših let mojega življenja. Zakaj? Tam smo tako vrhunsko, kakovostno in lepo muzicirali, da sem po tej izkušnji dobil ogromno ponudb v drugih sestavih ali projektih. Vsakomur sem tedaj povedal, da sem v Slovenskem oktetu doživel nekaj tako lepega, da bi se potem težko lotil česarkoli drugega, kamor bi moral vložiti ogromno truda, da bi dosegli tako stopnjo muziciranja.

Slovenski oktet je bil legenda, je legenda in prepričan sem, da fantje tudi v tem sestavu delajo naprej legendo.

Vaša družina je družina glasbenikov. Tudi hčerka stopa po stopinjah staršev...

Res, smo glasbena družina. Moja žena je Olga Gracelj, dolgoletna "primadonna", vrsto let je bila nosilka programa v ljubljanski operi, gostovala je skoraj po vsem svetu. Rad pa bi poudaril, da mi je bila in je stalna sopotnica in tudi mentorica v življenju in tudi v mojem pevskem napredku. Bila je moja stalna kontrola. Lahko rečem, da imam v življenju veliko srečo.

Imava hčerko Katjo. Midva je nisva nič silila. Spodbudila sva jo le k splošni glasbeni izobrazbi. Za sabo ima sedem let študija klavirja, a to je ne zanima. Za petje pa je kazala zanimanje že od zibelke dalje. Prvi mentor, vedno ob strani, ji je bila seveda mama, ki jo je tudi poučevala na srednji šoli. Katja je letos končala petje na univerzi v Gradcu, sedaj pa bo vedno tam nadaljevala podiplomski študij. Za seboj ima že nekaj izkušenj, torej precej koncertov. Jaz sem pri 24 letih šele začel, ona pa ima pri isti starosti že nekaj izkušenj in repertoarja za sabo. Pevci so vedno v dilemi, kako naprej, kako s kariero itd. Če me kaj vpraša, ji vedno pravim: "Ko bi jaz imel pri 24 letih toliko izkušenj, bi se sploh ne bal za življenje!"

Kaj bi svetovali mlademu človeku, ki bi rad postal operni pevec? Je možno od tega živeti?

Prav te dni sem imel pogovor za krajevno televizijo in postavili so mi isto vprašanje. Pred mikrofonom sva bila skupaj s hčerko in prišla sva do zanimivih ugotovitev. Kaj svetovati mlademu? Glas mladega človeka, recimo starega 16 let, je še vedno premlad. Če ni v rokah zanesljivega in dobrega mentorja, se bo z veliko lahkoto poškodoval. Glasilke so zelo občutljive mišice! V mladosti je želja velika in moč tudi! Če imaš prehude ambicije in hočeš preveč kar naenkrat, se s temi željami lahko sam poškoduješ in potem enostavno odnehaš. To je nekako s strokovne plati.

Pri vsem tem morata biti zraven neskončno veselje in ljubezen, kajti srečuješ se s številnimi izzivi in napori, če že ne rečem težavami. Če začneš študirati z mentorjem in poješ samo v sobi, pa nimaš nastopov ali imaš kvečjemu po enega na leto, je to vse skupaj premalo. Vsaj trikrat na mesec se moraš javno predstaviti, nastopiti, da pridobiš izkušnje ter potem vse bolj sproščeno poješ in nastopaš pred občinstvom. Pevski razvoj pa gre - čisto po fizični plati - skoz dolga leta, da se ti utrdijo glasilke in se izoblikuješ v zrelejšega pevca.

Obvladati je treba tudi repertoar. To je zelo pomembno in široko poglavje. Če hočeš postati operno-koncertni pevec, moraš seveda naštudirati številne opere in koncerte. Ko nekaj znaš, si moraš tudi poiskati operne hiše ali menedžerje, da te predstavijo in da greš v svet. Zraven mora torej biti tudi malo tega daru, da si malo trgovca; ali pa moraš imeti zraven sebe nekoga, ki stalno dela zate in te plasira. Če hočeš danes od tega preživeti, moraš biti samo v tem. Dobro je tudi zraven obvladati še kakšno drugo stvar, biti pripravljeni ne samo na koncerte, ampak tudi na kakšno drugo prireditev, večer, kamor te povabijo podjetja, društva itd. Tudi tam je določen zaslužek; imeti pa moraš širok repertoar. Če si omejen, je vse skupaj težko. So kolegi po svetu, ki opravljajo druga dela, zraven pa še pojejo. To konkretno ni moj primer; ko imam manj dela, kot npr. čez poletje, se ukvarjam z organizacijo koncertov in prireditev, prek te dejavnosti najdem stike vsepovsod. Jaz koga povabim, ta potem povabi mene. In vse je koristno. Danes je pogosto treba zapeti tudi kaj bolj sodobnega ali takega, kar te vprašajo. Zato je potrebno obvladati širše repertoarje. To pa seveda zahteva veliko časa in študija.

Kako doživljate Goriško?

Vem, da ima slovensko občinstvo v Gorici bogato kulturno ponudbo, domove, društva, zbore, publika je visoko osveščena. Menim, da je kultura ambasador sožitja; pomembno je, da se ljudje srečajo in zbližajo. Gala koncert v Gorici 6. t.m. je bil zato zasnovan z velikim optimizmom v luči zbliževanja obeh narodov in manjšin na obeh straneh meje. Tudi zato smo zanj vložili mnogo truda v reklamiranje, oglaševali smo od Vidma do Postojne. Ideja županstev dveh Goric na meji je dobra; tudi ekipa, ki dela na projektu sožitju, je dobra. Lepo bi bilo, ko bi z dokončnim padcem meje Gorica postala eno samo mesto. Morali pa bi sodelovati in se dopolnjevati ne le na kulturnem področju, pač pa tudi v gospodarstvu. Gorici bi tako postali ne le obrobni mesti, ampak pomembno kulturno in gospodarsko jedro. Z dobrimi energijami, sožitjem, povezanostjo in sodelovanjem se da napraviti veliko. Več bo sodelovanja, bolje nam bo šlo, lažje bomo živeli z vedrim pogledom v prihodnost in ne s strahom, kakršnega je občasno občutiti. Delati moramo povezani, ne pa vsak na svoji strani. S skupnimi energijami starega in mladega mesta bi lahko naredili veliko. Zato sem z velikim veseljem pripravljal koncert na skupnem goriškem trgu, da bi vsaj prek kulture, ki je bila vedno prva v povezovalnih procesih, ta trg - ne nujno samo z glasbenimi prireditvami - postal trg zbliževanja. Lepo bi bilo, ko bi ga tudi skupno poimenovali in tako še bolj okrepili njegov simbolni naboj. Jaz bi ga poimenoval v Evropski trg. Lepo bi bilo tudi, ko bi do imena prišlo spontano, brez kakih referendumov. Skrbeti moramo tudi, da bo naša regija prepoznavna v Evropi. Lahko bi to bila, posebno ker tu živita dva naroda. Če se tesneje povežeta, se bodo tu srečevale stare in nove izkušnje. Iz tega se potem vedno porodi kaj novega in pozitivnega.

Danijel Devetak

Alessio Stasi ponovil novo mašo pri sv. Ivanu

Dobrodošel, novomašnik!

Slovenska verska skupnost sv. Ivana v Gorici se je v nedeljo, 3. septembra, veselila ob prihodu mladega Alessia Stasija, ki bo od polovice tega meseca dalje pomagal g. Marijanu Markežiču pri vodstvu slovenske goriške duhovnije. Kar številna skupina vernih se je zbrala, da je z dobrodošlico in šopkom rož, z znamenjema iz dolgoletne tradicije, sprejela novega vikarja, ki je ob lepo donečih glasovih cerkvenega zbora obhajal sv. mašo. Novomašnik je prepričljivo nastopil pred župljani in nazadnje sklenil slovesni obred, tako da je še enkrat poudaril ključno misel iz prebranih beril in opozoril zbrane družine na pomen vzgoje ter verske službe, saj bi krščanstvo propadlo brez duhovnikov, ki vztrajno širijo Božji glas med ljudi. P. Mirko Pelicon je še s preprostimi, a v srcu porojenimi besedami pozdravil novomašnika in mu v dar izročil svoje duhovniško geslo iz Jeremijeve knjige: "Jeremija, kaj vidiš? – Mandljevo vejo. - Gospod mu je odgovoril: Dobro si videl, ker jaz bedim nad svojo besedo, dokler je ne uresničim." Pri tem mu je še zaželel, da bi se tudi v njegovem življenju uresničila Beseda, in končal s citatom: "In Te, Domine, speravi non confundar in aeternum" (V Tebe, Bog, sem upal, za vekomaj ne bom zmeden).

Po nedeljskem bogoslužju se je praznovanje nadaljevalo na odprtem, kjer so odlične kuharice obložile mize z domačim pecivom in na ta način povabile vse prisotne, da so se še nekaj časa ustavili in uživali ob pogovoru z novim duhovnim pomočnikom.

Marta Lombardi

Zaključno srečanje gibanja Pot

Na Sveti Gori se mavrica sveti

Po številnih delovnih in jubilejnih srečanjih ob 40–letnici gibanja Pot je zadnjo nedeljo v avgustu potekalo tudi sklepno srečanje tega slovenskega duhovnega katoliškega gibanja, ki je iz gibanja mladih z leti nujno postalo gibanje vernikov vseh starosti, vendar s prevladujočim mladostnim navdihom prihajajočih novih mladih generacij, kakršnim je pot pokazal ustanovitelj msgr. Vinko Kobal.

Zadnjo avgustovsko nedeljo, ki je na Sveti Gori potekala v znamenju romanja, ob sklepu praznovanj 40-letnice gibanja Pot, smo lahko videli to svetišče v cvetu mladosti in veselega navdušenja, vendar pa na trenutke tudi tihe resnobne zbranosti.

Še enkrat je ta bratovščina ali tovarišija, kot radi pravijo, podoživljala duha letošnjih tednov duhovnosti, posvečenih "tistim znamenjem, katera Bog daje nam vsem, samo videti in sprejeti jih moramo", je bila ena od številnih izrečenih modrih misli duhovnih voditeljev in tudi nekaterih drugih članov gibanja. To je mnogim mladim pred 40 leti in vse do danes kazalo pot k Bogu.

Gibanje je postalo s tedni duhovnosti znano najprej v Posočju. Po začetnih taborih v naravi si je uredilo prostore v Stržišču, potem pa to širilo še v Logarsko dolino, na Holmec in še v druge kraje po Sloveniji.

Tradicionalno pa se zbirajo na zadnjem srečanju na Sveti Gori k podoživljanju, širjenju poznanstev in izkušenj bogatem zaključku. Po sprejetih obljubah in sklepih sprejemajo drug od drugega obenem bratstvo in prijateljstvo. Prav kakovost tega je tista vzpodbuda k še duhovno kvalitetnejši in še bolj zavzeti hoji za Kristusovimi znamenji, za še kvalitetnejše odkrivanje in vnašanje tega v svoje vsakdanje življenje.

Tokratno srečanje se je začelo ob 12. uri, z molitvijo Angelovega češčenja. Ta molitev jih povezuje vsak dan, kjerkoli že so, in spominja, da na tej poti niso sami.

Sledilo je srečanje po tednih duhovnosti in priprava na sv. mašo, ki jo je ob trinajstih duhovnikih daroval koprski škof Metod Pirih. V pridigi jih je pozval, naj živijo naprej svojo izkušnjo tednov duhovnosti in jo prenašajo še na druge, ki so jim blizu. Pri tem naj jim bo v pomoč medsebojna povezanost in Svetogorska Kraljica. V njene roke je škof položil vse zahvale za letošnje tedne duhovnosti in štirideset let gibanja, da jih izroči svojemu Sinu.

Krajša ploha srečanja ni pokvarila. Ravno nasprotno. Prišla je kot blagoslov. Po njej je nad to slovensko pokrajino, daleč tja v zamejstvo, zasijala sončna svetloba in čez jasnino neba in vse prisotne se je razpela živobarvna mavrica.

Miran Mihelič

Vrh sv. Mihaela Praznovanje sv. Lovrenca

Vaški zavetnik priklical številne vaščane

V nedeljo, 13. avgusta, je na Vrhu sv. Mihaela potekalo že tradicionalno vaško praznovanje zavetnika sv. Lovrenca. Gre za posebno priložnost, ko se pri župnijski maši zberejo številni Vrhovci, ki še živijo v rodni vasi, pa tudi tisti, ki so se izselili. Kot po navadi se je tudi letos sv. maše udeležilo res lepo število M'ukrjev, to je tistih Vrhovcev, ki so se preselili v Laško. Praznovanje sv. Lovrenca postaja iz leta v leto bolj odmevno, saj se cerkev v zadnjih letih redno polni in je včasih celo pretesna. Posebej velja omeniti, da se je praznovanja vaškega zavetnika udeležilo veliko mladih. Mladi so tudi sami oblikovali pevski del mašnega obreda. Sara in Tatjana Devetak sta pripravili mladostniški izbor pesmi, ki so ga delno spremljale tudi kitare. Zbor so sestavljali mladi vrhovski pevci in pevke, ki so pesmim dali svojevrsten pečat. Ob takih priložnostih domača cerkev očitno zaživi. Vaški župnik, g. Viljem Žerjal, se je spomnil življenja zavetnika, sv. Lovrenca. Gre za rimskega diakona, ki ga je cesar Valerijan dal mučiti in ubiti leta 257 po Kr. Slavje sv. Lovrenca je obogatila tudi procesija, ki se vije po vrhovskih cestah v bližini cerkve. Verniki so se med procesijo ustavili tudi pri oltarju na odprtem za cerkvijo. V obred praznovanja sv. Lovrenca spada tudi ofer, ki je bil letos namenjen popravilom domače cerkve.

Po sv. maši so se vsi udeleženci ustavili na kratki družabnosti pred cerkvijo. Gospodinje so se potrudile in vsem prisotnim ponudile res izvrstno zakusko. Tudi tako so se lahko Vrhovci še za trenutek ustavili v domači vasi ter ob prigrizku in kapljici izmenjali nekaj besed. Praznovanje vaškega zavetnika ima namreč tudi pomembno vlogo združevanja vaščanov, predvsem tistih, ki so se morali iz številnih in različnih vzrokov odseliti.

Izjava nadškofije Ljubljana za javnost

O prevzemu in upravljanju gozdov

Nadškofija Ljubljana je z deloma končano denacionalizacijo pridobila gozdove v last in upravljanje. Za ustrezno izvedbo operativnega upravljanja s pridobljenim premoženjem je nadškofija Ljubljana preko odvisne družbe Metropolitana d.o.o. objavila namero za prevzem družbe GG, gozdno gospodarstvo Bled, d.d.

Glavni namen prevzema je zagotoviti in nadaljevati strokovno in kakovostno izvajanje gozdarskih dejavnosti v vrnjenih gozdovih. Osnovna dejavnost družbe GG, gozdno gospodarstvo Bled, d.d., je namreč že do sedaj gozdarsstvo.

GG, gozdno gospodarstvo Bled, d. d., ima dolgoletno tradicijo. Na področju gozdarstva deluje že od leta 1948. Delnice družbe so uvrščene na prosti trg Ljubljanske borze. Osnovni kapital družbe znaša 611.900 tisoč tolarjev. 128 zaposlenih je v letu 2005 ustvarilo 1.458.385 tisoč tolarjev čistih prihodkov od prodaje in 51.586 tisoč tolarjev čistega dobička.

Z vstopom v družbo GG, gozdno gospodarstvo Bled, d. d., hoče nadškofija Ljubljana napraviti korak pri dejanskem prevzemu in strokovnem upravljanju pridobljenega premoženja z namenom nadaljnje skrbi za okolje in slovensko naravno dediščino.

Kot lastnik večjih površin gozdov na blejskem in bohinjskem ozemlju želi nadškofija Ljubljana odgovorno gospodariti z lastnino, ki je bila že v preteklosti v lasti Cerkve. Vstop v lastništvo družbe GG, gozdno gospodarstvo Bled, d. d., ji bo to omogočil. S pridobljenimi sredstvi bo nadškofija lažje financirala številne dejavnosti, ki jih je razvila predvsem v zadnjih petnajstih letih. Sredstva bodo prvenstveno namenjena pastoralnim (gradnja novih cerkva in drugih stavb), izobraževalnim (katoliške šole in vzgojne ustanove), kulturnim (vzdrževanje in obnavljanje cerkva in drugih spomenikov v lasti nadškofije) in socialnim dejavnostim (karitativne ustanove in projekti). Glavni namen darovalcev premoženja v preteklosti je bil namreč zagotoviti sredstva za kakovostno izvrševanje poslanstva Cerkve. Da bi nadškofija to lahko svobodno in v polnosti opravljala, se je odločila za lastništvo podjetja, ki mu bo pri tem pomagalo. Nadškofija bo tako tudi zagotovila delo dosedanjim uslužbencem, gozdnim delavcem in sodelavcem imenovane družbe, obenem pa bo lahko tudi bolj dejavno sodelovala na lokalnem področju pri razvoju krajev in ohranjanju narave.

Dodatne informacije dobite na nadškofiji Ljubljana pri pomožnem škofu in generalnem vikarju, msgr. dr. Antonu Jamniku, tel. 01/23-42-600.

dr. Andrej Saje
tiskovni predstavnik SŠK

Evangelji

Viljem Žerjal

23. NAVADNA NEDELJA

Iz 35, 4-7a; Ps 146; Jak 2, 1-5; Mr 7, 31-37

Prerok Izaija govori danes tudi nam, kajti Sv. pismo je vedno sodobno. Današnji odlomek (Iz 35, 4-7a) predpostavlja vse gorje, ki ga drugje opisuje. Ujema se pa z današnjim strahovitim pustošenjem po svetu. Bombardiranja, mine, tanki, sejanje smrti vsepovsod, obupani klici in tožbe žensk, otrok, ostarelih in invalidov so verna slika doživljanja umiranja, obupa, zla, hudobije. Prerok pa si upa v takem položaju tolažiti prizadete ljudi le z vero.

Komu se bo to zdelo kot norčevanje iz ljudi, podobno totalitarizmu, ki vse obljublja, a ne naredi nič dobrega. Jezus pa obljublja preganjanje in trpljenje vseh vrst tistim, ki hodijo za njim (Mr 13,9; 13,11; Jn 15,18 nss). Zagotavlja pa nekaj fantastičnega: vstajenje od mrtvih in dokončno odrešenje. Dokaz zato je njegovo vstajenje iz groba.

Moč učencev je v trpljenju z Jezusom. Zato spodbuja vse, naj se borimo do konca proti hudobiji. Naj ne omagamo. Pravi: "Bodite močni, nikar se ne bojte! Glejte, vaš Bog! On prihaja, da vas reši!" (Iz 35,4).

Ljudje pa se moramo otresti vseh puhlih obljub raja na zemlji. Tudi tu je potrebna močna vera, ki jo urejujejo molitev, hoja za Jezusom s križem na rami, odločno delo za mir v zakonu in družini, v narodu, v svetu.

Slepota, gluhota in ohromelost, ki pri nekaterih trajajo celo življenje, bodo popolnoma premagane šele z vstajenjem od mrtvih. Skrb za rešenje katere koli bolezni in stiske mora biti naloga vsakega kristjana. To Cerkev živi s strežbo bolnikom, ustanavljanjem bolnišnic in s pomočjo ubogim. K temu nas sili ljubezen. To je znamenje našega Boga, ki je Oče vseh ljudi.

V veri in ljubezni moremo prepevati s psalmistom: "Hvali, moja duša, Gospoda. Hvalil bom Gospoda v svojem življenju, igral bom svojemu Bogu, dokler bom bival. On varuje zvestobo na veke, pomaga do pravice zatiranim, daje kruha lačnim; Gospod odpira oči slepim, Gospod vzdiguje upognjene, Gospod ljubi pravične... podpira siroto in vdovo" (Ps 146, 1-10).

Toda vse to dela Bog po človeku. Dela pa zato, da človek lahko sodeluje z Bogom.

Zdaj je na vrsti združena Evropa, da pokaže in dokaže nerazvitim deželam pot miru, pravičnosti in ljubezni. Za razvoj in blagostanje le teh naj poučuje, šola, uči delati, uči samostojnosti, zato ker mora gledati v vsakem človeku, posebno v ubogem, sestro in brata. Naj mu dejansko pomaga.

Apostol Jakob svari pred pristranskostjo. Vliva nam ljubezen do ubogih, do zadnjih na družbeni lestvici. Takole govori: "Ali ni Bog izbral tistih, ki so revni na svetu, a bogati v veri in dediči kraljestva, ki ga je obljubil vsem, kateri ga ljubijo? Vi pa ste osramotili reveža" (Jak 2, 5-6).

Gotovo spada gluhi ter na pol nemi človek, ki ga privedejo k Jezusu, med najbolj potrebni pomoči. Ne sliši namreč človeškega govorjenja in se ne more z nobenim človekom pogovarjati. Prikrajšan je za bistveni dar življenja, za govor in pogovor. Ujet je v svoj ozki svet. Ne čuti topline in bližine drugega človeka. Ne pozna družbenih sredstev med ljudmi, ne šole. Glasba, pevski zbori, igrivost otrok, smeh, knjiga, časopis, branje v cerkvi Božje besede, predavanja, mu nič ne povedo, on drugim še manj. Jezus mu reče "Efata'!", kar pomeni "Odpri se!" (Mr 7, 34); in naroči pričam tega čudeža, "naj tega nikomur ne povejo; toda bolj ko jim je naročal, bolj so oznanjali in nadvse osupli so govorili: 'Vse prav dela: gluhim daje, da slišijo, nemim, da govorijo'" (Mr 7, 34-37).

"Efata'!" se je ohranilo v krstnem bogoslužju. Jezus večkrat prosi, naj se čudeži ne poveličujejo. Želi pa, naj bo vse usmerjeno v največje čudo, t.j. v vstajenje človeka od mrtvih.

"Efata'!" lahko obrnemo na poslušanje Božje besede ob nedeljah in zapovedanih praznikih, ki je združeno s petjem in molitvijo skupaj z vsem vernim ljudstvom. Že prva polovica septembra nas duhovno dviga ob romanju na Barbano (4.9.), ob godu Barbanske Matere Božje (7.9.), ob prazniku Marijinega rojstva (8.9. - Mali šmaren), ob Marijinem imenu (12.9.), ob Žalostni Materi Božji (15.9.), za nekatere župnije ob romanju na Mirenski Grad (16.9.).

Komentar

Vera in slovenski narod

Za nami je praznik Marijinega vnebovzetja, ki vsako leto buri duhove med Slovenci in postavlja na sito ne le vernost Slovencev, pač pa sprašuje tudi po tem, iz kakšnega upanja bodo živeli prihodnji rodovi. Ne glede na to, kaj si mislimo o krščanstvu ali katoliški Cerkvi, navsezadnje iz nekih duhovnih korenin mora živeti vsak človek. Toliko bolj presenetljivo je, da se nekateri temu posmehujejo, kakor da se jih to ne tiče. Tega ne spremeni niti dejstvo, da so katoliški škofje leta 1992 sklenili, da bodo slovenski narod posvetili Mariji. Od takrat se vedno znova ob tem času pojavljajo različna stališča do upravičenosti posvečenja obenem sprožijo še druga vprašanja v zvezi z vero in Cerkvijo.

To po eni strani potrjuje upoštevanje pomena vere za vsakega človeka in tudi za narod kot celoto. Takšna podoba se je na praznik utrjevala najbrž tudi našim škofom, ki so maševali pred več tisočglavo množico vernih. Tak občutek sem imel tudi sam, saj se je tudi na Veliki planini pri maši zbrala množica vernikov, kakršne doslej ne pomnijo.

Na drugi strani pa lahko seštejemo vse vernike, ki so se udeležili teh slovesnosti, in bomo težko prišli nad trideset tisoč. Kljub temu da je ta številka velika, ni mogoče biti pretirano zadovoljen. Tudi če odmislimo izletniško oziroma izletniško-praznično plat tega druženja, ostaja odprto, koliko in s kakšno vero imamo opravka glede na celoten narod, ne glede na to, ali so se državljani opredelili za katoličane ali ne. Tudi slovenski škofje so v televizijskem pogovoru na praznik zvečer dali vtis, da so jim nekatere stvari glede vernosti pri nas negotove. Enako niso dorekli nekaterih dilem Cerkve na Slovenskem. Očitno spremembe kot slovenska država, vključenost v Evropsko zvezo, gospodarski globalizacijski učinki in z njimi povezan hiter razvoj družbe in s tem tudi tržni položaj Cerkve ter nove škofije po zahtevnosti pomenijo izziv Cerkvi in družbi in odgovorov ni na dlani.

Kako zahtevne so spremembe za Cerkev, potrjuje tudi intervju papeža Benedikta z nemškimi novinarji. Spraševalci se pri papežu niso izognili problemom družbe in Cerkve. Pri papeževem intervjuju ni bilo negotovosti, kljub temu da pri odgovorih glede cerkvene discipline razumljivo ni šel preko ustaljenih okvirov. Glede nekaterih cerkvenih in tudi politično občutljivih vprašanj pa je bilo čutiti negotovost pri naših škofih. Očitno v Cerkvi na Slovenskem in v svetu o marsičem še ni soglasja oziroma dogovorov, še posebej ne v duhu zadnjega cerkvenega zbora.

Janez Juhant (foto JMP)

Tako je presenetljivo, da imajo zdaj v Cerkvi vpliv nekateri lobisti, ki skušajo zaustaviti smer, ki jo je nakazal papež Janez Pavel II. glede bogoslužja. Znano je, kako je bil on odprt za pesem mladih in je ravno s tem segel do njihovih src. Vprašanje je, kam bomo prišli z bogoslužjem, če bomo poudarjali predvsem latinski jezik in pravila. Če se zavedamo, da vera ni vezana na katerokoli umetnost niti ne na ta ali oni kulturni stil ali okvir, potem je težko razumeti take poskuse. Razen tega je treba v smislu koncila upoštevati tudi krajevne posebnosti in biti pripravljen za inkulturacijo. Papež Janez Pavel II. je doumel, kako pomembno je, da mu mladi z gestami izražajo svojo vero med bogoslužjem. Spomnimo se samo njegovega srečanja z mladimi v Postojni. To srečanje je ostalo ne le v Sloveniji, pač pa tudi papežu in drugim, ki so ga spremljali, enkratno znamenje vere in sodelovanja.

Ravno ob prazničnem dnevu, ko je bilo toliko vernih po slovenskih romarskih središčih, mi je dejal župnik srednje velike slovenske župnije, da je na slovesnosti celodnevnega čaščenja pogrešal svoje vernike in predvsem mlade, tudi učenci in učenke osnovnih šol so bili v glavnem odsotni. Dodal je: »pa toliko sem vlagal vanje!«. Kaj je torej narobe? Drug župnik večje župnije pa poudarja, da je pri njem in tudi po drugih župnijah v krizi mladinski verouk. Mladi imajo danes vse polno dejavnosti in se niso pripravljeni spuščati v »resne« verske teme. Privlačijo morda še dejavnosti, kakor so oratorij in skavti; to pa je tudi že vse. Bogoslužje mlademu človeku, ki danes dobiva tako v šoli kot v prostem času prek spleta, televizije in drugih sodobnih sredstev dovolj »andrenalinskih« spodbud, ostaja preveč pasivno, pri njem se dolgočasi in se mu zdi škoda časa za tako mašo. Odgovor na te probleme najbrž ni tako enoznačen in terja kar precejšnje pripravljenosti prisluhniti mladim. Prav tako je seveda pomembno, da za sodelovanje pridobimo starše. Ti pa ponavadi nimajo velike verske podlage, zraven so tako zaposleni, da si morda vzamejo le še čas, da otroka peljejo k verouku, ko ima ta še toliko obšolskih dejavnosti.

Nedelja postaja vedno bolj čas izletov, nakupovanja z ustreznimi dodatnimi nadomestki za bogoslužje, kot je druženje ob kavici, zabaviščni parki itd. Vse to vsaj na hitro nadomesti nedeljsko bogoslužje in je tudi celo bolj učinkovito, saj nudi hitro in neposredno zadovoljstvo, obenem pa vedno bolj druži ljudi. Če je bila prej nedeljska maša vsaj za podeželsko mladino kraj srečevanja med seboj in z Bogom, so to zdaj postali taki centri.

Ne smemo pozabiti, da se danes vse prodaja. Temu služijo reklamni sistem, elektronski mediji in sredstva obveščanja. Težko si je predstavljati, da bi bilo tudi z vero drugače. Sicer vera ni instant, ki ga kupiš in prodaš in odvržeš. Vendar so Jezus in apostoli lovili ljudi. Če je bil ta lov v preteklosti mrežni, smo danes le še pri trnku, kot je dejal nek župnik. Lovljenje s trnkom je umetnost in treba se je kakor trgovcem naprezati, da prodajo svoje blago. Tudi v Cerkvi se bomo morali navaditi na ta stil. Ker ne trgujemo le z minljivimi, pač pa z večnimi dobrinami, bo naša zavzetost še bolj pomembna. Zato velja Jezusova beseda, da so otroci tega sveta v posvetnih stvareh bolj pametni kot otroci kraljestva. Za preživetje vere pa bo potrebna streznitev tudi tukaj.

Janez Juhant

Kratke

Teološko pastoralna šola

V soboto, 9. septembra, bo na Sveti Gori molitveni dan za duhovne poklice. Ob tej priložnosti bodo med mašo ob 10.30 prejeli diplomo ob koncu šolanja na Teološko pastoralni šoli tudi štiri katehistinje iz zamejstva, in sicer Albina Pintar Russian iz Podgore, Ana Saksida Zorzut in Katerina Ferletič Vogrič iz Gorice ter Maria Elena Agostini iz Jamelj. Vsi toplo vabljeni!

Teološko pastoralna šola, ki se je preimenovala v Katehetsko pastoralno, je za vse tiste, ki želijo poglobiti svoje versko znanje, si pridobiti osnovne teološke, filozofske in antropološke vede ali se želijo usposobiti za katehetsko službo. Predavanja so ob sobotah popoldne v prostorih ob cerkvi Kristusa Odrešenika v Novi Gorici. Ob koncu predavanj posameznega predmeta so izpiti. Štiriletni študij se konča s pisno diplomsko nalogo. Predavanja se za to šolsko leto začnejo 14. oktobra 2006 ob 15.30. V šolo se lahko vpišete tisti, ki ste končali štiriletno srednjo šolo. Vabljeni!

Slovenci za srce Afrike

Slovenska Karitas je v avgustu začela z dobrodelno akcijo Za srce Afrike, ki je namenjena zbiranju pomoči za države v osrčju afriškega kontinenta, za Kongo, Burundi in Ruando.

Akcija bo v sodelovanju z revijo Ognjišče, ki je z informativnimi zgibankami nagovorila in seznanila svoje bralce, potekala do 17. oktobra 2006, mednarodnega dneva za odpravo revščine. Zbrana sredstva bodo porabili za podporo razvojnih projektov na področju zdravstva in šolstva. Izvajale jih bodo lokalne karitas in slovenski misijonarji, ki že več kot 20 let delujejo v teh državah. Posebna pozornost bo namenjena otrokom, ki so zaradi dolgoletnih vojn, nemirov in nalezljivih bolezni, še posebej aidsa, ostali brez staršev.

Eden izmed projektov bo potekal tudi v sodelovanju s Karitas Ruande ter Karitas Avstrije. Z zbranimi darovi bodo za sirote po vaseh v regiji Kibungo zgradili 30 preprostih in skromnih hiš iz lesa in zemlje. Izdelali bodo ločene sanitarije in varčevalna kurišča. Lokalna krajevna skupnost bo priskrbela les in zemljo. Omenjeno področje sta obiskala tudi slovenska predstavnika in se dogovorila za konkretno obliko pomoči. Slovenska karitas bo poskrbela za okna, vrata in pločevinasto streho, poleg tega pa bo za vsako bivališče priskrbela še 10 sadik dreves, ki bodo kasneje služila za kurjavo in hrano. Otroci bodo imeli možnost obiskovati šolo opismenjevanja in se priučiti ročnih spretnosti, npr. mizarstva in šiviljstva.

Dodatne informacije dobite pri g. Petru Tomažiču, tel. (01) 300 59 61 ali (01) 300 59 60, e-pošta: peter.tomazic@karitas.si.

Moje letošnje doživetje v Lurdu

Vsako leto, ko odhajam v Lurd z modrim vlakom, se odpravljam z mirnim srcem, saj dobro vem, da se vrnem domov vesela in to veselje traja celo leto.

Letos je bilo zame to romanje nekaj posebnega, ker sem že pred odhodom vedela, da bom birmanska botra Alexu iz Ajdovščine, ki ga prav vsi dobro poznate, saj je v Novem glasu že pisalo o njem. Na predvečer birme sem bila zelo nestrpna, saj biti botra Alexu na kraju, kjer Marija deli posebne milosti, se mi je zdelo enkratno. Težko pričakovani dan je končno prišel. Alexova nona me je presenetila z majhnim šopkom cvetic, ki mi ga je pripela na majico. Enakega je imel tudi Alex. Tudi najina vozička sta bila lepo okrašena. Sveta maša je bila zelo doživeta. Ganila me je pridiga našega goriškega nadškofa De Antonija, ki je med drugim dejal, da imajo prizadeti otroci posebna čustva, čeprav nekateri mislijo, da ni tako. G. Karel Bolčina pa je pridigo prevajal v slovenščino, tako da so prav vsi razumeli. Po maši so nas peljali okrog lurške votline in naše šopke smo položili na kraj, kjer se je Bernardka prvič umila z blatno zemljo in kjer je pritekla voda, ki še danes teče.

Dragi župljani! Da se je Alex tudi letos udeležil romanja v Lurd, je tudi vaša zasluga, saj ste tudi vi finančno podprli tole romanje. Molila sem za vse vas in hkrati čutila, da ste bili tudi vi povezani z nami v molitvi. Prepričana sem, da vas bo Marija vedno ljubila, vam stala ob strani in vas vodila po poti v nebesa.

Emanuela

Utrinki

Doberdob 1916-2006

V nedeljo, 6. avgusta, smo se pri sv. maši spomnili vseh žrtev prve svetovne vojne. Pred 90 leti so avstro-ogrski vojaki zapustili našo vas in smo prišli pod tedanjo kraljevino Italijo. Dne 6. avgusta 1916 dopoldne je padla na našo tedanjo župnijsko cerkev prva italijanska granata. Ta dogodek je obeležil avstro-ogrski vojak s fotografijo. Na črno-beli fotografiji se lepo vidi, kako je v levo cerkveno steno priletela granata in razdejala notranjost. K sreči je lepi marmornati oltar ostal nedotaknjen. S fotografije tudi vidimo, da je naša stara cerkev imela lepo marmornato prižnico in celo prezbiterij je bil poslikan s freskami. Na hrbtni strani fotografije je v češkoslovaškem narečju napisano: "Učinek italijanskega streljanja s topovi v cerkev v vasici Doberdob", dodan je še pripis Brežden-Duden 1916. Od tam je verjetno bil doma vojak, ki je fotografiral.

Zanimivo je, da so Italijani zavzeli Doberdob 6. avgusta 1916 proti večeru - torej pred 90 leti! -, Gorico med 8. in 9. avgustom istega leta, sosednjo vasico Jamlje pa šele 23. maja 1917, zaselek z dolino Dol pa še pozneje. Ko po 90 letih primerjamo te datume, si skoraj ne moremo zamisliti, kako je bilo mogoče, da so kraji v tako kratki razdalji bili zavzeti v tako različnem času. Upravičeno lahko sklepamo, da so bili boji zelo hudi, in ni čudno, da je bilo pri nas toliko grobov, kot poje pesem Doberdob... Tik pred napadom na Doberdob je nastala tudi oljna slika naše župnijske cerkve, ki jo je naslikal avstro-ogrski častnik Hildegarde s pripisano letnico 1916. Fotografijo so nam poklonili njegovi sorodniki, ki živijo v zgornji Avstriji. Mi pa smo jo izdali kot razglednico. Na sliki vidimo, da je naša stara cerkev imela lep in masiven zvonik. Pred njo je bil širok trg in ob njej župnišče s tipičnim kraškim latnikom. Gornji kot slike krasi cvetica resja; kdo ve zakaj? Morda v spomin vsem padlim, saj njihovi grobovi niso imeli ne sveč ne cvetja. Prva svetovna vojna je zapustila v naši vasi, kot na celotnem goriškem Krasu, svojstvene posledice. Župljani smo hvaležni našemu g. župniku Ambrožu Kodelji, ker nas vestno seznanja z našo krajevno zgodovino.

Dario Bertinazzi

Maša za mir in padle

Spominska slovesnost na Mrzlem vrhu

Pri »Madžarski kapeli« na prizorišču triletnih krvavih bojev med I. svetovno vojno na Mrzlem vrhu nad Tolminom je bila v soboto, 19. avgusta, že šestič zapovrstjo spominska maša za mir in vse padle. Pod plapolajočimi zastavami Madžarske, Italije, Avstrije, Slovenije, ki so predstavljale 18 v vojni udeleženih narodov in zastave Evropske skupnosti z 12 zvezdami, se je spominske svečanosti udeležilo več kot petsto udeležencev iz širše Tolminske in od drugod. Ustanovitelj društva »Peski 1915-17« Stanislav Jermol je ob 10-letnici delovanja predstavil prehojeno pot društva in načrte za prihodnje leto, zgodovinsko težo takratnih dogajanj pa nekdanji poslanec in župan Ivan Božič. Z uglajenim petjem je svečanost spremljal mešani pevski zbor Zdravka Muniha iz Mosta na Soči, ki je z dovršeno pesmijo spremljal tudi sv. mašo. Celjski škof msgr. dr. Anton Stres, ki je vodil somaševanje, je v pridigi razvil misel, da sta bila v preteklem stoletju potrebna dva krvava svetovna spopada, da je evropski človek dojel nesmisel vsakršne vojne pri razreševanju še tako pomembnih medsebojnih sporov. Vendar je v nadaljevanju izpostavil stalno prisotno nevarnost novih medsebojnih spopadov, ki tli v vsakem človeku zaradi premajhnega spoštovanja lastnega in tujega življenja, ki je »nedotakljivo« od spočetja naprej. Samospoštovanje in stalna skrb za dobro vsakega človeka, ki sta vgrajeni v krščanskem oznanilu, sta nujna spremljevalca neprestane vzgoje za mir in mirno sožitje v družini, narodu, med vsemi...Kljub dobrim namenom in trdnim sklepom je mir vedno ogrožen predvsem zaradi človeške krhkosti, zato je prav, da se za mir prizadevamo in zanj prosimo pri tistem, ki je rekel: »Svoj mir vam dajem...«

Vsakokrat je spominska svečanost z mašo na Mrzlem vrhu resnično »mirovno dejanje« v najbolj žlahtnem pomenu besede, ki opozarja na nesmisel vsakršne vojne, hkrati pa številne udeležence, potomce narodov z obeh strani vojnega jarka, druži v nova prijateljstva.

Duhovnija sv. Ivana v Gorici

Odhod dosedanjega upravitelja, prihod novega

Iz dušnopastirskega središča sv. Ivan v Gorici so nas obvestili, da bo prišlo v mesecu septembru do nekaterih sprememb in posebnih slavij.

G. Marijan

G. Alessio

P. Mirko

V nedeljo, **10. septembra**, se bo p. Mirko Pelicon, dosedanji upravitelj središča, poslovil od goriških vernikov, prijateljev in vseh, s katerimi je v zadnjih petih letih sodeloval. Maša bo ob 11. uri v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, ki je p. Mirku posebno draga tudi zato, ker je njen zavetnik ustanovitelj Družbe Jezusove. Ob tej priložnosti bo jutranja nedeljska maša ob 10. uri pri sv. Ivanu odpadla.

V nedeljo, **17. septembra**, pa bo z mašo ob 10. uri prevzel vodstvo slovenske duhovnije novi župnijski upravitelj g. Marijan Markežič skupaj z vikarjem g. Stasijem.

Toplo vabljeni vsi goriški verniki!

Kratke

Romjanski učenci se selijo v Foljan

Občini Ronke in Foljan sta rešili zapleten problem selitve romjanskih osnovnošolcev zaradi skorajšnjega začetka prepotrebnih del na dosedanjem sedežu šole v ulici Capitello. Po novem se bodo romjanski osnovnošolci preselili v nižjo srednjo šolo Corridoni v Foljanu. Problem sta po posredovanju goriške prefekture rešila župana Ronk in Foljana Roberto Fontanot in Mauro Piani. Po sklenjenem dogovoru je torej tudi otrokom iz Romjana zagotovljen redni začetek pouka. Začasna namestitev v šoli v Foljanu bo najdlje trajala do 5. aprila 2007 oz. do izvedbe obnovitvenih del na romjanski šoli. Ronška občina hkrati tudi prevzema nase breme stroškov za najnujnejša dela na izposojeni stavbi. Popravila so potrebna na električnem omrežju, hkrati je treba obnoviti omet. Varnost pred šolo med urami pouka bo prav tako zagotovila občina Ronke: seveda bo posebna pozornost namenjena urnikom prihoda in odhoda otrok.

Rešitev problema s selitvijo romjanske šole je še kako dobrodošla. Osebje slovenske šole na Laškem in starši tamkajšnjih otrok so si lahko oddahnili, saj je bil datum začetka pouka še do pred nekaj dnevi prava neznanka. Ko bi ne prišlo do omenjene rešitve, bi morala občina Ronke obnovitev šole v Romjanu odložiti. Ronški župan Fontanot je izrazil zadovoljstvo ob rešitvi problema in se ob tem za sodelovanje posebej zahvalil županu iz Foljana Pianiju "za odločnost in izkazano resnost".

Deželni svetnik Špacapan o ponovni ustanovitvi Kraške gorske skupnosti

Župan doberdobske občine Paolo Vizintin ima prav, da zagovarja ponovno ustanovitev Kraške gorske skupnosti in stranka Slovenske skupnosti je bila in bo vedno na strani tistih, ki to zahtevajo.

Deželni svetnik SSk Mirko Špacapan meni, da je obsežen kraški teritorij nujno potreben posebne obravnave in skrbi, ki mu jo lahko dajo samo upravitelji, ki na njem živijo in ga dobro poznajo. Kdor ljubi svojo zemljo, bo najbolje vedel, kaj je dobro za njen razvoj.

Na dlani pa je, da marsikdo v Illyjevi večini ni ravno navdušen nad oživitvijo KGS in si zamišlja drugačne oblike administracije. Sam predsednik goriške pokrajine, ki je svojčas pristopil k skupni volji občin goriškega Krasa, da se obnovi KGS, je danes očitno v to rešitev manj prepričan, deloma zaradi nove zakonodaje o javnih upravah, in torej novih možnostih za sodelovanje med občinami, deloma pa očitno tudi zato, ker se morata on in njegova uprava soočati z novostmi, ki prihajajo od zgoraj. Vendar, tako kakor župan Vizintin, svetnik Špacapan meni, da je KGS nujno potrebna, ker je to hočeš nočeš ena od oblik samoupravljanja kraškega človeka na lastnem ozemlju in torej zadeva sam obstoj naše narodne skupnosti na tem področju.

SSk si bo zato naprej prizadevala, da bo besedilo zakona o ponovni ustanovitvi KGS, ki leži v predalih V. deželne komisije že od lanskega decembra, ponovno prišlo v razpravo in tudi do končne odobritve.

SSG / Premiera otroške igre: Olgica in mavrica

S poetičnim pridihom preko ovir do sreče

V petnajsti izvedbi PuppetFestivala se je končno uresničilo to, kar smo si na tihem nekateri obiskovalci tega zdaj že tradicionalnega srečanja z lutkovnim ustvarjanjem želeli, in sicer, da bi tudi Slovensko stalno gledališče bilo prisotno na tej očarljivi prireditvi, ki jo preseva čarobnost malih junakov iz klasičnega pravljičnega in domišljijskega sveta.

Sredi vročega julija se je umetniškemu vodji SSG Marku Sosiču utrnila lepa zamisel sodelovati z novo otroško produkcijo na tej že utečeni mednarodni lutkovni reviji. Zadovoljstvo zaradi te odločitve je poudaril na tiskovni konferenci (31. avgusta) umetniški vodja festivala Roberto Piaggio, ki upa, da je to začetek nekega trajnejšega sodelovanja s SSG.

Iz bogatega ljudskega izročila Nadiških dolin je Sosič odbral pravljico Olgica in mavrica iz zbirke Mjute Povasnice, jo priredil za lutkovno predstavo in zanjo podpisal tudi režijo, v kateri je jasno prepoznavna njegova lirična poetičnost, venomer iščoča resnico in pravico, pa čeprav mora prebroditi marsikatero trnovo oviro. Prav tako se dogaja protagonistki, mali deklici Olgici, ki se pogumno odpravi na pot po sledi mavričnega loka, na koncu katerega bo v zemlji našla skriti zaklad in ga srečna prinesla domov, tako da njenim domačim ne bo treba iti daleč v svet. Grenki občutki prisiljenega izseljevanja beneškega človeka so se zakoreninili celo v pravljični svet! Junakinji preproste, a pomenljive zgodbice je režiser zarisal mile poteze in ji ohranil, kot zahteva vsebina, hrabrost, srčnost in dobrodušnost. Prav zaradi te ji uspe premagati hudobno čarovnico, ki bi jo hotela pojesti. Pomagajo ji namreč stara jablana, peč in miška, ki jim je Olgica nudila pomoč v stiski. Dobrota je povrnjena z dobroto in srečen konec je tu ob blestečem loku mavričnih barv, v katerega se tako radi zazrejo ne samo otroci, ampak tudi odrasli, saj je tako omamen glasilec umirjenosti nebesnih sil. Mehak Olgičin glasek, razposajeno bratčevo govorjenje, prekanjeno čarovničino prigovarjanje, utrujeno jablano, lačno peč, drobceno miško, vse je temeljito in v raznih glasovnih odtenkih znala dobro obvladati triindvajsetletna Vesna Hrovatin, ki se je gotovo spominjajo obiskovalci mavhinjskega festivala ljubiteljskih odrov, saj je večkrat nastopala v dramski skupini Jaka Štoka kot obetavna ljubiteljska igralka. To pa je sedaj, po končani akademiji gledališča La Contrada v Trstu, njen prvi pomembni nastop, na katerem se je izkazala kot igralka in tudi spretna animatorka lutk, kar je vse prej kot enostavno. Podčrtati je treba, da je lutkovna igrica zaživela v slovenski (lektor Jože Faganel) in italijanski inačici (italijanski prevod je prispevala Tanja Sternad), kar je še dodaten napor, ki ga je mlada igralka prav dobro premostila. Sosiču je bila pri realizaciji lutkovne igrice, prepredene s tankočutno poetiko, izredno dragocena sodelavka Luisa Tomasetig, ki je izdelala sceno, lutke in maske. Pripravila je enkraten odrček, kakršnega gotovo ni bilo še na ogled v vseh teh petnajstih letih festivala. Pred začetkom igrice ima obliko velike lesene omare, ko pa v igralkinih rokah zacinglja zvonček, se razprejo njene stranice, na katerih je v tehniki kolaža (papir, lepenka, čipke, blago...) v pastelnih barvah zemlje nakazan pravljični svet protagonistov, pa tudi umetnična ustvarjalna usmeritev. Vsaka stranica je prava umetnina. Tudi v potezah lutk in mask (dobre so odete v belino, hudobna pa v črnino in zamolkle barve) je razločno zarisana njena ljubezen do domačega kraja, ljudi in tradicije. Omeniti velja izrazito domišljijsko rešitev prikaza peči, opna z odprtino, skozi katero se večkrat prikaže dolg jezik-igralkina prsta, ovita v rdeče blago. Vizualno sliko celote poudarjajo prelivajoče se barve luči, usklajene z vsebino, s katero diha tudi glasba Aleksandra Ipavca, ki nas ob koncu preseneti z rockovsko radoživostjo. Predstavo skrbno spremlja tonski mojster Aram Vodopivec.

Foto Bumbaca

Lutkovna igrica je uspešno prestala kar tri premierne uprizoritve v sklopu PuppetFestivala v Mali dvorani goriškega Kulturnega doma v soboto, 2. septembra. Kmalu bo gotovo poromala v razne šole in razveselila s svojo svetlo sporočilnostjo množico šolarjev v zamejstvu in upamo tudi v Sloveniji.

Iva Koršič

15. PuppetFestival

Veseli ringaraja lutk, igralcev in gledalcev

Letošnji, 15. PuppetFestival je razkril dve pomembni novosti: običajnim avgustovskim otroškim predstavam z ročnimi ali drugimi lutkami na plaži in v starem jedru Gradeža in tistim v Romansu so se pridružile "briške" predstave v Krminu, večeri, namenjeni odraslim, pa so se pomaknili na oktober. Ta del festivala za ljubitelje zmeraj novih, neobičajnih pristopov k lutkarski umetnosti bo v Gorici od 13. do 15. oktobra, v Trstu pa od 16. do 17. oktobra. Takrat se bo tudi sklenil dvoletni projekt Beckett&Puppet, ki je postregel s svojevrstnim pogledom na dramsko delo velikega irskega dramaturga ob stoletnici njegovega rojstva. Žal, je letos zaradi finančnih težav odpadla že utečena povezava z Novo Gorico. Otroci onstran meje so bili prikrajšani za nekaj lepih odrskih trenutkov v družbi lutk, ki vselej posredujejo kakšno zmeraj veljavno ljudsko modrost. Želja organizatorjev festivala, Deželnega središča za animirano gledališče (CTA) z umetniškim vodjo Robertom Piaggiom in Antonello Caruzzi, je, da bi se ti pretrgani stiki z Novo Gorico v najkrajšem času spet vzpostavili in da bi se festival v Furlaniji-Julijski krajini razmahnil in obsegal področje od Nadiških dolin in slovenskega Posočja do Gradeža in preko Brd do Gorice. Z veseljem je Piaggio ugotavljal, da se je letos na vseh prizoriščih za lutkovne predstave zanimalo tudi lepo število odraslih gledalcev. Ob lutkah so seveda najbolj uživali otroci, ki so jih mali protagonisti raznolikih zgodb popeljali v pisani domišljijski svet ob izkušenih igralcih-lutkarjih. Goriška lutkovna dogodivščina se je pričela v ponedeljek, 28. avgusta, z odprtjem festivala v Posoški državni knjižnici v Gorici. Uradnim nagovorom prirediteljev in soprirediteljev je sledila pravljica Princ Bajaja v izvedbi gledališča Teatr Viti Marcika (Hluboka nad Vltavou) iz Češke. Kot običajno so se predstave zvrstile v raznih goriških parkih in tokrat tudi v grajskem zaselku. Skupinam iz raznih italijanskih krajev, ki so izoblikovale lutkovne igrice ali malčkom pripovedovale zgodbice, tudi iz furlanskega ljudskega izročila (pogosto sicer težko razumljivih za otroke), so se pridružile, poleg že omenjega gledališča iz Češke, Puppet Studio Lutkarnica (Koper) z igralko Majo Solce, ki je s pomočjo velikega lesenega kovčka, prave hišice, prikazala prigode psa in mačke, pa tudi prijazne živinozdravnice, ki zna zdraviti prav vse živali, od najmanjše do največje. Dva igralca gledališča Girasole (Sončnica) iz Sofije (Bolgarija) sta z izrazitimi marionetami živahno izoblikovala znano Andersenovo pravljico Palčica. Večerne predstave - tokrat so bile tudi te namenjene otrokom - so bile v Kulturnem domu, v katerem so bile tri premierne uprizoritve lutkovne igrice Olgica in mavrica v slovenščini in italijanščini v izvedbi SSG, prvič gosta na PuppetFestivalu (o tem pišemo v drugem članku), in v Kulturnem centru Lojze Bratuž. V njem je CTA predstavilo svojo novo otroško produkcijo Favole sotto il letto (Pravljice pod posteljo) o raznih pozabljenih predmetih in spominih, ki živijo pod posteljo in oživijo, če jih s čarobnimi besedami prikličemo na dan. KCLB je gostil tudi sklepni večer PuppetFestivala, v soboto, 2. septembra, ko je otroke s Prokofjevo pravljico Peter in volk in s smešnimi pripovednimi utrinki ter čarovniškimi triki in žonglerskimi spretnostmi skoraj polno dvorano otrok in odraslih zabaval igralec Sergio Bini (Bustric), znan tudi zaradi vloge v filmu La vita e' bella (Življenje je lepo) znanega toskanskega filmskega igralca in režiserja Roberta Benignija

IK

Romjan / Slovenci v Laškem

Dvotedensko predšolsko središče

Letos je v prostorih občinske osnovne šole Brumati potekala že 18. izvedba tradicionalne prešole društva Jadro, tj. priprave na začetek pouka za malčke iz vrtca in osnovnošolce iz Laškega. Zelo hvalevredno pobudo je omogočila in finančno, s prispevkom iz zakona 482/1999, podprla občinska uprava iz Ronk ob sodelovanju Zadruge Maja iz Gorice. Pokroviteljstvo je nudilo italijansko ravnateljstvo (Istituto Comprensivo Leonardo da Vinci) iz Ronk. Koordinatorka prešole je bila tudi tokrat odbornica društva Jadro, učiteljica Damjana Kobal. Z njo je sodelovalo še osem slovenskih vzgojiteljic iz okoliških vasi: Ivana in Mateja Černic, Janina Cotič, Martina Croselli, Stefania Mozetič, Karen Peteani, Martina Quaggiato in Valentina Sivec. Od 21. avgusta do 1. septembra je vsak dan ob 8. uri zjutraj prihajalo povprečno 45 otrok, tistih, ki so že minulo šolsko leto obiskovali slovensko osnovno šolo ali zadnji letnik vrtca v Romjanu, in odhajalo približno ob 12.30. Vzgojiteljice so jim osvežile spomin na predelano snov iz slovenskega jezika in skušale utrditi njihovo znanje slovenščine. Večji del otrok izhaja namreč iz mešanih zakonov iz italijanskega okolja, zato jih je treba opozarjati, naj se pogovarjajo v slovenščini, tako da bodo stopili v šolske klopi z manjšimi težavami. Dnevi v središču so bili vse prej kot enolični; otroci so reševali domače vaje, pa tudi izdelovali v raznih tehnikah najrazličnejše likovne in ročne izdelke ter se naučili marsikatero novo igro in pesem. Vse dejavnosti so opravljali razdeljeni v štiri starostne skupine. Vsi so se lepo imeli in doživeli marsikaj zanimivega. Tudi njihovi starši so bili zadovoljni z organizacijo in bili navdušeni nad sklepno prireditvijo. Na njej so se staršem in sorodnikom predstavili s petjem in recitacijami. Spored je letos popestril čarodej Roman, ki je občinstvo zabaval s svojimi iluzionističnimi triki in čarovnijami. Ob koncu je bila še predstavitev risb, ročnih del in knjig iz občinske knjižnice, ki so jih uporabljali v bralnih trenutkih.

KM

Na poletnem oddihu v Žabnicah

Julijci, zvesti poletni spremljevalci doberdobskega društva Hrast

Poletni čas, čas dopustovanj in počitka, pomeni za mnoge osvežitev od toplote poletnega vsakdanjega delovnika. Dopust je toliko bolj osvežujoč, če ga preživimo v svežini gora. Člani društva Hrast iz Doberdoba se tako že dvajset let v toplem avgustovskem tednu okoli Velikega šmarna mudijo v Žabnicah, natančneje v koči sv. Jožefa. Od tam jih pot vodi na enodnevne izlete in večdnevne ture na okoliške vrhove v objem mogočnih Julijcev.

Tudi letošnji oddih društva Hrast v koči sv. Jožefa je bil razdeljen na dva dela: najprej so kočo od 6. do 15. avgusta zasedli člani društva z družinami, za njimi pa so na vrsto prišli še neoženjeni člani doberdobskega društva.

Prvi, družinski del žabniških dni je bil v glavnem posvečen otrokom. Najmlajši so si za kočo postavili jambor. Okoliški travniki in gozdovi so postali prijetna igralnica, v kateri so otroci lahko urili svojo fantazijo. Poleg tega je bil seveda sestavljen tudi poseben gorniški program. Starši in otroci so se podali na več zanimivih izletov. V lepem in sončnem vremenu so se povzpeli na vrh Jof de Miezegnot (Poldnašnja špica), strateško točko v 1. svetovni vojni. Spoznavali so naravno bogastvo, ki ga premore Kanalska dolina. Obiskali so Rabeljski muzej in rove v rudnikih v Rablju, ki so jih zaprli leta 1991. Podali so se tudi v sosednjo Kranjsko Goro, natančneje v Srednji vrh in kraje, kjer so snemali Kekčeve filmske dogodivščine. Tam še vedno stojijo več kot 500 let stare hiše.

Že tradicionalno srečanje članov društva Hrast, pevcev istoimenskega zbora in vseh prijateljev je bilo za Veliki šmaren na Sv. Višarjah. Na romarski poti se je zbralo kakih petdeset doberdobskih pevcev s prijatelji in sorodniki. Člani zbora Hrast so s petjem sooblikovali opoldansko sv. mašo, ki je potekala trijezično. Skupno praznovanje se je po prihodu v dolino nadaljevalo pri koči sv. Jožefa v poznih popoldanskih urah. Za vse udeležence velikošmarnega srečanja na Sv. Višarjah se je pripravljala slastna večerja, mešano meso na žaru. Na Veliki šmaren se je tako sklenil prvi del počitniškega oddiha, namenjen družinam. Štafetno palico je prevzel "neporočeni" del društva, ki je v Žabnicah domoval do nedelje, 20. avgusta. Na programu sta bili dve turi. Doberdobci so se najprej podali na izlet po zavarovani poti Ceria-Merlone. Gre za pot, ki se vije pod vrhovi Špik nad nosom, Špik nad špranjo, Nižji vrh ter Špica v Planji. Sestop vodi mimo škrbine Krni dol do škrbine Prednje špranje in čez prelaz Scalini. Zanimiva je, ker pod sabo odkriva razgled na okoliško dolino in tamkajšnje pokrajine. Žal dan vzpona za Doberdobce ni bil idealen. Celotno turo je namreč ovila gosta megla, tako da razgleda ni bilo kaj dosti. V boljših vremenskih pogojih je potekala druga tura, na vrh Prisojnik. Člani društva Hrast so štartali z Vršiča in skozi prvo okno v treh urah in pol dosegli vrh. Od tam so lahko opazovali številne vrhove, ki se dvigajo v Julijcih. Med vsemi vrhovi se je ponosno dvigal najvišji slovenski vrh Triglav. Ob vrnitvi v dolino so Doberdobci šli mimo drugega okna in se po Jubilejni poti začeli spuščati proti Vršiču.

Poleg gorskih podvigov je naravno okolje članom društva Hrast nudilo še številne "priboljške": kopanje v Rabeljskem jezeru, plezalne stene v vasici Kokovo (Coccau) in seveda tudi kulinarične dobrote gorskih agriturizmov.

AČ

Tudi letos odmeven folklorni festival

Osetijski gostje očarali goriško občinstvo

Tudi letošnji, 36. festival folklore, običajna goriška poznopoletna prireditev, ki je potekala zadnje dni avgusta, se je uspešno iztekel, saj - navajajo prireditelji - je v naše mesto privabil okrog petnajst tisoč ljudi. V tradicionalnih kostumih najrazličnejših barv iz vseh koncev sveta so v glavnem mladi in dobro izšolani gostje zadnji dan festivala, 27. avgusta, korakali, peli in plesali po mestnih ulicah na 41. folklornem sprevodu. Na Trgu Battisti se je v nekaj dneh predstavilo sedemnajst skupin iz enajstih držav, žirija pa je imela zaradi njihove domiselne scenske postavitve in koreografije kar precej dela, saj so bile izvedbe njihovih nastopov domiselno in podkovano zasnovane. Med vsemi ansambli je še najbolj izstopala skupina Gorets iz Severne Osetije *(na sliki nekaj osetijskih lepotic)*, ki si je prislužila nagrado za koreografijo (čudoviti kostumi!) in nagrado občinstva za simpatijo. Za glasbo je prejela nagrado skupina s Kube, za tradicionalni repertoar iz Mehike, za izvirnost glasbil iz Burkine Faso, za kostume iz Grčije, za folklorno petje iz Abrucov, za sporočilo miru s Papue. Tudi tokrat je namreč prireditev, ki jo organizira združenje Pro Loco, potekala pod geslom "Gradimo mostove med ljudmi in narodi".

Foto DPD

Obvestila

KD Sabotin, društvo CRASG in župnija sv. Mavra in Silvestra v sodelovanju s krajevno skupnostjo Pevma-Štmaver-Oslavje in Goriškim muzejem vabijo na ogled ostankov fresk cerkvice sv. Valentina na Sabotinu in fosilov v okolici cerkvice. Razstava bo na ogled še 10. septemba od 9. do 12. v cerkvi v Pevmi.

Rupa: 10. t.m. bo Dan bolnikov. Ob 15. uri spovedovanje, ob 16. uri sv. maša s sv. maziljenjem bolnikov in ostarelih. Vabijo Rupa-Peč in Gabrje-Vrh sv. Mihaela. Srečanje vodi g. Zdravko Pogorelc, lazarist z Mirenskega Gradu. Po sv. maši v cerkvi v Rupi bo družabnost v dvorani pod cerkvijo. Prisrčno vabljeni vsi. Mašni namen za 10. uro se prenese na 16. uro.

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel napoveduje začetek pouka v ponedeljek, 11. septembra 2006. Zaradi nezadostnih finančnih sredstev in prostorske stiske je vodstvo šole v tem šolskem letu prisiljeno preurediti organizacijo individualnih lekcij. Lanske učence prosimo, naj čimprej potrdijo vpis, ker so razpoložljiva mesta za nove učence omejena. Vsi učenci naj si pozorno ogledajo urnik lekcij na sedežu šole. Tajništvo deluje vsak delavnik od 8. do 18. ure (tel. 0481 532163 ali 0481 547569).

Dne 16. septembra, v soboto po prazniku Žalostne Matere Božje, bo romanje vasi Rupa-Peč-Gabrje-Vrh sv. Mihaela k Žalostni Materi Božji na Mirenskem Gradu. Ob 18. uri odhod od prve kapelice križevega pota v procesiji s križem na čelu, z molitvijo, proti vrhu svetišča. Ob 19. uri bo sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Pred mašo spovedovanje. Po maši družabnost. Mejni prehod s prepustnico je odprt do 22. ure. Prisrčno vabljeni v velikem številu tudi od drugod! Mašni namen za Peč/Kosovelova 11 bo na Mirenskem Gradu.

V sklopu Glasbenih srečanj 2006/2007 bo v soboto, 30. septembra 2006, ob 20.30 gostoval v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž svetovno znani zbor Carmina Slovenica iz Maribora pod vodstvom Karmine Šilec. Predprodaja vstopnic že poteka. Rezervacije na tel. 0481 531445.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 30. septembra, izlet v Posočje z obiskom Gregorčičeve rojstne hiše na Vrsnem, pesnikovega groba na griču Sv. Lovrenca, Kobarida in Kanala. Prijavite se čim prej na tel. 0481 390688 (Saverij R.), 0481 78061 (Ana K.), 0481 21361 (Ema B.) in 0481 882024 (Ivo T.); ob vpisu predplačilo 20 evrov.

Čestitke

... če bo sin, bomo pili en kvartin! Na zdravje Vidu kličejo pevci zbora Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem in pričakujejo očka Uroša Zorna na pevskih vajah. Čestitkam se pridružujejo vsi sodelavci Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Konec avgusta je privekal na svet Vid Zorn, očku Urošu in mamici Lavri čestitajo vsi domači, še posebno bratranci iz Gorice.

Družini Brešan in Osso se veselita prihoda malega Riccarda. Srečnima staršema Sari in Tomažu iskreno čestitajo vsi sorodniki iz Gorice, Palmanove, Moša, Ljubljane, Rima in Bruslja.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 8.9. do 14.9.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 8. septembra (v studiu Andrej Baucon): Z Andrejem v poletje med popevkami, polkami in valčki. - Zanimivosti in obvestila.

Ponedeljek, 11. septembra (v studiu Andrej Baucon): Pop poletje z Andrejem. - Poletni listi včeraj in danes. - Zanimivosti in rubrike.

Torek, 12. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 100 leti je utihnil "goriški slavček". - Izbor melodij.

Četrtek, 14. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

Akcija za kip Simona Gregorčiča v Gorici

Odbor Slovenske konzulte pri goriški občini, Slovenske kulturno-gospodarske zveze, Sveta slovenskih organizacij, Zveze slovenske katoliške prosvete, Zveze slovenskih kulturnih društev, Kulturnega centra Lojze Bratuž in Kulturnega doma sporoča, da bo v drugi polovici oktobra letos prišlo do postavitve doprsnega kipa Simona Gregorčiča v goriškem Ljudskem parku, ki ga je izdelal Silvan Bevčar. Odbor se je odločil za akcijo zbiranja finančnih sredstev in poziva ljubitelje "goriškega slavčka", naj prispevajo v ta namen.

Sredstva se zbirajo v jutranjih urah v prostorih Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

Od 13. do 15. septembra v Novi Gorici

Prva konferenca slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije

Svetovni slovenski kongres, Glasbena šola Nova Gorica, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice in Glasbena matica Ljubljana so skupaj zasnovali in pripravili 1. konferenco slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije. Pobuda bo stekla v hotelu Perla v Novi Gorici od 13. do 15. september letos.

V zgodnjih popoldanskih urah **srede, 13. septembra**, je predviden prihod udeležencev, ob 15.30 pa bodo izvajali slovensko in evropsko himno ter himno SSK. Ob 15.45 bo pozdravni nagovor gostitelja, predsednika SSK Borisa Pleskoviča, ob 16. uri pa slavnostni govor predsednika vlade Republike Slovenije Janeza Janše. Sledili bodo pozdravi župana Nove Gorice Mirka Brulca, predsednika SAZU-ja akad. prof. dr. Boštjana Žekša, ministra RS za kulturo dr. Vaska Simonitija, predsednika komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu mag. Janeza Krambergerja in državnega sekretarja za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorka Pelikana. Ob 17. uri bo uvodno predavanje o slovenski ljudski pesmi skozi zgodovino imela prof. dr. Zmaga Kumer, ob 20.30 pa bo glasbeni večer v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

V **četrtek, 14. septembra**, bodo zjutraj govorili na temo "Slovensko v slovenski glasbi". Jutranja poglabljanja bo vodil dr. Janez Dular, govorili pa bodo akad. prof. Lojze Lebič, dr. Ivan Florjanc o glasbenih prvinah slovenskega, prof. dr. Damjana Bratuž iz Kanade pa o Béli Bartóku in slovenskih mejah. Od 11.15 do 13. ure se bodo udeleženci posvetili temi "Glasba kot kulturna razpoznavnost in vrednota manjšine"; voditelj: Marko Vatovec, predsednik Glasbene matice Ljubljana; sodelujoči: prof. dr. Zmaga Kumer, Marino Maršič (Vloga glasbe kot kulturne razpoznavnosti in vrednote), prof. Lovro Sodja (Glasba - povezovalni člen slovenske manjšine), Darko Šonc iz Hrvaške (Glasbeno življenje Slovencev na Hrvaškem). Popoldne (od 14. do 15.45) se bo nadaljevalo delo pod vodstvom Marka Vatovca, sodelovali pa bo Julijan Strajnar (Glasbeno življenje Slovencev v Porabju), dr. Janko Zerzer (Glasba kot kulturna razpoznavnost in vrednota manjšine - pri koroških Slovencih), prof. Silvan Kerševan in prof. Lojzka Bratuž (Slovenci - narod, ki rad poje), Janko Ban (Pomen glasbene vzgoje v materinem jeziku). Po odmoru bo ob 16. uri na sporedu "Glasbeni most med Argentino in Slovenijo". Ciril Kren iz Argentine bo govoril na temo "Glasba med Slovenci v Argentini"; sodelovali bodo tudi priznani pevci Marko Fink, Bernarda Fink in Juan Vasle. Ob 17. uri bo na programu "Glasbeno življenje Slovencev v ZDA"; o slovenski glasbi z ameriškim naglasom bo govoril Joe Valenčič iz ZDA. Ob 17.20 bodo predstavili izbrane glasbene osebnosti; voditelj: dr. Boris Pleskovič, sodelujejo: dr. Primož Kuret, Anton Foerster ml., Leo Funtek, Jasna Nemec Novak, Drago Marjan Šijanec, kasneje Mariano Drago, Ciril Kren. Ob 20.30 bo glasbeni del večera v Kulturnem domu v Novi Gorici

V **petek, 15. septembra**, bodo ob 9.00 uri govorili o "Kulturni politiki v Sloveniji na področju glasbe"; prisoten bo Lovrenc Blaž Arnič z Ministrstva RS za kulturo. Ob 9.30 je na programu tema "Glasbeno šolstvo v Sloveniji", o čemer bo spregovorila dr. Branka Rotar Pance z Akademije za glasbo v Ljubljani. Sledila bo predstavitev Zveze primorskih glasbenih šol in Glasbene matice Ljubljana. Ob 11.00 bo dr. Franc Križna govoril o "Vlogi diskografije in elektronskih medijev v današnji glasbeni kulturi", ob 11.30 pa prof. Jani Golob o delovanju Slovenskega glasbenoinformacijskega centra (SIGIC). Ob 13.30 so predvideni povzetki te prve konference slovenskih glasbenikov, ki se bo tako končala.

Obračun letošnje Drage mladih

Celotedenski festival mladostniške ustvarjalnosti

Minuli teden, od 28.avgusta do 2. septembra, je v Finžgarjevem domu na Občinah potekal Festival Drage mladih 2006. Zaznamovale so ga številne delavnice, in sicer: gledališka, pevsko-instrumentalna, kolesarska, časnikarska, plesna, video, mednarodna in likovna. Vsaka izmed njih je omogočila mladim, da so odkrivali svoje talente in se pri tem predvsem zabavali. Rdeča nit Festivala oziroma delavnic je bila spodbujanje ustvarjalnosti mladih.

Odprtje Festivala se je pričelo z odbojkarskim dobrodelnim turnirjem, katerega izkupiček je odšel Skladu Mitja Čuk. Pet ekip se je hrabro borilo in zmagovalca je čakala zaslužena knjižna nagrada. Turnirju je sledil nastop mažoretk iz Povirja, ki imajo že dolgoletno tradicijo, na raznih tekmovanjih pa dosegajo odlična mesta. Da smo mladi res domiselni in ustvarjalni, je dokazala naša plesna skupina Light. Celotno koreografijo so si zamislile kar same. Ne smemo pozabiti, da dekleta nimajo več kot 16 let. Otvoritveni večer je zaznamovala tudi zakuska.

Po napornem dnevu smo si vsi udeleženci zasluženo privoščili prigrizek. Naslednji dan pa se je začelo zares. Ob desetih zjutraj so se začele prve delavnice, ki so potekale do osme ure zvečer. Govor je bil predvsem o programu posameznih delavnic. Udeleženci delavnic so imeli priložnost, da nekaj pripravijo za sobotni večer. V gledališki delavnici so se odločili za krajši komični prizorček, v plesni za plesno točko, v video-delavnici za reportažo o Festivalu, v likovni za razstavo del, v pevsko-instrumentalni pa za nastop črnskih duhovnih in taizejskih napevov.

Mednarodna delavnica bo pripravila projekt mednarodne izmenjave, ki bo potekal naslednje leto. Časnikarska delavnica je imela v gosteh odgovornega urednika Novega glasa Jurija Paljka, s katerim so se pogovarjali o pisanju člankov. V tej delavnici so z Andrejem Černicem pripravili septembrsko številko mladinske revije Rast. Kolesarji iz kolesarske delavnice so se s Sašem Žerjalom odpeljali na izlet po kraških poteh. Mladi udeleženci so tako v prijetnem ozračju, polnem veselja in zadovoljstva, pridno delali do sobote.

Večeri so bili tako ali drugače družabno obarvani. Sredin večer je zaznamovala gledališka skupina SKK s svojo celovečerno igro Male dame režiserke Lučke Susič. V četrtek večer je bila na sporedu mladinska maša, sledil je nastop skupine Metulji iz Ljubljane. Pred sklepnim večerom smo imeli v gosteh plesno skupino Show dance, ki je prikazala krajšo plesno točko, in igralca Gregorja Čušina, ki je odigral svojo novo monokomedijo z naslovom Evangelij po Čušinu.

V soboto, 2. septembra, se je končal jesenski del Drage mladih. Omeniti je treba, da je poletni del potekal v Tinjah na Koroškem, od 14. do 16. julija. Tam sta se že zvrstili dve okrogli mizi z naslovom Integracija Slovenije v Evropi. Na isto temo pa so na tretji okrogli mizi govorili prof. dr. Danilo Türk, dr. Zdravko Inzko in dr. Drago Štoka. Vsi trije so zelo optimistični, kar se tiče uveljavitve Slovenije v Evropi. S svojimi zgodovinskimi izkušnjami in predvsem poznavanjem Balkana lahko Slovenija postane suverena država. Ne glede na njeno majhnost lahko odlično izkoristi svojo vlogo v Evropski uniji, še posebej zdaj, ko bo na čelu Evrope za šest mesecev.

Sobotni večer je bil priložnost, da so mladi ustvarjalci pokazali to, kar so se naučili v delavnicah. Nastop gledališke in pevske delavnice je odlično uspel. Po zahtevnem in utrudljivem, a hkrati zabavnem celotedenskem delu so si mladi oddahnili na žuru in zakuski.

Organizatorji so bili ob koncu Festivala zadovoljni z odzivom mladih. Vse je potekalo po pričakovanjih. Konec letošnjega Festivala pomeni tudi začetek priprave na naslednjega. Do takrat pa nasvidenje.

Jure Kopušar

Udeleženci/ Vtisi o delavnicah

Pestra ponudba in še pestrejša dejavnost

Kaj so o delavnicah Festivala Drage mladih povedali udeleženci? Letošnji Festival Mladinske kreativnosti, bolj znan pod imenom Festival Drage Mladih, je mladim nudil možnost, da so se udeležili številnih delavnic. Tradicionalnim delavnicam, gledališki, pevsko-instrumentalni, plesni, časnikarski in likovni, so se pridružile tudi mednarodna, video in kolesarska delavnica. O uspešnosti delavnic smo povprašali mlade udeležence.

Minea, 15, gledališka delavnica: V gledališki delavnici sem se odlično počutila, saj je bila družba enkratna in vzdušje nadvse prijetno. Režiserka Lučka Susič nas je ves čas opazovala in nas učila pravilne slovenščine ter interpretacije. Ob igranju sem resnično uživala.

Tanja, 15, pevsko-instrumentalna delavnica: V tem tednu smo se naučili dve pesmi, ki sta sicer bolj duhovni, saj smo jih peli v nedeljo pri mladinski maši. Vsi udeleženci smo se lepo ujeli, tako da je bila družba res enkratna. Voditelja delavnice Iztok Cergol in Martina Feri sta tudi zelo sposobna; z njima sem se res veliko naučila.

Jure, 18, mednarodna delavnica: V delavnico sem se vpisal, ker me mednarodne izmenjave zelo zanimajo. Med tednom smo organizirali mednarodni projekt, ki bo leta 2007 potekal v naših krajih. Delavnica je bila res zanimiva, zaradi tega mislim, da sem bom naslednje leto spet vpisal.

Tjaša, 14, časnikarska delavnica: V časnikarski delavnici smo prvi dan imeli v gosteh Jurija Paljka, odgovornega urednika tednika Novi glas, ki nam je nazorno predstavil časnikarsko službo. V naslednjih dneh smo pripravljali novo številko mladinskega mesečnika Rast, izbrali smo glavnega urednika in se pogajali o tem, kateri članek bo kdo napisal, vodja Andrej Černic pa nas je spremljal pri delu. Delavnico smo po mojem mnenju odlično izpeljali.

Valentina, 16, likovna delavnica: V likovni delavnici je bilo zelo zabavno, poleg tega pa smo se s simpatičnim voditeljem Matejem Susičem naučili veliko novega. Veliko pozornosti smo namreč namenili določenim tehnikam risanja, najprej teoretično (prvi dan), nato tudi praktično. Pripravili smo razstavo, ki so si jo na sklepnem večeru obiskovalci lahko ogledali v prostorih Finžgarjevega doma. Izvrstno je bilo!

Veronika, 16, video-delavnica: Video o Festivalu Drage mladih je bil končni cilj video-delavnice. Načrta smo se lotili tako, da smo najprej posneli delo v delavnicah, nato napisali tekst, ki bi vsakoizmed njih tudi predstavil. Tekst smo nato prebrali in posneli. V video-delavnici smo dobili veliko informacij o snemanju in se tudi praktično učili snemanja. Pri tem nas je spremljal Alex Purič. Naučila sem se veliko novih stvari in se pri tem zelo zabavala.

Patrizia Jurincic

Sklepna okrogla miza Drage mladih

V soboto, 2. septembra, je pod velikim belim šotorom v parku Finžgarjevega doma na Občinah potekala sklepna okrogla miza Drage mladih z naslovom Integracija Slovenije v Evropi. Rdeča nit letošnjih predavanj 16. Drage mladih je bila manjšinska problematika, ki so jo mladi z uglednimi gosti iz političnega, akademskega in kulturnega življenja obdelali v treh okroglih mizah. Prvi dve okrogli mizi sta se že zvrstili na poletnem delu Drage mladih, ki je od 14. do 16. julija potekal v Tinjah na Koroškem.

Na sobotni- tretji in zadnji- okrogli mizi so o aktualnem vprašanju vloge, ki jo igra Slovenija v Evropi, spregovorili nekdanji veleposlanik pri OZN ter sodelavec Kofija Annana dr. Danilo Türk, predsednik Sveta slovenskih organizacij, član evropskega združenja EFA dr. Drago Štoka, in dr. Zdravko Inzko, avstrijski veleposlanik v Sloveniji. Ugledne predavatelje je predstavila moderatorka Breda Susič.

Najprej je temo sklepne okrogle mize načel prof. dr. Danilo Türk, ki je v svojem govoru poudaril nujnost, da se fizično majhna država, kot je Slovenija, končno znebi predsodka majhnosti ter se zave pomembne vloge, ki jo odigrava v Evropski uniji. » Nehajmo govoriti, da smo majhna država« je pozval publiko, »saj majhnost ne sme biti refren, ki izraža negotovost.« Tudi Zdravko Inzko je v svojem govoru obravnaval temo integracije, dr. Drago Štoka pa se je

dotaknil tudi teme odnosa med matično državo in zamejstvom. » Slovenija mora misliti na naše zamejstvo« je dejal, » saj smo vsi del slovenskega naroda.«

Na okrogli mizi je imel poseg tudi veleposlanik Andrej Capuder, ki se je v krajšem govoru dotaknil perečega vprašanja, kako se obnašati kot Slovenec v Evropski uniji.

Publika je ob koncu postavila vrsto vprašanj predavateljem in tako se je uspešno končal še jesenski del Drage mladih 2006. / PJ

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Pač srcu le domači glas
mehkó se in sladkó prilega,
on srcu pravi ve izraz
in spet mogočno k srcu sega.

(Blagovestnikom)

Iz naobraženja jezika
spozna se naroda omika.

(Reki)

Za naš jezik

Drobtinice

Gotovo se vam je že zgodilo, da vam je kdo zaželel *Dobro delo!*, ko ste odhajali v službo in vam je hotel s tem izkazati svojo simpatijo. Vendar je voščilo kalk iz italijanščine (Buon lavoro!). V Sloveniji je *dobro delo* samo tisto dejanje, ki ga naredimo iz dobrote, ko nekomu pomagamo. Zato je voščilo *Dobro delo!* za slovensko uho zelo neprimerno. Raje bomo rekli **Srečno!** ali kaj podobnega.

Če govorimo o človeku, ki mu ni treba v službo, ker je na počitnicah ali upokojen, nam lahko uide izraz: *Srečen on!* pod vplivom italijanskega *Beato lui!* A Slovenec bo spontano vzkliknil: **Kaj mara!** Naši starši so pogosto uporabljali to besedno zvezo, dandanes se uporablja vedno manj. Je pa lepa in pristno naša.

Italijanski komik Toto' je v svojih filmih večkrat uporabljal stavek: *Ma mi faccia il piacere!*, kadar je hotel zavrniti koga, ki je po njegovem govoril neumnosti. Ko sem slišala slovenskega ministra, ki je vzkliknil **Lepo vas prosim!**, sem se zavedela, da je to popolnoma isto.

Kratki

Andrej Zaghet: Iskanje notranjega dragulja

Tržaški psiholog in grafolog Andrej Zaghet, specialist za psihosomatsko smer pri psihoterapiji, je pri tržaški založbi Mladika izdal novo delo s področja komplementarnega in psihosomatskega zdravljenja z naslovom Iskanje notranjega dragulja. Knjiga je nekako nadaljevanje in dopolnilo prvega Zaghetovega dela Bolezni in motnje zrcalo naše duše, ki je izšla pred dvema letoma.

Podobno kot v prvi knjigi tudi v Iskanju avtor po poglavjih obravnava posamezne patologije, tako da jih opisuje v žabji perspektivi (od spodnjega dela telesa do glave), ob koncu vsakega poglavja pa predstavi izbor grafoloških znakov, ki se navezujejo na pravkar obravnavano temo. Zaghet analizira tako patologije, ki na določenem organu silijo na dan, kot tiste, ki se lahko pojavijo kjerkoli v telesu. Avtor se sprva osredotoča na diagnozo ali odkrivanje sporočila posamezne patologije, potem pa seže na področje komplementarnega in psihosomatskega zdravljenja, ki upošteva človeka kot celoto; v tej luči nima smisla zdraviti le bolnega organa, saj patologija sporoča, da trpi celotna človekova psihofizična struktura in da mora zato zdravljenje nujno upoštevati tesne in zapletene vezi med duševnim in telesnim svetom.

V poglavjih o zdravljenju Andrej Zaghet najprej obravnava Bachovo cvetno terapijo, potem predstavlja poglavitne značilnosti reikija, nazadnje se osredotoča še na psihosomatsko smer v psihoterapiji. Poleg Bachovih cvetov in reikija obstaja še veliko drugih komplementarnih terapij, ki omogočajo vstop v človekovo notranjo dimenzijo, avtor pa se je pri pisanju tega dela omejil le na navedeni obliki zdravljenja, ker ju posebno dobro obvlada.

Literarni natečaj "MLADIKE"

1.Revija Mladika razpisuje XXXV. nagradni literarni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.
2.Na razpolago so naslednje nagrade:
PROZA
prva nagrada - 350 evrov
druga nagrada - 250 evrov
tretja nagrada - 200 evrov
PESMI
prva nagrada - 200 evrov
druga nagrada - 150 evrov
tretja nagrada - 100 evrov
3.Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) na naslov MLADIKA, ulica Donizetti 3, 34133 TRST, do 1. DECEMBRA 2006. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani, ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset).
4.Ocenjevalno komisijo sestavljajo: pisatelj Alojz Rebula, prevajalka prof. Diomira Fabjan-Bajc, pisateljica Evelina Umek, prof. Marija Cenda ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.
5.Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku - Prešernovem dnevu - na javni prireditvi in v medijih. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 2007. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.
Rokopisov ne vračamo!

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES
SLOVENIAN WORLD CONGRESS
in
Glasbena šola Nova Gorica
Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel (Gorica)
Glasbena matica Ljubljana
VABIJO NA
1. KONFERENCO SLOVENSKIH GLASBENIKOV IZ SVETA IN SLOVENIJE
ki bo potekala v Novi Gorici (Hotel Perla) in Gorici,
od 13. do 15. septembra 2006
Osrednje programske točke
13. september
• Skozi zgodovino slovenske glasbene ustvarjalnosti
14. september
• Slovensko v slovenski glasbi
• Glasba kot kulturna razpoznavnost in vrednota manjšine
• Glasbeni most med Argentino in Slovenijo
• Glasbeno življenje Slovencev v ZDA
• Umetnik in družba - predstavitev izbranih glasbenih osebnosti
15. september
• Kulturna politika v Sloveniji na področju glasbe
• Glasbeno šolstvo v Sloveniji
• Vloga diskografije in elektronskih medijev v današnji glasbeni kulturi
• Delovanje Slovenskega glasbenoinformacijskega centra
Glasbena večera
• Sreda, 13. september, ob 20.30 uri, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici
• Četrtek, 14. september, ob 20.30 uri, v Kulturnem domu v Novi Gorici
Prijave in informacije
Svetovni slovenski kongres, Cankarjeva 1/IV, 1000 Ljubljana,
tel: +386 1 24 28 550 / 560 • www.slokongres.com
Konferenco pripravljamo s pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in sponzorjev.

Ob odkritju doprsnih kipov

Na Gradišču počastili Simona Gregorčiča in Jožefa Tominca

V soboto, 2. septembra 2006, je bila v večernih urah na Gradišču v spodnji Vipavski dolini pomenljiva slovesnost. V spominskem parku pred novim kulturnim domom so odkrili doprsna kipa Simona Gregorčiča ob 100-letnici smrti in slikarja Jožefa Tominca ob 140-letnici smrti. Življenje obeh umetnikov je povezano s prijaznim krajem na griču nad Prvačino, saj sta tam gori preživela del svojega življenja. Tominc počiva na vaškem pokopališču, cerkev pa krasijo njegove slike. Gregorčiču je domače Pevsko in bralno društvo, ki ga je bil ustanovil pesnik sam, postavilo spominsko ploščo na hiši, v kateri je živel dobrih dvajset let. Odslej nanju bosta spominjala tudi kipa, ki ju je izdelal akademski Kipar Zmago Posega in je na tej slovesnosti blagoslovil koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak. Pozdravni nagovor je imel župan Mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc, ki je omenil tudi prisotnost zamejskih rojakov, slavnostni govornik pa je bil akademik France Bernik, čigar govor objavljamo v celoti.

Bogat kulturni program so v režiji Emila Aberška oblikovali Oktet Vrtnica, Mešani pevski zbor Čepovan, Mešani pevski zbor MI, violinistka Mojca Križnič in Matej Petejan, solist na Gregorčičevem harmoniju in avtor instrumentalnih priredb. Dramska igralca Janez Starina in Jože Hrovat sta brala odlomke iz Gregorčičevih poezij, proze in korespondence. Celoto so povezovali odlomki iz pesnitve Oljki. Spominsko slovesnost z naslovom Daritev bodi ti življenje celo sta priredili Mestna občina Nova Gorica in Krajevna skupnost Gradišče. Poleg že omenjenih uglednih osebnosti so se prireditve udeležili podpredsednik Državnega zbora Vasja Klavora, drugi politični predstavniki in župani, predstavnik Svetovnega slovenskega kongresa Tomaž Pavšič, dekan Aleš Rupnik in drugi duhovniki, z naše strani pa msgr. Oskar Simčič, nadškofijski kancler in predsednik Goriške Mohorjeve družbe, pokrajinski predsednik SSO za Goriško Janez Povše in drugi kulturniki.

Foto Bumbaca

LB

Ljubljana / Grad Tivoli: Razstava del Alana Hranitelja

Eksplozija domišljije v barvni izvirnosti

V poletnih dneh je Ljubljana kot mladenka, ki v mladostni svežini ponuja svoje čare radovednim obiskovalcem. Ti se poleg domačinov še posebno v večernih urah radi zadržujejo v njenem starem jedru, v kavarnicah in restavracijah, ki kar mrgolijo na nabrežju mirnega toka Ljubljanice, v kateri se zrcalijo tisočere luči iz bližnjih palač in lepo restavriranih hiš, znanih mostov, predvsem pa slovitega Tromostovja s Prešernovim trgom. Bolj v ozadju je tudi ob luninem svitu lepo vidno obličje Primičeve Julije, ki se skozi okno zvedavo ozira v svojega častilca. Neštete prireditve so ovenčale in bodo še nekaj časa lepšale počitniške dni v slovenski prestolnici, ki se krepi v svobodni rasti in privablja k sebi zmeraj več njenih žarov željnih turistov. Ti se z njeno bogato zgodovino, pa tudi leposlovno umetnostjo lahko seznanijo mimogrede, kar na ulici ali kakšnem trgu. Tako so se dvakrat v avgustu - in se še bodo 6. septembra - na Dvornem trgu srečali z ošabno Urško in silnim Povodnim možem v plesni predstavi, v kateri nastopata Ajda Smrekar in Jakob Kapus iz Plesne šole Kazina, v koreografiji in režiji Mitje Popovskega, po scenariju Bojane Planina in na glasbo Franca Avseneka. Tisti pa, ki se na gledaliških predstavah naslajajo ob bogatih, razkošnih kostumih, ne smejo zamuditi imenitno prirejene razstave kostumov in pravih umetnin enega izmed najbolj genialnih in kreativnih kostumografov, delujočih na Slovenskem, in obenem enega najlepše oblečenih Slovencev, kot pravijo poznavalci, Alana Hranitelja.

Lepi Grad Tivoli iz prve polovice 17. stoletja – barokiziral ga je v letih 1701-1703 arhitekt Francesco Ferrata - se dviga na gričku istoimenskega parka, v katerega se zatekajo Ljubljančani, da zadihajo vonj po gozdu. Grad, v katerem je sedež Mednarodnega grafičnega centra, je od 1. junija do 10. septembra idealno prizorišče razstave del Alana Hranitelja pod naslovom Kostumografija Costum design 1986 – 2006. Razstavljenih je okoli devetdeset kostumov iz raznih dramskih in opernih predstav različnih slovenskih gledališč ter tudi prave oblekeskulpture, ki jih je stilist, kostumograf in masker Hranitelj, rojen v Zagrebu l. 1968, izdelal po naročilu ali pa za različne razstave na Dunaju, v Milanu, Benetkah, Lizboni, Londonu in celo v Braziliji. Hranitelj deluje v Ljubljani že dvajset let, od takrat, ko je kot masker sodeloval pri razstavi Krst pod Triglavom Dragana Živadinova v Cankarjevem domu, kot lahko beremo na spletnih straneh.

Razstavljena dela odražajo za avtorja značilen, izjemen domišljijski polet. Bujna domišljija in nepotešljiva ustvarjalna žilica sta še posebno prepoznavni v kostumih za otroške predstave (Vilinček z lune, PDG Nova Gorica, 1997; Papageno igra na čarobno piščal, Lutkovno gledališče Ljubljana, 2002), v kreaciji prečudne, ogromne aluminijaste obleke-objekta, po naročilu tovarne aluminija za sejem Aluminium l. 1998 v Essnu v Nemčiji, in igrive obleke z naslovom Čajnik iz l. 2002, sedaj v zbirki Moderne galerije. Do vratu zapeta obleka se v pasu razširi in nabrekne ter postane prava mizica, na kateri so prt in skodelice, v njih pa kaktusi. K njej spada ta tudi klobuk kot čajnik in skodelica. Enkratna je tudi Kletka iz zbirke Pokrajinskega muzeja Maribor, v živo ciklamni barvi s kopico ptičkov; v spomin prikliče kovinske podloge baročnih oblek. Pravzaprav na baročno bogato nabreklost spominja marsikatera Hraniteljeva kreacija, tudi ženska kostuma, eden rožnate pastelne barve za predstavo Plešasta pevka SNG Maribor iz l. 2004, drugi pa vinsko rdeče barve, s pokrivalom, košaro sadja in cvetja, za predstavo Psiha Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana 1993. Čudovita sta tudi kostuma za opero Oedipus rex SNG Opera – balet Ljubljana iz l. 1998. Mrki, iz grobega blaga ali vrečevine sešiti kostumi za predstavo Ime rože SMG iz l. 2002 izvrstno ponazarjajo srednjeveške kute menihov in mrakobnost tekstovne vsebine. Resnobni, s stilno izvirnostjo ukrojeni moški in ženski kostumi iz težkega blaga iz predstave Kaspar SMG 2004 bi se izven odrskih desk lahko spremenili v originalne tople zimske obleke. Pod naslovom Gneča v omari so prikazane ženske večerne obleke žlahtnih tkanin, ki so jih nosile ob kaki izjemni priložnosti znane slovenske osebnosti, včasih tudi lastnice modelov. Hraniteljeva genialnost in neizmerna domišljija se kažeta tudi v detajlih oblek, polnih naborkov, našitkov v obliki cvetov vrtnic z gostimi venčnimi listi, zmečkanin, bogatih gub, pa tudi gumbov iz blaga... Oči prevzame nenavadna kombinacija barv, ki so včasih kričavo žive, včasih pa umirjene na paleto pastelnosti.

Sicer pa tudi še natančnejši opis ne more zanesljivo prikazati Hraniteljevega kreativnega naboja. Njegove umetnine si je treba brez naglice in pobliže ogledati, saj so neizrekljiva paša tudi za še tako izkušene, vsega navajene oči. Drznili bi si reči, da njegovi modeli v marsičem prekašajo Capuccijeve, ki smo jih občudovali na razstavi v goriškem pokrajinskem muzeju.

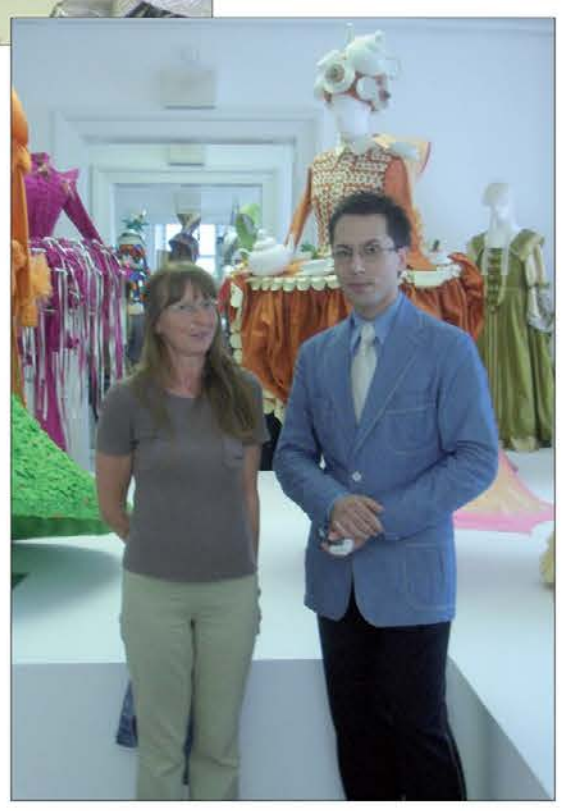

Po naključju smo na avgustovskem ogledu razstave srečali avtorja, ki je prijaznega, nasmejanega obraza izrekel zadovoljstvo z obiskom in odzivom obiskovalcev. Med vrsticami smo ujeli, da je v načrtu potovanje te razstave čez mejo, morda tudi kam v našo bližino. To bi bilo res imenitno, saj so razstavljene umetnine enkratne in razodevajo vso Hraniteljevo fantazijsko in ustvarjalno izvirnost, ki naravnost kipi iz pokrival najrazličnejših oblik (čevlja, klasja, torte, rogov...); klobuki skoraj obvezno spremljajo zelo pikolovsko in razkošno izdelane obleke.

Iva Koršič

Založba Goriška Mohorjeva družba

Pregarčeva in Žerjalova mapa v Sežani

V Kosovelovi knjižnici v Sežani je bila do četrtka, 31. avgusta, na ogled razstava petih najnovejših grafik Edija Žerjala in knjižna razstava del pesnika, esejista in dramatika Aleksija Pregarca. Knjižnica je namreč ob sežanskem občinskem prazniku želela obeležiti pesnikovo 70-letnico, saj je Aleksij Pregarc tesno povezan zlasti s Povirjem, kjer v svojem drugem domu veliko ustvarja in kjer je tudi pomagal pri delovanju tamkajšnjega kulturnega, zlasti gledališkega delovanja.

Foto JMP

Knjižnica je ob tem priredila tudi doživeto predstavitev najnovejše umetniške mape obeh ustvarjalcev z naslovom ŽLAHTNOST - PREZIOSITA', ki jo je izdala Goriška Mohorjeva družba s podporo Sklada Libero in Zora Polojaz. Večer je bil v Vrabčevi dvorani na sedežu sežanske glasbene šole. Na predstavitvenem večeru, ki ga je povezovala ravnateljica Kosovelove knjižnice Nadja Mislej, je uvodoma o jubilantu Pregarcu spregovoril časnikar in sežanski podžupan Božo Marinac. Sam Pregarc pa je recitiral nekaj pesmi iz omenjene mape, medtem ko je grafika Žerjala in njegovo delo predstavila prof. Magda Jevnikar. Žerjal pa je poudaril, da je vsaka grafika v 70 oštevilčenih mapah unikat, ker je vsaka posebej ročno barvana. Na predstavitvenem večeru sta sodelovala tudi urednik Tavčar in predsednica Sklada Libero in Zora Polojaz Veronika Lokar. Žlahtni večer, ki je potrdil, da je sporočilo teh pesmi in grafik zelo izrazito, je bil priložnost tudi za lepo dopolnilo. Dve Pregarčevi pesmi, Metulj in Mrtvo gnezdo, sicer v italijanskem prevodu Jolke Milič, sta namreč nagovorili svetovno znanega opernega zborovodjo in skladatelja Adija Daneva. Uglasbil ju je in ustvaril dva dovršena samospeva, v katerih se pianistični in pevski del zelo posrečeno in doživeto prepletata. Z velikim občutkom za vse sporočilne odtenke sta ju krstno izvedla baritonist Damijan Locatelli in pianistka Tamara Ražem.

Foto IG

MT

Trgovinska zbornica in SDGZ

Predstavili so celjski Mednarodni obrtni sejem

Največjo in najpomembnejšo sejemsko ter poslovno prireditev v Sloveniji – to je Mednarodni obrtni sejem v Celju – so predstavili, kot je to že običaj, v prostorih tržaške trgovinske zbornice. Naveza med tržaškim trgovinskim organom in celjsko obrtniško manifestacijo je po besedah Franca Rote, ki je zastopal predsednika TZZ Antonia Paolettija, že utečena: tudi tokrat bo namreč trgovinska zbornica iz Trsta prisotna s svojo stojnico, ki bo ponudila obiskovalcem celjskega sejma vpogled v italijansko obrtniško ponudbo. Na tiskovnem srečanju je bil prisoten tudi direktor celjskega sejma, gospod Pangerle. Njegove besede so orisale vedno bolj jasno podobo, ki ga MOS dobiva na podlagi dinamik širšega evropskega konteksta in svetovnih gospodarskih premikov. "Danes je Slovenija vključena v evropske integracijske procese, se pravi v globalni trg. Leta 2007 pa bo naša država vstopila obenem v denarno unijo, kar pomeni v skupno evropsko tržišče", je dejal Pangele in dodal, da se v celjskem obrtniškem sejmu zrcali "trenutno stanje slovenskega gospodarstva. Upam, da se bo MOS še naprej razvijal, kot se je doslej." Obenem je direktor celjskega sejma podčrtal dejstvo, da so danes v Sloveniji zastopane vse multinacionalke, se pravi, da je slovenski prostor zanimiva dežela za EU "zaradi povezav, ki jih Slovenija ima z jugovzhodnim delom Evrope, Srbijo, Črno goro, Makedonijo in Bosno."

Tradicionalni MOS bo letos potekal od 6. do 13. septembra, odziv razstavljavcev pa je tako velik, da je družba Celjski sejem d.d. letos postavila še eno montažno sejemsko dvorano in s tem pokrite površine na sejmišču povečala za približno 1000 kvadratnih metrov. Na 39. Mednarodnem obrtnem sejmu se bo predstavilo 1511 razstavljavcev, od tega 952 direktno, se pravi brez posrednikov. Med njimi bodo spet tudi podjetja in institucije iz Italije, ki se bodo predstavili skupinsko v organizaciji tržaške trgovinske zbornice, nekatera podjetja pa bodo sodelovala tudi neposredno. Na skupnem razstavnem prostoru se bodo tako predstavila 4 podjetja, drugih 15 podjetij iz Italije pa se je odločilo za samostojno predstavitev na MOS-u. Razstavljalci, ki se bodo na sejmu predstavili direktno, prihajajo iz 14 držav.

Foto Kroma

Letošnjega MOS se bodo udeležili razstavljavci iz 34 držav. Že tradicionalno bodo skupinsko predstavitev na MOS pripravile Italija, Hrvaška in Srbija.

Sejem bo potekal na površini 60.000 m2, od tega bo 39.500 m2 pokritih razstavnih površin in 20.500 m2 zunanjih razstavnih in gostinskih površin. Utrip sejmu, poleg razstavnega programa in dogajanj na razstavnih prostorih, dajejo še številne spremljajoče prireditve. Na posvetih in razpravah udeleženci razpravljajo o trenutno aktualnih temah, ki krojijo poslovno okolje gospodarstvenikov in podjetnikov, hkrati pa taka srečanja nudijo informacije o trendih in izzivih gospodarstva. Pri organizaciji teh posvetov je neposredno soudeležena tudi Obrtna zbornica Slovenije.

Igor Gregori

Občina Trst/Glasbena prireditev

Orgelski itinerariji 2006 v Trstu in v Istri

S celovečernim koncertom ljubljanskega komornega zbora Ave se je pričel v stolnici svetega Justa niz koncertov Orgelski itinerariji 2006 v Trstu in v Istri, ki ga prireja občina Trst. Širša pobuda, ki obsega vrsto orgelskih, zborovskih, vokalno-instrumentalnih koncertov, bo do polovice oktobra meseca zaživela v cerkvah v Italiji, Sloveniji in na Hrvaškem, v duhu čezmejnega povezovanja pod skupnim imenovalcem orgelske in sakralne glasbe. V ta sklop spada tudi niz Glasbeni september, ki je že 29 let nezamudljiv dogodek za vse ljubitelje orgelske glasbe. Cikel v tržaški stolnici je namreč po tradiciji namenjen orgelskim recitalom, ki so na sporedu vsak ponedeljek s pričetkom ob 20.30. Po uvodnem večeru zborovske glasbe bo 11. septembra na vrsti poklon Girolamu Frescobaldiju v izvedbi genovskega organista Roberta Lizzia, kateremu bo sledil koncert vodje zborovske šole stolnice v Luganu (Švica) Roberta Michaelsa in Bachov večer s hrvaškim glasbenikom Antejem Knešaurekom.

Tržaški niz bo 2.oktobra sklenil širši glasbeni projekt, pri katerem sodelujejo zbor Cappella Civica, orkester Busoni in sopranistka Veronica Vascotto, ki bodo izvedli zanimiv program Wolfovih in Sofianopulovih skladb tudi v Piranu in Gorici. Čezmejna koncertna pobuda bo združila pevko-sopranistko Tatjano Vasle, ženski del zbora Ave, Ljubljanski komorni orkester in klarinetista Piera Ricobella na koncertu, ki bo premierno zazvenel 8. oktobra v ljubljanski stolnici, nakar bo obiskal še tržaško in goriško publiko (10. oktobra v rojanski cerkvi, 14. pa v cerkvi sv. Andreja v reviji Glasbena srečanja na meji). Na sporedu bodo nabožne skladbe Bacha in Sofianopula. Vokalna skupina Cappella Civica bo tudi oblikovala večer, na katerem bo zazvenel cikel istrskih tradicionalnih spevov v priredbah Marca Sofianopula.

Mladi tržaški glasbeniki bodo oblikovali koncerte vzporednih, "istrskih" glasbenih itinerarijev. Sopranistka Marianna Prizzon, organisti Manuel Tomadin, Roberto Velasco in Riccardo Cossi bodo koncertirali na Hrvaškem in v samostanu sv. Ane v Kopru. Tomadin bo imel tudi vrsto samostojnih koncertov v naši deželi ob predstavitvi svojega trodelnega diskografskega projekta Zgodovinske orgle Furlanije-Julijske krajine.

RP

Duhovska zveza in Združenje prostovoljcev Hospice Adria - onlus

Predavanje o pomembnosti odnosov v času bolezni

Duhovska zveza in Združenje prostovoljcev Hospice Adria –onlus vabita na predavanje »Pomembnost medosebnih odnosov v času bolezni«. Predaval bo pater dr. Marijan Šef v petek, 8.septembra 2006, ob 17.00 uri v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah. Sledi sv. maša z molitvijo za ozdravljenje ob 18.OO uri.

Patru Šefu smo o tej priložnosti zastavili naslednja vprašanja.

Bili ste že naš gost, a vseeno bi vas prosili, da bi nekaj povedali o sebi.

Po izobrazbi sem zdravnik in duhovnik, redovnik Družbe Jezusove v Sloveniji.

Rojen sem bil 1932. leta v obrtniški družini. Od petega leta starosti sem živel v Ljubljani, kjer sem dovršil študij medicine. Pozneje sem že kot duhovnik opravil tudi predpisani staž s strokovnim izpitom.

Od 1968. do 1994. leta sem na teološki fakulteti v Mariboru in Ljubljani predaval pastoralno medicino. V tem času sem opravljal šest let službo višjega predstojnika v redovniški skupnosti Družbe Jezusove v Sloveniji.

Po enoletnem študijskem dopustu sem jeseni 1995 odšel v Sarajevo, kjer sem šest let vodil različne humanitarne projekte pri obnovi porušenih hiš in stanovanj. Sodeloval sem tudi pri reševanju duševnih in duhovnih posledic štiriletne vojne.

Od jeseni 2001 živim v Ljubljani, kjer sem predstojnik skupnosti v Dravljah. Večji del svojega časa posvečam različnim oblikam duhovnih vaj in obnov, predavanjem, duhovnim vajam, osebnim pogovorom: vse to je pogostokrat povezano z molitvijo za notranje ozdravljenje.

Vi ste tudi odgovorni urednik mesečnika PRENOVA, ki je glasilo duhovnega toka PRENOVA V DUHU. Kaj bi lahko na kratko povedali o tem duhovnem toku?

S tem duhovnim tokom, ki je na poseben način zaživel najprej med študenti v ZDA 1967. leta, na univerzi Duquesne v Pittsburgu v Pensilvaniji, pozneje pa se je razširil po vsem svetu, sem se srečal v 80-tih letih v Ljubljani. Sprva sem bil zelo zadržan in kritičen, toda pozneje sem spoznal, da gre za sadove II. vatikanskega cerkvenega zbora. Bistvo Prenove v Duhu je obnova krstnih zaobljub in življenje v moči in darovih Svetega Duha. Ker so z odločitvijo za nov način življenja in nov način sodelovanja v življenju Cerkve povezane velike spremembe v osebni veri zaradi oživitve krstnih milosti, nekateri govorijo o ponovnem izlitju Svetega Duha.

Bistveni poudarki so osebni odnos do Jezusa kot osebnega Odrešenika in Gospoda, poglobljeno branje Sv. pisma, zvestoba zakramentalnemu življenju, sinovski ali hčerinski odnos do Device Marije, Jezusove Matere, in odprtost za služenje z darovi-karizmami, ki jih Sveti Duh deli posameznikom glede na potrebe molitvene skupine ali župnijskega občestva. Med temi darovi-karizmami so dar spoznanja ali vednosti, dar oznanjevanja in evangelizacije, dar razločevanja duhov, dar molitve za zdravljenje notranjih ran, dar nesebičnega služenja bližnjim v stiskah in potrebah in drugi darovi.

Prosim vas, da nam nekaj poveste o temi: Zakaj so medsebojni odnosi v družini tako pomembni, posebno v času bolezni družinskega člana, morda tudi sodelavca ali prijatelja?

Vemo in vedno bolj spoznavamo, da je z razkrajanjem družinskega življenja v našem času vedno več osamljenih ljudi, otrok, mladostnikov, zakoncev in starejših oseb. Zaradi različnih družbenih sprememb je v ospredju človekovih ciljev: zaslužek, ugledni položaj, neomejeno uživanje naravnih in umetnih dobrin, pretirano oboževanje telesnosti, mladostnosti in beg pred kakršnimkoli trpljenjem, boleznijo in s tem povezano smrtjo.

Današnje družinsko življenje je zaradi družbenih zahtev močno zanemarjeno. To škodljivo vpliva na medosebne odnose med zakoncema, na odnose med starši in otroki, na odnose med taščami in tasti in med snahami in zeti. Pri tem so zlasti ogroženi otroci, ki so velikokrat žrtve nemogočih odnosov med odraslimi. Nerazviti osebni odnosi so pogostokrat na poseben način v duševno in duhovno škodo težko bolnih, težjih invalidov in umirajočih. Zadnje čase skušajo člani hospica (morda tudi drugih podobnih organizacij) prav takšnim osebam pomagati, da bi se na bolj človeku potreben, prijazen način lahko poslovili od življenja in vstopili v svet večnega življenja.

V vaši župniji, v Dravljah, imate mesečno sv. mašo z molitvijo za nesrečno umrle sorodnike in prednike. Pri nas pa boste imeli molitev za ozdravljenje. Ali bi nam lahko nekaj spregovorili o tej "posebni" molitvi?

Pri spoznavanju duševnih doživetij in duhovnih skrivnosti človekovega življenja sem z branjem tovrstne literature, seminarjev in pogovorov spoznal, da je najmočnejše zdravilo proti notranjim ranam daritev sv. maše, ki je v luči evangelija, Jezusova daritev za človekovo celostno ozdravljenje. Znano je, da so v nekaterih primerih ozdraveli ljudje od težjih bolezni, če so prisostvovali sv. maši.

Zaradi človekove narave, ki je močno odvisna od medsebojnih odnosov, pa pogostokrat molimo tudi za posamezne osebe, ki prosijo za molitev s polaganjem rok na glavo. Pri tem se zavedamo, da je zdravljenje in ozdravitev popolnoma božje delo, ljudje smo bolj ali manj samo posredniki.

Kaj bi svetovali bralcem, če imajo na domu oz. v bolnišnici bolnika?

Najprej naj bi prebrali knjigo ali brošuro, ki opisuje duševno razpoloženje človeka, ki leži bolan doma ali v bolnišnici. Nekateri svojci ne razumejo duševnih in čustvenih potreb težje bolnih oseb. Zato lahko v svoji želji pomagati bolnemu človeku storijo nehote napake, zaradi katerih trpi bolnik in so porušeni medsebojni odnosi, zlasti zaupanje. Koristno je sodelovati na seminarjih, ki obravnavajo omenjeno tematiko. Lahko se vključijo v kakšno bolj organizirano društvo, ki se posveča tovrstnim bolnikom.

Kot kristjani se zavedamo Jezusovih besed iz Matejevega evangelija: Bolan sem bil in ste me obiskali! Pomoč težko bolnim in umirajočim torej ni samo "konjiček" za tiste, ki se prostovoljno v tovrstno pomoč vključujejo, ampak je po eni strani preizkusni kamen krščanskega prepričanja in življenja.

Branka Sulčič

Generalni konzulat Republike Slovenije / Zamejsko šolstvo

Podkrepiti sodelovanje med Slovenijo in našimi šolniki

Viljana Lukas, sekretarka na Ministrstvu za šolstvo in vodja Sl. za mednarodno sodelovanje in evropske zadeve, Roman M. Gruden, višji svetovalec Mšš-ja, Andreja Duhovnik, pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji, in Tanja Mljač, vice konzulka Generalnega konzulata GK v Trstu, so bili predstavniki slovenske državniške komponente, ki se je v sredo, 30. avgusta, v prostorih GK v Trstu sestala s predstojnico Urada za slovenske šole v Italiji, Lučko Barei, in njenim namestnikom, Tomažem Simčičem.

Foto Kroma

Dnevni red je bil dokaj pester: strokovno omizje je namreč načelo kopico vprašanj, katerih pozitivni odgovori bi nedvomno podkrepili sodelovanje med matično domovino in zamejskim šolstvom, posledično pa bi se učinki zaznali tudi pri naših učencih, dijakih in študentih. Sodelovanje med Republiko Slovenijo in šolami s slovenskim učnim jezikom v Italiji poteka namreč na osnovi meddržavnih dogovorov. Ti predpostavljajo dejavnosti na področju dodatnega izobraževanja zamejskih šolnikov. Sodelovanje med matično domovino in zamejskimi pedagoškimi delavci in šolskimi ustanovami poteka že na podlagi seminarjev, stalnega strokovnega in dodatnega izobraževanja, strokovnih ekskurzij za dijake in učence, vključevanja zamejskega šolstva v šolska tekmovanja v Sloveniji, posredovanja učbenikov in drugega strokovnega materiala. Delovno omizje pa je vzelo v pretres še druge možnosti, ki bi dodatno usposabljale naš profesorski in predvsem ravnateljski kader. Govor je bil namreč o možnosti vključevanja zamejskih ravnateljev v seminarje za ravnatelje v Sloveniji, v tem smislu bodo pristojni skušali povabiti zamejske ravnatelje na strokovno srečanje, ki bo potekalo v Portorožu. Nova oblika sodelovanja z zamejskimi šolniki bo lahko stekla tudi v luči bolj tesnega sodelovanja med ljubljansko, mariborsko, tržaško in videmsko univerzo, pri čemer je treba vključiti v ta med-univerzitetni krog tudi Univerzo na Primorskem. Prisotni so tudi soglašali z dejstvom, da se bo treba v prihodnje tudi jasneje dogovoriti glede vprašanja štipendij, priznavanja visokošolskih naslovov in nazivov in priprave novega besedila zapisnika za področje izobraževanja za manjšine. Govor je bil tudi o programu kulturnega sodelovanja med vladama Slovenije in Italije. Po končanem sestanku je vice konzulka Tanja Mljač med krajšo slovesnostjo izročila načelnici Urada za slovenske šole Lučki Barei šop rož in sliko umetnika Zvesta Apollonia kot znak hvaležnosti za to, kar je Bareieva doslej storila v prid zamejskemu šolstvu. Gospa Barei odhaja namreč v pokoj, ime njenega naslednika pa še ni znano. Lučka Barei je v svojem ganjenem posegu izrazila zahvalo Generalnemu konzulatu RS v Trstu, "s katerim je bilo sodelovanje iz leta v leto vedno bolj plodno." Gospa Barei je v svojem dolgem službovanju imela vedno pred očmi otroka in učenca, "čeprav sem na svoji poti srečala marsikatero težavno situacijo". Vedno pa je načelnica dosegla to, kar si je želela, in to tudi s pomočjo zelo dobrih svetovalcev.

IG

Foto Kroma

Obvestila

V četrtek, 7. septembra,bo ob 20.30 pred cerkvijo v Štivanu gostovala gledališka skupina KD "Brce" iz Gabrovice pri Komnu z glasbeno ljudsko komedijo Veselica avtorjev Rada Pregarca in Sergeja Verča.

Darovi

V spomin na priljubljene starše darujeta Magdi in Grazia Baretto 50,00 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Danes slavi **NONO EFREM** *od Sv. Ivana okroglih osemdeset let. Da bi mu Bog podelil še mnogo srečnih in zdravja polnih let, da bi z družino še naprej iz leta v leto praznoval, mu iz srca želimo žena Stana, otroci Beti, Sandi, Margi in Marko z družinami ter še posebno njegovi vnuki in vnukinje: Luka, Matjaž, Pavel, Igor, Andraž, Martin, Primož, Tjaša, Marija, Irena, Veronika in Uroš.*

V organizaciji župnij Dolina-Mačkolje

12. tradicionalni tabor

V drugi polovici julijskega meseca se je v koči svetega Jožefa v Žabnicah uspešno zaključil tabor mladih, ki je tudi letos stekel po zaslugi prizadevnega župnika Maksa Suarda. Mladi, ki obiskujejo nižje in višje srednje šole na Tržaškem, so v tem čudovitem kraju preživeli deset nepozabnih dni, v katerih so spoznali okolico Trbiža, več tamkajšnjih jezer ter bližnje predele Koroške. Bivanje v Žabnicah je mladim omogočilo, da so se spoznali med sabo in se prilagodili celodnevnemu bivanju v skupnosti. Klub temu da niso imeli na razpolago televizije, so si znali čas zanimivo popestriti. Dvakrat so tudi obiskali toplice Warmbad v Beljaku, se v Kranjski Gori preizkusili v minigolfu, itd. Žal vreme ni dovolilo daljših pohodov v hribe, saj se je šele zadnje dni pojavila kakšna kratkotrajna ploha, ki je nekoliko osvežila ozračje. Vsekakor je bila za vse to lepa in zanimiva dogodivščina, mladi so spoznali nove sovrstnike, se učili bolj pozorno razumevati druge in se prilagajati življenju v družbi. Ta dogodek jim bo nedvomno za vedno ostal v lepem spominu. Marsikdo pa se je tudi najbrž odločil, da takšno poletno pohajkovanje ne bo zadnje. Četrtega julija se je pa zaključil drugi tabor, tokrat v Šentilju ob Dravi. Mladi iz Brega in od Sv. Ivana so preživeli pet dni v župnišču prizadevnega g. Lovra Petričiča, beneškega duhovnika, ki je v Šentilju v teh letih pripravil vse udobnosti za mladino, celo bazen. Mlade čakajo zdaj navadne mladinske dejavnosti in seveda zimski tabor, toda bodo za skupno življenje na snegu čakali še približno pet mesecev. Prireditelji se iz srca zahvaljujejo še gospe Silvani za dragoceno sodelovanje ter Slovenski Vincencijevi Konferenci za prispevek.

Naša tradicija

Nova kapelica v Ocizli

Kapelice in znamenja najdemo po vsej Sloveniji. Brez pretiravanja bi lahko trdili, da ni vasi ali zaselka, ki ne bi premogla vsaj enega teh kulturno-zgodovinskih spomenikov slovenstva. Ljudska duša s svojim globokim občutkom za pieteto vselej postavi znamenje na pravem kraju. Stoji sredi polja, da bi toča vsega ne pobila, na travnikih, da bi varovalo živino na paši, na križpotjih, da bi blagoslovilo popotnika in ga vodilo tja, kamor je namenjen.

Tudi preprostega kamnoseka Ivana Mihalič Drjolovga iz Ocizle je Božji navdih vodil, da je s svojimi rokami izdelal ploščo s križanim in izklesal črke molitve, kot izpričujejo viri že med leti 1835 in 1855. Vaščani Ocizle so ploščo postavili v kapelico pri najnevarnejši poti proti mlinu. Znamenje je stalo tu do druge svetovne vojne. Med vojno je ploščo nekdo vzel, jo razbil in zavrgel, tudi kapelica je bila porušena. Razbito ploščo sta pred propadom rešila l. 1947 prof. France Stele in akademik dr. Milko Matičetov, vse do današnjih dni pa jo je hranil Etnografski muzej v Ljubljani. Po zaslugi Boža Premrla je domačinka Majda Mihalič Tomaštova izvedela za ploščo l. 2001. Društvo ŠKTD Zveza Ocizla pod vodstvom Roberta Grka pa je poskrbelo za zidavo nove kapelice, v katero so na letošnje opasilo dne 27.8.2006 slovesno umestili odlitek plošče. Slovesen blagoslov je opravil koprski škof msgr. Metod Pirih, zgodovinska dejstva o plošči pa je podal dr. Milko Matičetov. Škof msgr. Metod je ob asistenci župnika Iztoka Mozetiča in novomašnika Luka Tula daroval tudi praznično sveto mašo. Pri maši so sodelovali otroci in mladinci, ki jih je pripravila Ester Mihalič ter domači Cerkveni pevski zbor Klanec ob pomoči pevcev iz Rodika in spremljavi Edija Raceta.

Slovesnost so sklenile naslednje misli: Povsod in vedno pričujoče je odprto uho Gospoda. Če imaš kakšno skrb in prošnjo, ustavi se tu pred znamenjem!

Jana Barba

V razstavnem prostoru društva Tabor

Jugostalgija ali takšni smo bili

Preteklost lahko obujamo na najrazličnejše načine. Spominske svečanosti, prireditve in obeleženja tega ali onega pomembnega datuma predstavljajo samo delček vseh variant. Nedvomno je veliko bolj izvirno, če se preteklih časov spomnimo z razstavo, na kateri predstavimo najrazličnejše vsakodnevne pripomočke, ki so tako ali drugače označili obdobje, o katerem govorimo. To so že pred nekaj leti storili v pariškem Pompidouju, kjer so z naslovom The Sixties zbrali celo vrsto predmetov, filmov in seveda nepogrešljivega glasbenega ritma, ki se je navezoval na mitična šestdeseta leta. Tako nekako so si obujanje preteklosti zamislili pred nekaj meseci v Zagrebu, ko so razstavne prostore posvetili simbolom bivše Jugoslavije in nekaj precej podobnega, četudi bistveno skromnejšega, se je lotila tudi skupina članov italijanske Unije v Istri. Svojemu popotovanju v preteklost je dala naslov Jugostalgija in poudarila, da je pri tem želela dati poudarek predponi Jugo, ne pa nostalgija. Nekako v znamenju nemške skovanke ȘOstalgie«, ki predstavlja spodbudo idejnih in čustvenih gibanj v deželah vzhodnega bloka. Prireditelji so namreč obrazložili, da si niso želeli nekritičnega obujanja tega, kar je bilo, ampak nekakšnega ponovnega odkritja socialnih in kulturnih navad, za katerimi se je izbrisala vsakršna sled v času razpada vzhodnega bloka in seveda Jugoslavije.

Spomenice, titovke, Titovi portreti, uniforme, a tudi slike malih kurirčkov, fotografije praznovanja Dneva mladosti, najrazličnejše značke in plakete, časopisni izrezki in spominske razglednice so tako postali le del materiala, ki je sredi avgusta sestavljal svojevrstno, zgodovinsko razstavo Jugostalgija ali takšni smo bili - Vsakdanjost v nekdanji Jugoslaviji. Ob tem si je bilo v razstavnih prostorih openskega društva Tabor (ki je razstavo postavilo v sodelovanju s skupino 85) mogoče ogledati tudi hišno opremo, kuhinjske pripomočke Iskra in Gorenje, smuči Elan, enciklopedije Jugoslavije, plošče, knjige in revije, igrače in številne druge predmete, ki so tako ali drugače spominjali na čas obstoja Socialistične Federativne Republike Jugoslavije.

Ne glede na to, ali so si prireditelji pri postavitvi razstave želeli zaigrati tudi na struno nostalgije, je postavitev nastala predvsem zato, da bi znotraj razstavne dvorane združila spomine, čustva, okuse in atmosfero, ki so v prejšnjih desetletjih bili skupni več generacijam, ki so živele na različnh koncih iste države.

Zanimivo je tudi to, da je do zamisli prišlo v italijanskem Turinu, kjer se je Barbari Costamagni, dekletu, ki se je kasneje poročilo z Istranom Stefanom Luso, zdelo nadvse zanimivo, kako so bivši državljani Jugoslavije, tudi po odhodu iz rojstne države in kljub narodnostnim razlikam, ki so jih v času vojne še kako oddaljile, vselej uspeli najti skupni imenovalec v spominu in simbolih, ki so zaznamovali njihovo otroštvo in mladost v bivši Jugoslaviji.

AT

Roman Benet in Nives Meroi spregovorila o svojem zadnjem podvigu

Na vrhu K2... in svet pod njima

Pod Julijci je gorniška tradicija zelo dobro zasidrana. Julius Kugy je domače vrhove označil za najlepše na svetu. In prav Julijci so s svojimi skrivnostnimi potmi in številnimi vrhovi očetovsko vzgojili gornike, ki so do vrhov vzpostavili poseben odnos. Nives Meroi in Roman Benet sta zakonca, ki sta po sledeh Juliusa Kugyja goram posvetila svoje življenje. Pred več kot desetletjem sta si zadala skoraj nemogoč cilj, preplezati vseh štirinajst osemtisočakov. Izkušnje iz Julijcev sta tako prenesla na Himalajo, na streho sveta. Konec julija jima je uspel enkraten podvig, uspel jima je vzpon na K2, na drugo najvišjo goro na svetu. Hkrati je bil to njun deveti osemtisočak (Nives je s tem izenačila rekord v ženskem alpinizmu).

Obiskali smo ju na njunem domu v bližini Belopeških jezer. Roman, Slovenec po rodu, in Nives, ki je sicer iz Bergama, a je v Kanalski dolini že dalj časa domačinka, sta nas toplo sprejela. Nastal je daljši pogovor, ki ga bomo objavili v dveh delih.

Kakšni so bili vajini občutki in na kaj sta mislila, ko sta v lepem sončnem vremenu v sredo, 26. julija, po dolgem vzpenjanju osvojila vrh K2?

NM: Zadnji koraki, zadnji metri pod vrhom K2 so bili zame zelo močno doživetje. Na nobenem drugem vrhu še nisem bila tako vznemirjena. Nekaj metrov pod vrhom K2 sem se zjokala. Bile so solze hvaležnosti gori in njenim bogovom. Res močno in nepopisno doživetje: Roman je namreč to goro »snubil« že 14 let, jaz sem se z njo prvič soočila leta 1994. Snubljenje se je končno sklenilo. Na dan, ko sva z Romanom osvojila goro, sva bila na vrhu sama. K2 je bil najin.

RB: Tudi zame je bil K2 popolnoma drugačna izkušnja od vseh ostalih osemtisočakov. Štirinajst let se že preizkušam z njim. Tokrat sva z Nives sicer štartala z južne strani, ki je bila za nas nova. Vsekakor sva goro imela za našo, zdelo se nama je, da gremo domov. Poznala sva jo iz prejšnjih izkušenj, nikoli ni ravnala slabo z nama. Tam se nisva nikoli zapletla v nesrečo. Vsakič, ko sva se vzpenjala po njej, naju je obogatila. In tokrat... uspel nama je veliki met, prišla sva na vrh. Ni kaj, šlo je za čustveno nabit vzpon.

Nives Meroi na vrhu K2

Leta 1994 in 2004 sta vzpon na K2 poskusila s severne strani. Zakaj ste se letos odločila, da bosta štartala z druge strani, južne, pakistanske?

RB: Iz vraževernosti... (smeh) šalo na stran. Logistično je na severu težje organizirati pohod. Na Kitajskem namreč ni nosačev. Kitajci te ne pripeljejo do baznega tabora, pustijo te 25 km daleč. S kamelami te sicer peljejo na zelo lep sedemdnevni trekking med oazami puščave Taklamakan. Pustijo pa te ob vznožju ledenika, od koder te čaka 25 km pešačenja do baznega tabora. Vse stvari si moraš nositi sam. Naj povem, da ima vsaka odprava povprečno s seboj za dobro tono materiala. Ko sem se prvič napotil tja, sem omenjeni ledenik prepešačil enajstkrat v obe smeri. To je trajalo tri mesece. Drugi razlog, zakaj smo izbrali južno pot, je odprava sama. Za take podvige je potrebna ekipa, ki šteje od šest do osem ljudi: težko je najti posameznike, ki si lahko privoščijo tri mesece "počitnic", da bi šli v gore. Zato smo se odločili za južno, pakistansko stran. Od tam se je povzpela tudi prva uspešna odprava leta 1954. Mislili smo, da je pot lažja. Ugotovili pa smo, da ni tako. Rob Abruzzi npr. sicer ni zelo težaven (tretja – četrta težavnostna stopnja), je pa zelo nevaren. Če bi se moral vrniti, bi zato spet šel na severno stran. Pot je tam nekoliko bolj komplicirana, a nedvomno varnejša.

Vzpon je bil večkrat na tem, da se sklene brez tako zaželene osvojitve vrha. Zanimiva je anekdota o vajinem skoraj izgubljenem šotoru. Povejta nam kaj več o tej plati pohoda!

NM: Vseskozi so naju med vzponom spremljali mešani občutki upanja in vdanosti v usodo. Klimatske razmere so bile dokaj neobičajne. Zelo malo je snežilo, a bilo je zelo vetrovno. Ko sva si postavila tabor 1, naju je zajela nekajdnevna fronta slabega vremena, snega in močnega vetra. Tabor 1 sva si postavila na višini 6400m, t.j. nekoliko nižje od kraja, kjer je ponavadi tabor 2 (pod kaminom House). V šotoru sva pustila vse potrebno za vzpon od oblačil do spalnih vreč. V dneh slabega vremena iz baznega tabora nisva mogla opazovati, kaj se dogaja na kraju, kjer sva pustila šotor. Ravno takrat je neka ruska odprava šotorila pod steno. In nekega večera so prišli k nama in nama povedali, da je z neba »priletel« naš šotor. Zajela naju je panika. Šotore sva namreč odlično pritrdila. Slabo vreme ni popustilo še nekaj dni. Komaj se je nekoliko zjasnilo, sva z Romanom začela zreti proti taboru 1. Videla pa sva samo rumene kose blaga, ki so plapolali. Predala sva se usodi, da je odprave konec. Mislila sva, da sva izgubila ves material. Naslednji dan sva se odpravila na kraj. Roman se je kot gams povzpel na 6400 m, jaz pa sem pet ur pregledovala vznožje stene in vdolbine, ali bom kje zagledala pogrešane stvari. Po petih urah se je Roman začel spuščati. Nisem si ga upala vprašajoče pogledati, ker sem se bala odgovora: »Ničesar ni več. Konec je.« In ko si je nekoliko opomogel od napornega tekanja po hribu, me je pogledal in veselo vzdihnil: »Vse je na svojem mestu.« Pravi čudež! Veter je sicer res prevrnil najin šotor, ni pa ga odpihnil. Šotor se je prevrnil na drugo stran in obvisel nad prepadom. Ihto slabega vremena je uspešno prenesla samo tanka vrv, na kateri je visel šotor z materialom in seveda usoda najine odprave. Hvalabogu nismo ničesar izgubili. Ob tem bi rada še nekaj povedala: vseskozi sta naju spremljala kuhar in njegov pomočnik. Oba sta Pakistanca, pravoverna Muslimana. Veliko sta molila za nas. In ko sva mislila, da sva izgubila vse, sta se onadva ponudila, da nama gresta iskat potreben material po baznih taborih drugih osemtisočakov (Gascherbrum, Broad Peak): to pa bi pomenilo kar nekaj dni hoje. Res prava prijatelja.

Po prihodu na vrh Roman snema nepozabne trenutke

Tudi po tej preizkušnji sta se morala vsekakor še večkrat soočati s slabim vremenom.

RB: Vremenske napovedi nama je pošiljal prijatelj iz F-Jk, ki je bil povezan z indijskim satelitom. Zelo pogosto so bile napovedi pravilne. Poleg naju so v istem obdobju K2 poskušale osvojiti še druge tri odprave. Na začetku so se vremenske napovedi, ki so jih dobivale posamezne odprave od svojih meteorologov, močno razlikovale. Ko pa sva se odločila za poskus osvojitve vrha, so napovedi vseh odprav soglasno kazale na lepo vreme. Vse odprave so se zato odločile za naskakovanje vrha. In... prvo noč naju je vznemirjal močan veter, ki se ves naslednji dan ni polegel. Zato sva se odločila, da se vrneva v bazni tabor. Pri tem sva seveda klela meteorologe. Dejansko pa so bile napovedi pravilne, a zgodil se je vremenski zamik. Šla sva do baznega tabora, si naslednji dan odpočila in se nato ponovno odločila za vzpon. To je bil sicer velik riziko, ker je bila časovna razlika med dvema poskusoma zelo majhna. Dočakala pa sva napovedano lepo vreme in 26. julija srečno prišla na vrh.

Vajin zmagoviti poskus je bil dejansko tudi zadnji možni, saj sta se v dolino morala v vsakem primeru vrniti 29. julija.

RB: Da, že prej sva se odločila, da bodo 29. julija prišli nosači, tako da bi se takrat v vsakem primeru vrnila. Po močnem vetru sva zadnji poskus osvojitve vrha opravila samo midva, ostale odprave so po neuspešnem poskusu zaradi vremenskega zamika opustile idejo osvojitve vrha.

Za vama je alpinistično gledano leto polno zadoščenj. Poleg K2-ja sta osvojila še Daulagiri, začela pa sta se vzpenjati tudi na Anapurno. Žal sta morala ta vrh opustiti, obračun pa je kljub temu pozitiven.

NM: Daulagiri je gora, na katero smo se v odpravi letos vrnili. Lani smo se namreč v prvem poskusu povzpeli na vrh, ki je bil 10 m nižji od uradnega. Pot do glavnega vrha je bila nato prenevarna. Letos nam je vzpon uspel. Nanj smo se pripravljali zelo dobro. Poleg tega na zadnjem delu poti ni bilo snežnega meteža, ki nas je med prejšnjim vzponom na to goro oviral: lani smo se namreč morali ustaviti le pol ure hoda pod vrhom. Žal se letos zadnjega dela poti ni udeležil stalni član naših odprav, najin prijatelj Luca. Zbolel je ravno pred vzponom na vrh in nas je moral zato počakati v baznem taboru. Z Daulagirija smo se odpravili naravnost proti Anapurni. V baznem taboru smo bili sami. Priznati moram, da bi nas ta vzpon lahko zelo drago stal. Anapurna se nas je usmilil. Ta osemtisočak je zelo težaven in predvsem nevaren. Soočiti se moraš namreč s 4000 metri stene. Naša odprava se je povzpela približno do polovice, do višine 6500metrov. Takrat se je nad nami utrgala ledena gmota, ki nas je obšla. Le za las smo se rešili. Sreča, usoda, ne vem, kako bi to imenovala. Oplazila sta nas samo mrzel zrak in sneg, glavnina gmote pa je šla mimo. Po tem dogodku smo se odločili, da se vrnemo v dolino. Bili smo namreč sami, naokoli ni bilo žive duše. Ko bi se vzpenjali naprej, bi bili čedalje bolj izpostavljeni tem nevarnostim.

/ dalje

Andrej Černic

Nives in Roman. Kdo sta?

Roman Benet je alpinist slovenskega rodu. Oče je namreč iz Rateč, mama iz Novega mesta. "Doma smo govorili samo slovensko. Z italijanščino sem se prvič soočil v osnovni šoli. Ko sem prvič sedel v klop, nisem poznal niti ene italijanske besede," nam je pripovedoval. Tudi gorske vzpone je začel doma: "Večkrat sem se odpravil na Mangart. Šel sem peš od doma in se domov vrnil prav tako peš." Ljubezen do gora je Roman še naprej gojil tudi v zakonskem stanu. Njegova žena Nives Meroi, ki se je rodila v bližini Bergama, ljubi vrhove prav tako strastno kot mož. V zadnjih letih se je proslavila z nekaj podvigi, ki se bodo zapisali v zgodovino ženskega alpinizma. Pred kratkim je namreč postala prva italijanska alpinistka, ki se je povzpela na K2. Hkrati je namreč "solastnica" rekorda po ženskih vzponih na osemtisočake. Kot prvi alpinistki ji je tudi uspel vzpon na tri osemtisočake v dvajsetih dnevih.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Albanska poročna kola

Včasih se ti lahko dogodi, da se usedeš, vklopiš računalnik, pred sabo imaš mogoče kak list, kak zapis, kako sugestijo za nek "tehten" zapis, nekaj, za kar "se spodobi", da napišeš... in potem te neko notranje pisalno pero zavede na področja, kamor nisi bil niti minimalno namenjen. Tokrat se mi dogaja, da razmišljam o nečem, kar imamo v sebi in kar bi veliko raje nekam potisnili in si iluzorno predstavljali, da ne obstaja. Dvomi, negativne predstave, določene emocije in določeni pogledi, ki se ti pri drugih priskutijo, do trenutka, ko morda uvidiš, da nosiš v sebi tudi ti nekaj takega, kar bi zelo rad enostavno zradiral. In vse to te ne neha presenečati.

Tokrat je bila to italijansko-albanska poroka v Trstu. Njegov nečak je poročil Albanko Esmeraldo, črnolaso dekle iz Valone, s katero se je zaročil že pred nekaj leti. Do ušes zaljubljen itd.itd., stalna potovanja Italija-Albanija, dokumenti itd.itd., klasična zgodba para, ki mora premostiti ogromno praktičnih težav, da je lahko skupaj. Po nekaj letih končno poroka, del cerkvenega obreda tudi v albanščini, velika svatba s številnimi plešočimi iz Albanije. In za trenutek me je sram za misel, ki se mi je za sekundo ali dve vrinila v zavest: za ženina upam, da je vse skupaj iskreno, da je gonilna sila ljubezen in ne želja po italijanskem državljanstvu. Še isti hip me je sram. A nisi bila ti tista, ki je vedno zagovarjala pravice ogroženih?! Spominjam se gospoda Domenica iz Rima, predsednika vseitalijanskega združenja manjšin. Sam je pripadnik zgodovinske skupnosti Albancev v južni Italiji, potomec tistega vala, ki je pljusknil v Italijo pred kakimi šestimi stoletji ali več. Govoril mi je o Veliki Albaniji, o albanskem jeziku, univerzi, verzih v albanščini, in ko sem ga poslušala, sem sama pri sebi mislila, da smo vsi del te medijsko pitane celote. Poznaš to, kar mediji izberejo, da spoznaš. Kar pa ni rečeno, da je sveta resnica. Ali pa je le del slednje. Takrat sem pomislila, kako sem omejena v svojem poznavanju Albanije izključno kot države v totalnem anarhičnem razsulu, skorumpirano do temeljev in v kateri je težko ustvariti novo demokracijo in družbeni red, osnovan na poštenosti (če je sploh tak red možen...).

Danes, ko mi A. govori o albanskih kolih, me obide ta težko priznani občutek sramu. Misli me povedejo k stavku, ki sem ga pred kratkim prebrala. Konfucij je zapisal, da se ob nečem, kar te pri drugem moti, zaustavi in pomisli, v kolikšni meri nosiš to tudi sam v sebi. Mogoče je pa res tako. Navsezadnje smo tudi sami v nečem zelo omejeni in prepojeni s predsodki in stereotipi, ki nam jih vsiljuje družba. In če si še tako nadejamo, da se nas ozkoglede misli ne bodo dotaknile, smo žal tudi mi v določenih trenutkih to, kar družba želi, da smo. Mogoče je razlika v tem, da se na srečo zavemo in se vprašamo, zakaj. Verjetno je ravno to, da si postavimo neke "zakaje", začetek nekega razmišljanja in neke možnosti spreminjanja.

Pred nekaj dnevi je v sklopu neke radijske oddaje neki duhovnik povedal svojo izkušnjo: "Pred kratkim mi je neki skrušen moški povedal, da po toliko letih, ko je brez minimalnega dvoma verjel v vse, kar je in kar zapoveduje vera, začenja dvomiti čisto o vsem, in to ga navdaja z obupom. Takrat sem mu odgovoril: Končno. Končno začenjaš dvomiti. Vera je tudi to: grajanje, ki izvira tudi iz dvoma in zastavljanja vprašajev". Mogoče je postavljanje vprašajev potrebno tudi na drugih področjih človekovega življenja.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. septembra, ob 14. uri.

Premier Janez Janša bolj odločno do Hrvaške

Lokalne volitve glavni dogodek politične jeseni

V preteklih dneh je v Sloveniji bilo ali pa še bo več dogodkov, zlasti političnih, ki bodo lahko zaznamovali daljše obdobje. Vlada je strankam koalicije, opoziciji, sindikatom in javnosti predstavila predloge za spremembe davčnega sistema, ki jih bodo povzeli v sedmih novih zakonih. Po novem se davki državljanov in drugih davkoplačevalcev ne bodo povišali, v nekaterih primerih naj bi jih celo znižali, manj pa bo obremenjeno delo, s čimer naj bi spodbudili gospodarski razvoj. Spričo raznih olajšav, ki jih bo določal nov zakon o dohodnini, bi v državnem proračunu zbrali okoli 52 milijard tolarjev manj prihodkov, izpad pa bodo pokrili s sredstvi iz drugih virov. Vlada se je odrekla tako imenovani enotni davčni stopnji, s čimer je ugodila zlasti sindikatom, ki so zatrjevali, da bi uvedba omenjene davčen stopnje koristila bogatim Slovencem, še bolj pa osiromašila delavce z najnižjimi plačami.

V petek, 1. septembra, se je v osnovnih in srednjih šolah pričelo novo šolsko leto. Uvedene so nekatere novosti, ki pa niso prispevale k znižanju stroškov pouka. V Sloveniji nakup učbenikov, zvezkov ter drugih učil oz. pripomočkov, skupaj s šolsko torbo, za enega učenca prvega razreda osnovne šole lahko stane celo do sto tisoč tolarjev. Osnovne šole v vsej državi v novem šolskem letu obiskuje 165.646 otrok, od tega je 18.384 prvošolcev. V srednje strokovne, poklicne in druge šole takega statusa pa se je vpisalo okoli 100 tisoč dijakov. Minister za šolstvo in šport dr. Milan Zver je ob pričetku novega šolskega leta v intervjuju, ki je bil objavljen v Naši družini, mesečni prilogi tednika Družina, opozoril na nizko rodnost v Sloveniji, ki je razvojni problem našega naroda. "Leta 2010 bo 20% manj dijakov, kot smo jih imeli v šolskem letu 2005/2006. To je huda stvar. Vedeti moramo, kakšne bodo razmere glede števila otrok na posameznih območjih, koliko učiteljev bomo rabili. Pomanjkanje učencev že povzroča težave pri zaposlovanju. Dejstvo je, da bodo tudi v šolstvu ljudje izgubljali službe. V šolstvu imamo že zdaj na pedagoškem področju skoraj tretjini ljudi zaposlenih izven pouka. Tako smo doslej reševali delovna mesta. A vsak sistem ima svoje meje. Nekateri učitelji bodo žal, morali deliti usodo drugih delavcev, iti na trg in morebiti spremeniti poklic."

France Arhar

Janez Janša

Minister za šolstvo in šport je v omenjenem pogovoru napovedal tudi večjo odprtost zasebnim pobudam v šolstvu. "Želel bi, da se Katoliški cerkvi uresniči njena želja in da ustanovi osnovno šolo. To bi bil tudi zame zanimiv izziv, da vidimo, kaj bo to pomenilo in kakšno obogatitev slovenskega šolskega prostora bo to prineslo."

V večini slovenskih občin se je že pričela kampanja za lokalne volitve, ki bodo prihodnjega 22. oktobra. Najbolj oster spopad bo zagotovo potekal za položaj župana mestne občine Ljubljana. Tam se bosta predvsem soočila domnevno neodvisni kandidat Zoran Janković, nekdanji predsednik uprave trgovskega velepodjetja Mercator, prijatelj nekaterih vplivnih politikov iz prejšnjega režima in eden najbogatejših slovenskih državljanov, ter bančni izvedenec dr. France Arhar. Slednjega je kandidiral Zbor za Ljubljano, ki ga sestavljajo tudi pisatelji in drugi kulturniki iz kroga Nove revije. Kandidata podpirajo tudi vse tri tako imenovane pomladne stranke, to je SDS, SLS in Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka.

Dr. France Arhar je po izobrazbi pravnik, strokovnjak za monetarni sistem in bančništvo, ter ni novinec na slovenskem političnem odru. Javnosti je postal znan kot dolgoletni guverner Banke Slovenije, imajo ga tudi za "očeta" slovenskega tolarja.

Predsednika slovenske in hrvaške vlade sta se sporazumela o gradnji protipoplavnega nasipa ob reki Muri

Na odseku sicer še zmeraj začasne slovensko-hrvaške meje ob reki Muri je rešen zaplet, ki je nastal pred kratkim, ko je Hrvaška začela graditi nasip proti poplavam, ne da bi se o tem sporazumela s Slovenijo in ne da bi o tem obvestila slovenske lastnike zemljišč. Slovenija je tokrat odločno posredovala in je na prizorišče poslala policiste, zaradi česar je hrvaško gradbeno podjetje moralo prekiniti dela. Spor se je zaostril do take stopnje, da sta posredovala predsednika obeh vlad, Janez Janša in Ivo Sanader. V soboto, 2. t.m., sta se sestala ob meji na Hotizi in se dogovorila, da je nasip proti poplavam potreben, toda zgradili ga bosta obe državi. Podobni zapleti nastajajo tudi drugod ob meji med Slovenijo in Hrvaško, pri čemer pa sosednja država izkorišča vse možnosti, ki naj bi ji koristile v njenih ozemeljskih težnjah. Tako se včasih sklicuje na katastrske meje posameznih območij, tak je primer ob reki Muri, spet v drugih primerih pa si prizadeva, da bi pri razmejitvi med Slovenijo in Hrvaško upoštevali naravne meje. Tudi zaradi tega se zdi, da je sporazum o dokončni razmejitvi med sosednima državama še zelo oddaljena možnost.

Nekdanji minister za zdravje dr. Dušan Keber je v svoji kolumni v časniku Dnevnik zapisal, "da se slovenski predsednik dr. Janez Drnovšek spričo bolezni sicer kaže v spremenjeni podobi, vendar so odločitve, ki jih sprejema, večinoma spremembe na bolje.

Marijan Drobež

Zakon o zdravniškem pregledu najvišjih predstavnikov države...

Bo šel dr. Janez Drnovšek na zdravniški pregled?

V Sloveniji se nadaljujejo ugibanja, govorice in tudi špekulacije o zdravstvenem stanju dveh visokih politikov oz. državnih funkcionarjev, dr. Janeza Drnovška, predsednika države, in Lojzeta Peterleta, poslanca v evropskem parlamentu. Ugibanja o njunem zdravju sta povzročila sama, ko sta v javnih občilih zatrjevala, da sta zbolela za rakom, a da sta ozdravela brez pomoči t.i. uradne medicine. Predsednik države tudi zatrjuje, da ni bil še nikoli tako zdrav, kot je sedaj.

Po izjavi upokojenega kirurga dr. Tineta Velikonje, da bosta visoka politika kmalu umrla, če ne bosta nadaljevala zdravljenja po postopkih in načinih uradne medicine, je o omenjenih dveh primerih v daljšem pogovoru, objavljenem v osrednjem slovenskem časniku Delo, spregovoril tudi prof. dr. Vladislav Pegan, predsednik Zdravniške zbornice Slovenije. Povedal je, da je tumor ledvice, kakršnega je imel dr. Janez Drnovšek, manjše stopnje malignosti, tumor, ki zelo redko zaseva. "Po operativni odstranitvi ledvice ne moremo pričakovati, da bi se tumor širil tako, kot je to opisal dr. Tine Velikonja." Tudi glede bolezni Lojzeta Peterleta je bila javnost seznanjena. Imel je diagnozo raka na prostati, ki naj bi ga premagal z alternativnim zdravljenjem. "Doktor Velikonja je diagnozo še enkrat napisal, pri čemer je uporabil latinski izraz adenocarcinoma, kar ne pomeni nič drugega kakor rak na prostati. S tem izrazom, ki je mogoče laikom slišati strašljiv, ni povedal čisto nič novega."

Glede morebitnega vpliva bolezni dr. Janeza Drnovška na spremembo njegovega obnašanja in na značajsko in duhovno preobrazbo pa predsednik Zdravniškega društva meni naslednje: "Če opazujem spremembe v vedenju predsednika države, jih ne morem povezati z diagnozo, ki jo je imel, torej z malignim tumorjem na ledvici. Ta bolezen, ki je očitno bila uspešno zaustavljena, ne more imeti vpliva na drugačno razpravljanje in razmišljanje. O tem bi morali vprašati predsednika. Verjetno pa se razmišljanja ljudi, ki so preboleli neko hudo bolezen, spremenijo, običajno v pozitivnem smislu. Mogoče se to dogaja tudi pri našem predsedniku. Zagotovo tisti, ki so preboleli, poudarjam, preboleli bolezen, drugače razmišljajo, drugaše gledajo na svet, najbrž zato, ker ugotovijo, da smo tako minljivi, da je življenjska doba izredno kratka, da je škoda trošiti vso energijo za neke malenkosti."

Spričo velikega in utemeljenega zanimanja javnosti za zdravje najvišjih predstavnikov države oz. političnih funkcionarjev bi bilo dobro za omenjene osebe z zakonom predpisati obvezne zdravniške preglede na vsako eno ali dve leti. V nekaterih državah so taki obvezni pregledi vodilnih državnikov ali politikov že določeni z zakonom.

Predsednik Zdravniške zbornice Slovenije prof. dr. Vladislav Pegan je v omenjenem intervjuju predsednika države pozval, "naj gre na zdravniški pregled v Klinični center ali kamorkoli drugam, saj bo tako bistveno manj govorjenj, ugibanj in tudi špekulacij o njegovem zdravju. Če je dr. Janez Drnovšek zdrav, kot pravi, naj preiskave to potrdijo." Državni poglavar se na ta poziv, ki je bil prvič tako neposredno izražen, doslej ni odzval. Pač pa se je v Sloveniji razvila polemika o tem, če ima državna informacijska pooblaščenka Nataša Pirc-Musar pravico do vpogleda zdravstvenih podatkov o bolnikih. Zdravniki in njihove organizacije opozarjajo, da takšni pregledi pomenijo kršitev zdravniške etike in zasebnosti pacientov, informacijska pooblaščenka pa odgovarja, da ji omenjene preglede nalaga zakon.

M.

Kratke

V Sloveniji že okoli 1700 biokmetij

V Sloveniji se hitro širi tako imenovano ekološko kmetovanje, ki je prijazno ljudem in okolju. Omenjeni način pridelovanja sadja, zelenjave in drugih kultur, potrebnih za prehrano in življenje, temelji na načelu trajnostne in do narave prijazne pridelave, brez uporabe umetnih sredstev za varstvo rastlin, ter na živalim primerni in ustrezni reji. Ekološko kmetovanje v Sloveniji izvajajo že več kot petnajst let, pri čemer kmetje radi upoštevajo izkušnje, pridobljene pri pospeševanju biokmetij v Avstriji.

Doslej se je približno 1700 gospodarstev odločilo za biološko pridelavo na svojih zemljiščih. Kmetje pridelke porabijo bodisi zase, večji del jih prodajo bodisi neposredno ali na tržnicah, dobršen del pa jih tudi izvozijo. Tako imenovane ekološke tržnice delujejo v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Novem mestu in občasno tudi v Tolminu in Ajdovščini. V akcijskem načrtu razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji predvidevajo, da se bo leta 2015 delež biokmetij v Sloveniji povečal na 15 odstotkov vseh obstoječih kmetijskih obdelovalnih površin.

Kljub reformi vinskega sektorja v EU v Sloveniji naj ne bi zmanjšali površin z vinogradi

V Sloveniji med vinarji in vinogradniki ter njihovimi organizacijami in združenji vzbujajo zaskrbljenost napovedi o zmanjševanju površin, zasajenih z vinogradi. To naj bi bilo potrebno zaradi upadanja prodaje in potrošnje vin ter naraščajoče konkurence vin iz drugih celin, denimo iz Čila, Avstralije in z Nove Zelandije. Evropska komisarka za kmetijstvo Mariane Fischer predlaga korenito reformo celotnega vinskega trga. Evropska komisija predlaga zmanjšanje vinogradniških površin v državah članicah za 400 tisoč hektarjev, med kmete oz. vinogradnike, ki bi se za to odločili, pa bodo v petih letih razdelili 2,4 milijarde evrov. Od tega kar pol milijarde evrov za porabo presežkov, torej v destilacijo in skladiščenje vina in v nekaterih primerih za pretvorbo vina v razne izdelke. Dodajamo, da v državah članicah povezave pridelajo 60 odstotkov vsega svetovnega vina, pridelujejo pa ga na 3,4 milijona hektarjih, kar je 45,5 odstotka vseh svetovnih površin. Poraba vina v Evropi se zmanjšuje za okrog 750 tisoč hektolitrov na leto, količina popitega vina se je v preteklih dvajsetih letih zmanjšala za enajst odstotkov ali za 0,65 odstotka na leto. Presežkov pa na obstoječa tuja tržišča ni več mogoče izvoziti.

V Sloveniji opozarjajo, da naš pridelek vina skoraj ne prispeva k obstoječi krizi. Pridelek vina v Sloveniji znaša en milijon hektolitrov letno, približno tolikšna je tudi potrošnja. Zaradi tega naj bi Slovenijo ne prizadel projekt o zmanjševanju vinogradniških površin. Ministrica za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo Marija Lukačič je na kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni ponovila stališče države, "da pri nas zaradi izrazito vinogradniških leg zamenjavanje

vinogradov z drugimi kmetijskimi kulturami ni mogoče." O krizi vinogradništva in vinarstva v Evropi bo zagotovo govor tudi med trgatvijo, ki se bo začela čez nekaj dni.

Aleksander Lemut bo kandidiral za župana občine Ajdovščina

Občinska organizacija Zveza za Primorsko v Ajdovščini je sporočila, da je imenovala svojega kandidata za župana te občine v Zgornji Vipavski dolini. To je Aleksander Lemut, predsednik glavnega odbora Zveze, ki je bil že dva mandata tudi občinski svetnik ter vodja svetniške skupine Zveze za Primorsko. Poklicno pa je ustanovitelj in direktor trgovskega podjetja Frama-Vipava, ki se je postopno razvilo v enega največjih podjetij v Vipavski dolini. Aleksander Lemut je znan tudi po tem, da je oster kritik družbenih in gospodarskih razmer v občini Ajdovščina, za kar naj bi bila najbolj kriva sedanja občinska oblast, z županom Marjanom Poljšakom na čelu. Predvsem z njim se bo kandidat Zveze za Primorsko na bližnjih lokalnih volitvah soočil v boju za novega župana.

Družba MIP v Kromberku s svežim mesom oskrbuje območje 150 km daleč v Italiji

Družba MIP (Mesno predelovalna industrija Primorske) v Kromberku spada med najbolj uspešne gospodarske družbe v svoji dejavnosti v Sloveniji. Sestavlja jo več podjetij, ki delujejo na Štajerskem, v Prekmurju in drugod v državi. V skupino podjetij, odvisnih ali povezanih z matično družbo v Kromberku, spada tudi podjetje Evrovit-Mip v Štandrežu pri Gorici.

Lani je MIP podvojil dobiček. Ustvarili so 20 milijard tolarjev prihodkov od prodaje mesa in mesnih izdelkov. Čez dve leti naj bi se prihodki povečali na 30 milijard, čez kakih pet let pa celo na 40 milijard tolarjev.

V družbi veliko obeta podjetje v Štandrežu. Slednje naj bi samo letos ustvarilo tri milijone evrov prihodkov od prodaje. Iz Štandreža s svežim mesom oskrbujejo mesta oz. potrošnike do 150 km daleč v notranjost Italije. Dodajamo, da je sveže meso iz Slovenije na italijanskih tržiščih znano in cenjeno.

Manjšinska kultu

"Manjšinska problematika je vedno aktualno vprašanje". Tako je ob odprtju 41. Študijskih dni Draga, prejšnji petek, dejal predsednik DSI, hkrati osrednji prireditelj openskega kulturnega foruma Sergij Pahor. V nedeljo zvečer pa je letošnje Študijske dneve povzel z mislijo, da smo očitno - tudi po mnenju predavateljev - potrebni boljšega komuniciranja in tesnejših medsebojnih odnosov. Tudi Draga lahko prispeva k temu, da gradimo "čiste, prijateljske in iskrene odnose na vseh področjih", da izboljšamo sožitje med nami in s sosedi.

PETEK, 1. SEPTEMBRA

Sergij Pahor, predsednik Društva slovenskih izobražencev, ki prireja Drago v Finžgarjevem domu na Opčinah pri Trstu, je v splošni razpravi, ki je sledila popoldanskemu predavanju prof. Mirana Košute, stopil pred mikrofon in dejal, da se morajo na besede predavatelja sklicevati predvsem mediji, ki naj s svojo funkcijo sprožijo potrebno debatno okolje v manjšini: iztočnice predavanja prof. Košute naj ne ostanejo zgolj na papirju.

Njegovo predavanje je namreč slonelo na rahločutnem humornem in sodobnem času, jezikovno prikrojenemu slogu. Prof. Košuto je namreč zvabil "namišljen turistični letak - denimo - razumniško-potovalne agencije Draga". Predavatelj se je na podlagi tridnevne namišljene ture podal na "kulturni rafting in canyoning med soteskami ideologij", v "kulturni climbing in jumping na vršacu nacionalnega" in v "windsurf ob burji medkulturnosti". Prva tura je predavatelju služila kot zgodovinski pregled dogajanja v našem manjšinskem prostoru po drugi svetovni vojni. "Naglo pozabljen duh oefovstva, Kocbekov titanski napon kvadrature krščansko-social(istič)nega kroga je tako kafroma izpuhtel tudi v kulturi", je dejal prof. Košuta: če so začeli 'titovci' vedriti pri novem dnevniku, založbi, revijah, gledališču, jim je lokalno jedro katoličanov in iz matice pribežalih somišljenikov pariralo s kulturnim monopolom nad manjšinsko šolo in radiom. Kultura je pri nas vendar rasla, toda "glavnina manjšinske kulturne mreže pa se je po vzorcu patološko slovenskega dualizma sčasoma de facto razparala v levičarski in katoliški, eskagezejevski in esesojevski pol." Dolga povojna desetletja smo tako rasli drug ob drugem in vzporedno gojili vsak "svojo" kulturo, trdno prepričani, kako je samo naša "prava". Naše ideološko manihejstvo je vendar ostalo tudi po padcu berlinskega zidu, propadu Jugoslavije, po osamosvojitvi Slovenije, po krahu eskagezejevskega gospodarstva s TKB na čelu. Ideološke ostrine so se s časom tudi pri nas izkrhale, "le da spremembe niso bile ravno bistvene, globinske, ampak bolj zunanje, liftinške." "Nostalgično slogaški Košuta" pa je mnenja, da so nazorska mavričnost, duhovno večobrazje, soobstoj različnih kulturnih osebkov vselej zavzete apologije vredno bogastvo, otipljiv izraz svobode, demokracije, miselne širine neke skupnosti, družbe, države."

Drugi turni dan je bil prof. Košuti pretveza za vprašanje: kaj nam danes še pomenijo pisatelji, branje, knjiga, literatura - kultura. Čeprav sta sedanja neoliberistična doba in postindustrijski kapitalizem - skratka ekonomska vera - prinesli človeštvu marsikatero dobrino, "postajamo iz dneva v dan večji sužnji potrošniške apoteoze globalizacije, amerikanizacije, cankarjanski hlapci njegove virtualne svobode in 'demokrature'. Pri tem nastradajo tudi domači kulturniki, nekdanji "bardi državne samobitnosti", ki so jih zamenjali novi protagonisti: politiki, gospodarstveniki, športniki, misice, tevečvekači. Zamejski prostor gotovo ni ostal na robu tega dogajanja, čeprav se naša zamejska kultura ni nikoli znašla "v prahu, saj smo ji zaradi vsesplošne italijanske socialne in kulturne hegemonije vselej pripisovali pomembno preživetveno vlogo, ključno identitetno poslanstvo." Krah TKB in ne ravno radodarno subvencijsko okrilje državniških blagajn sta privedla do položaja, ko je "kisika v kulturnih jeklenkah manj in manj..." Zaščitni zakon pa... zgolj vprašaj! Sedanje stanje je v primerjavi s položajem izpred 60 let nedvomno boljše, opaziti pa je, da se vendar naš kulturni prostor oži: to se opaža v gledališču, glasbenih šolah, tiskanih medijih. Predavatelj vliva kulturi posebno moč: "Je naš bistveni razlikovalni element v sedanjih evropskih in svetovnih integracijskih procesih".

Tretja tura: medkulturnost. Oziroma odnos Italijani-Slovenci. Ta lahko danes po mnenju predavatelja končno sloni ne več na nekdanjih sovražnih temeljih, polagoma si utirajo pot nove dinamike, ki dopuščajo novo vzporedje et-et in ne več aut-aut. Italijani in Slovenci se bomo kreolizirali do najvišje možne mere, "vendar vselej zvesti lastni različnosti". Tovrstni proces je treba vzeti za svojega tudi, če že ne predvsem, ko gre za odnose med nami - zamjeci - in onimi - unejci, rojaki. "Obojesmerni kulturni odnos matice in predmejstva je v zadnjem šestdesetletju neprestano mutiral", je dejal prof. Košuta. Ves ta čas pa mu je primanjkovalo dvoje: državniška širokogrudnost na matičnem in osebkovna samozavest na predmejskem bregu. Glede odnosov med matico in zamejstvom, med nami in Evropo je predavatelj izrazil željo, naj bo ločnica med nami čimbolj prehodna, pretočna, osmotična. Evropa bo morala obenem poskrbeti, da ne bo zdrknila v partikularizem, lokalizem ali izkrivljeni, egoistični regionalizem ekonomsko in socialno razvitejših regij: poiskati bo morala pravo razmerje med univerzalnim in partikularnim, globalnim in lokalnim. "Da bi bili hkrati državljani Italije, Slovenije in Sveta", je sklenil prof. Košuta.

SOBOTA, 2. SEPTEMBRA

Predavatelji drugega dne letošnjih študijskih srečanj Draga so vsak s svojega zornega kota vzeli za svojega citat velikega slovenskega misleca, Antona Trstenjaka, ki pravi: če hočemo veljati za poštene Slovence, moramo biti predvsem pravični do svoje preteklosti in dovolj modri v sedanjosti, da ohranimo jasen pogled v prihodnost. Trstenjakove besede so bile oblikovalcem okrogle mize podlaga, na kateri zgraditi svoj miselni vzorec, ponuditi lasten pogled oz. - z naivnim izrazom tako rekoč - recept, s katerim bi bila nam Slovencem dana možnost, da čim boljše prebrodimo viharje današnjega časa in da samozavestno odločamo o svoji prihodnosti.

Prisrčen vpogled v slovenski jaz je kot prva storila psihologinja Silva Matoš. "Zavedati se moramo svoje identitete, spoštovati moramo svoj jezik in jezik drugih", je dejala predavateljica in naglasila pomen, ki ga je kultura imela za naš narod skozi različna zgodovinska obdobja. Ključni trenutek, ki je Slovencu vlil svežega elana, je bila osamosvojitev, s katero je naš rojak zavrgel nekatere svoje zakoreninjene lastnosti: omalovaževanje lastnih uspehov in hlapčevstvo do drugih narodov. Bistri po intelektualnih zmožnostih, samozavestni pri sprejemanju odgovornosti smo Slovenci pasivni pri negovanju odnosov, kar vodi do tega, da se zapremo vase in tiho prenašamo stare zamere. Če k temu prištejemo še nazor, da svojih šibkosti ne smemo pokazati ne drugim ne sebi, lažje dojamemo naše nagnjenje k depresiji in obupu. Matoševa vidi zato v EU priložnost, da se slovenski narod čuti enakopraven kamenček v velikem mozaiku, del skupne zgradbe. Nikoli prej kot danes se nam zato odpira možnost negovanja kulture dialoga.

Službena oz. področna pota so psihologa Cvetka Heliodorja popeljala do soočanja različnih stvarnosti, ki so se odražale v težavah in stiskah, ki jih je slovenski človek, predvsem mladi, doživljal v zadnjih desetletjih. "Kot posameznik opažam, da se veliko ni spremenilo", le s poštenim delom je lahko vsakdo obdržal potrebno držo, je dejal predavatelj in potrdil dejstvo, da se je s sesutjem režima nekaterim zamajalo pod nogami, drugi pa so novo dobo slutili kot čas novih možnosti. Starši naših otrok so doživeli vse te dinamike. "Naši mladi odraščajo v času družbenih razprtij, ki jih ne razumejo. Otroci pa vendar niso obremenjeni kot njihovi starši," ki jih vzgajajo k izobilju, izogibanju naporov in bolečin, pa tudi pretirano jim dopuščajo zaostajanje v virtualnem svetu, ki zmanjša stopnjo njihove komunikacijske sposobnosti. Starši učijo otroke o svetu brez 'svetega', "brez česarkoli, kar bi se spoštovalo brez debate".

Spremembe, ki so oblikovale slovensko identiteto, sta po mnenju prof. Janeka Museka osamosvojitev - pridobitev lastne suverene države in spremembe iz narodnega - še prej etničnega - v nacionalno heglovsko zgodovinski subjekt - in zavesten vstop v EU in druge institucionalne ustanove zahodnega sveta. Gotovo je nova ureditev privedla do odnosnega razmerja med državno in evropsko identiteto. "Treba je lastno identiteto ohraniti na novi ravni," je pristavil predavatelj in dodal, da "biti Evropejec ni stvar geografske oz. politične opredelitve, je stvar duha." Problemi globalizacije so že itak znani. Evropa je vendar naša usoda, naša odgovornost. Družbene spremembe vplivajo na vrednostne usmeritve, ki niso absolutne. "Naši otroci pa se sprašujejo, ali jim bomo lahko nudili dostojno življenje," je še povedal prof. Janek Musek.

Trstenjakov učenec, prof. Jože Ramovš, meni, da živimo v svetu, v katerem nismo več vajeni komunicirati, v katerem ni slutiti usmeritve v boljše sožitje. Človek se potemtakem znajde na križišču možnih razpletov: če bo ubral pozitivno smer, se bo na koncu poti znašel na stopnji višjega sožitja; če pa se bo odločil za negativno pot, bo stopil na nivo ozkega doživljanja medsebojnih odnosov. Vzpon iz težavnega stanja lahko posameznik in njegova skupnost doživijo le v primeru, ko bi se zavestno odločili za naporno sodelovanje. Z vstopom v EU ima Slovenija priložnost, da v sožitje investira.

Miran Košuta in Neva Zaghet

Gostje sobotne okrogle mize

Tomaž Erzar

Katarina Kompan Erzar

Marko Stabej

NEDELJA, 3. SEPTEMBRA

Tretji dan Drage se je začel ob 9. uri z mašo, ki jo je pod velikim belim šotorom daroval tržaški škof Evgen Ravignani, somaševal pa g. Stanko Janežič. Tržaški pastir je poudaril pomen tradicije, ki je izkustvo Božje ljubezni, in z modrimi očetovskimi besedami posvaril vernike, naj ne bodo sužnji obredov in predpisov brez ljubezni. Verodostojni bomo, če pogumno stopimo iz templja in - tudi v politiki - gradimo pravičnost, dostojanstvo in mir.

Ko so te besede še odmevale v ušesih in srcih navzočih, se je Sergij Pahor pred mikrofonom občuteno in s hvaležnostjo spomnil na dragoceno javno delavko Nadjo Maganja, zvesto organizatorko in spremljevalko Drage, ki je februarja letos prerano zapustila družino in vso našo skupnost ter se združila z Gospodom Življenja, po katerem je srčno hrepenela.

Jutranje predavanje - bolje: prepričljivo osebno pričevanje! - sta na živ in neposreden način oblikovala psihologa in terapevta s Frančiškanskega družinskega inštituta, zakonca Tomaž Erzar in Katarina Kompan Erzar. "Ljudje smo med sabo tako tesno povezani, da vplivamo drug na drugega, tudi če tega nočemo," sta nakazala v izhodišču svojih misli. Zato je za zdrav razvoj posameznika nadvse pomembno biti v stiku s svojim čutenjem, ga znati poimenovati in v varnem odnosu o tem govoriti. Temelj povezanosti je družina, kraj, kjer si vedno in vsekakor sprejet za to, kar si. Če si člani družine zaupajo, če je ta celica prepoznavna, ker ve, kaj hoče biti, in če je njenim članom dovoljeno biti to, kar so, se v njih razvije sočutje, ki je bistven pogoj za zdravo rast. Vsak strah je mogoče obvladati, ga razumeti, predelati in premagati: pomembno je v varnem okolju o njem govoriti, priti do njegovega vira. Zato: "Nikdar ne utihnite!", sta zakonca Erzar pozvala prisotne in še enkrat poudarila dragoceno poslanstvo prav vsake družine za rast vse družbe.

Popoldanski poseg je bil tokrat posvečen vprašanju odnosa Slovencev do lastnega jezika. Profesor za slovenski jezik in stilistiko na Filozofski fakulteti ljubljanske univerze Marko Stabej je v predavanju na temo *Zvezde, vrtnice in trnje (kam in kako s slovenščino?)* poudaril, da se Slovenci premalo zavedamo raznolikosti svojega jezika. Nekatere "strokovne službe" so bile sicer ukinjene, toda položaj je dinamičen, raznolik in pester. S slovensko državnostjo se je mednarodni položaj slovenščine normaliziral, danes pa ima ta nova evropska normalnost nove obraze, ki jih težko sprejemamo. Po predavateljevem mnenju je danes ključno vprašanje, kako naj ravnamo, da bomo lahko slovensko govoreči v slovenščini še doma in bivanjsko uspešni. Najprej je potrebna "dekriminalizacija" slovenskih govorcev in govork, ki naj bi govorili napačno slovenščino, nadalje je potrebno boljše informiranje o sebi in drugih, večje jezikovno znanje in večja jezikovna opremljenost. Zvezde narodnega neba so v preteklosti bili izobraženci, ki so nosili odgovornost za ves narod. Danes pa mora biti zvezda - in ne ovca, ki čaka napotke pastirja! - prav vsak posameznik. "Začeti se moramo imeti zares!" Zato je pomembna uporabnostna-pragmatična-funkcionalna razsežnost jezika, kajti jezik brez pragmatične perspektive prej ali slej postane okras. Med knjižnim jezikom in narečji obstaja cela vrsta različnih govoric (od pisem do sms-jev), ki jih še ne sprejemamo s stropnostjo in zaupanjem. "Slovenci ne smemo imeti samo vrtov, ampak tudi njive in komposte..." Zato so potrebni vsi: raperji, športniki in pesniki. Če v svojem jeziku nisi sproščen, se mu boš odrekel.

Slovenci imamo premalo dobrih priročnikov, dvojezičnih slovarjev, šolskih slovnic, nismo dovolj pozorni do pragmatične uporabe jezika in do stika s tujim jezikom, ki terja poglobitev lastnega. Skratka: danes sta za bogato živost jezika potrebni dve vrsti govorcev: potrebni so tisti, ki jih zelo skrbi za jezik, in tisti, ki jih to manj skrbi. Potrebna je dialektika diskusije!

Stran sta pripravila Igor Gregori in Danijel Devetak

ura in narodova duša

Draga je tradicionalni intelektualni forum, ki iz leta v leto v začetku septembra sproža nova vprašanja o aktualnem dogajanju v zamejstvu, pa tudi v matični domovini. Ob predavanjih in uradnem diskusijskem delu je zelo zanimivo prisluhniti tudi "neuradnim" odmevom zunaj velikega belega šotora. Za kratke vtise o komaj sklenjeni Dragi smo zato prosili nekaj udeležencev letošnjih Študijskih dni na Opčinah.

Janez Dular: Draga je prava institucija. Človek, izobraženec čuti že skoraj dolžnost, da se je udeleži. Recep za uspeh je tudi v tem, da se organizatorjem vedno posreči zadeti v polno pri izbiri tematike, ki je aktualna, široka in izzivalna. Tako je tudi letos.

Drago Štoka: Draga je že ustaljena pobuda. Je tradicionalno srečanje Slovencev, ki prihajajo iz vseh vetrov. In še več: tu se srečujejo tudi različno misleči posamezniki. Draga je še vedno največji slovenski virtualni parlament. Že res, da prireditev poteka na Opčinah, a je tako, kot bi se dogajala v središču matične domovine - v Ljubljani. Draga mora po ustaljeni poti naprej. To pričajo sama predavanja tako na Dragi mladih - tematika, kot so Slovenija v Evropi - pa tudi na tradicionalni Dragi, na kateri ljudje zelo radi sodelujejo.

Igor Tuta: Ko sem danes zjutraj (v nedeljo, 3. septembra - op. av.) prihajal na Drago, sem razmišljal, kako dobro je, da ima človek tako prireditev, kot je Draga, kjer se srečuje z drugimi ljudmi in hkrati svoja mnenja sooča z drugimi mnenji. Na določena izvajanja sem imel sicer pomisleke, toda tudi to me je obogatilo. Velika dodana vrednost je, da so ponujene tematike, o katerih lahko razmisliš in jih poglobiš.

Današnje predavanje (nedeljsko jutranje predavanje - op. av.) ni temeljilo toliko na veri, ampak predvsem na medosebnih odnosih in na tem, kako naj se ustvarja dialog v družini. Zelo sem bil vesel, da sem bil prisoten. Oba predavatelja sta slikovito predstavila njun pogled, kako naj se razvija in raste družina. Poglobila sta problematiko zaupanja. Res je, da včasih premalo gradimo na zaupanju bodisi v odnosu starši-otroci kot mož-žena. Ti odnosi pa so podlaga zato, da so otroci srečni. Ne gradiš namreč odnosov zato, da bi bili otroci srečni, ampak otroci so srečni, ker živijo v lepi družini. To je bil zanimiv zaključek današnjega jutranjega predavanja.

Tine Velikonja: Drage se udeležujem vsako leto. To je zame vir velike sreče. Gre namreč za ljudi, smo kot bratje in sestre. Še nekaj besed o predavanjih: psihologi, ki so govorili v soboto, so obdelovali moderne čase in vrednote. Niso bili usklajeni, v kolikor, kot so sami rekli, se prej niso nikoli srečali. Ugotovili pa so, da so bile vrednote, kot je družina, vedno visoko cenjene. Predavanje v nedeljo zjutraj sta zaznamovala predavatelja. Veliko pomeni, da si čeden in lušten in da znaš lepo govoriti. Če tega ne obvladaš, je bolje, da samo poslušaš. Predavatelja mogoče še nista zelo izkušena, a pustila sta lep vtis. Izrazil pa bi rad tudi opazko. Draga mora biti bolj politično obarvana. Od vedno je bilo osrednje nedeljsko predavanje na Dragi politično naravnano. To je bila stalnica. In Draga bi morala to ohraniti: slovenski jezik je sicer krasna tema, organizatorji pa bi jo morali uvrstiti na sobotni spored. Sobotna tema, prepleskana v bolj politične barve, bi lahko bila na sporedu v nedeljo.

Janez Dular

Drago Štoka

Igor Tuta

Tine Velikonja

Dušan Jakomin

Tomaž Pavšič

Zorko Pelikan

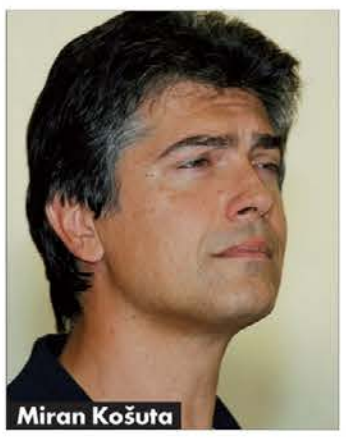
Miran Košuta

Tino Mamić

Boris Paternu

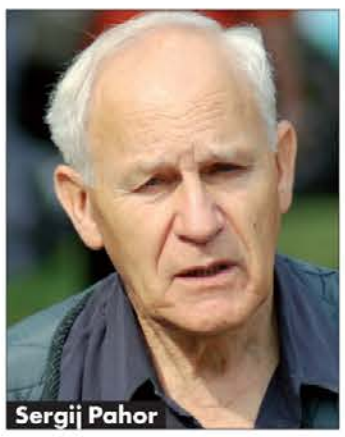
Sergij Pahor

Dušan Jakomin: Ugotavljam, da je Draga prešla v obdobje utrujenosti. Organizatorji so premalo reklamizirali pobudo samo. Nisem zasledil posebnih priprav, ne daljnih ne časovno bližjih. Draga je potreben forum za našo manjšino. Presega vse meje. Sem prihajajo različni ljudje z različnimi mnenji. Gre za pobudo, ki je ni nihče drug sposoben organizirati. Priprave nanjo pa so skromne. Bolje je treba pripraviti obveščevalno kampanjo, zato da je javnost seznanjena. Boljše obveščanje velja zlasti za stike z mediji. Vse je bilo predstaviljeno v zadnjem trenutku. Draga je pobuda, ki si zasluži večjo pozornost. Za vpad prisotnosti je sokriv torej tudi organizator.

Tomaž Pavšič: Žal mi je, da nisem bil prisoten na vseh predavanjih letošnje Drage. Poslušal sm samo osrednje nedeljsko predavanje. Predavatelj je pokazal, da je lingvist, pa tudi filozof in psiholog. Govoril je o dveh skrajnostih odnosa do jezika. Z vsemi njegovimi zaključki se ne strinjam povsem. Preveč je namreč naklonjen tako imenovani pragmatični skrajnosti. Predavanje je bilo vsekakor zelo zanimivo.

Zorko Pelikan: Draga letos vstopa v peto desetletje svojega delovanja. Mislim, da ima po zaslugi bogate tradicije lepe možnosti, pa tudi dolžnost, da razvija dialog, ki je na tem forumu že tradicija. In to ne samo danes, ampak tudi v hujših časih. Hkrati upam, da nakazujejo spremembe, ki smo jih letos videli, iskanje novih oblik vsakoletnih srečanj na Opčinah.

Miran Košuta: Letošnja Draga je po izbiri argumentov, ki smo se jih posamezni predavatelji lotili, vsebinsko raznolika, pestra, posrečena. Všeč mi je poudarek na dilemah in upih v kulturi, jeziku, v slovenščini, torej v vsem tistem, kar tvori našo nacionalno identiteto. Mislim, da je na tej smeri razglabljanja še veliko novih poti, na katere moramo skupaj stopati in jih čim dlje prehoditi, da bo prihodnost Slovencev tudi na tem koščku zemlje med Alpami in Jadranom znosnejša in normalnejša ter da bomo sredi tega oceana globalizirane vsakdanjosti tudi mi pluli s svojo lupinico. Draga je v vseh svojih enainštiridesetih izvedbah doslej opravila v tem kontekstu pomembno funkcijo. Zato upam, da bo še dolgo časa diskusijski forum svobode, kresanja misli in tudi kritik, ki so še kako potrebne. Problemi se namreč razvijajo in hkrati nastajajo vedno novi. Draga mora ohraniti neko kritično distanco do vsega, kar nas zadeva kot Slovence. To posebej velja za politiko, manjšinsko, italijansko pa tudi slovensko. Prav ta kritika bo namreč omogočila, da bomo skupaj rastli.

Tino Mamić: Draga je vedno nekaj posebnega. Ne gre samo za vsebino, pač pa tudi za ljudi, ki se tu srečujejo. Govorim o interakciji, za vse, kar se dogaja v šotoru in pred njim. Vsebina je kot ponavadi na nivoju. Je dovolj kakovostna in zanimiva.

Boris Paternu: Mislim, da je osrednje nedeljsko predavanje profesorja Stabeja odprlo celo vrsto vprašanj, predvsem na podorčju pragmatične lingvistike, t.j. uporabnega jezika na praktični rabi. Gre za to, kar najbolj potrebujemo. Njegova stališča se niso omejevala na lingvistiko. Razširil jih je na vprašanja kulturne in umetniške problematike. Na dan je spravil enciklopedijo problemov, na katere je odgovarjal vitalno, intenzivno in dolgo. Debata je trajala kake tri ure. Mislim, da bi tako predavanje težko organizirali v Ljubljani. Posrečenost Drage je torej tudi v tem, da je sprožila tako temo. Na teh tematikah kaže zato tudi nadaljevati.

Sergij Pahor: Organizatorji smo zadovoljni z letošnjo Drago, ki stopa v peto desetletje. Od 41. Drage smo se poslovili z namenom, da napovemo naslednjo. V teh treh dneh sem zasledil povezovalno nitko, ki sloni na potrebi po boljšem komuniciranju. Gre za medosebno spoznavanje in boljše odnose med nami vsemi. To je ena od osnovnih nalog Drage. Tudi letos smo imeli srečno roko pri izbiri predavateljev. Upajmo, da bomo lahko tako tudi nadaljevali. To bo nedvomno koristilo vsem za čim boljše sožitje ne glede na politične razlike in geografske razdalje ter ne glede na to, kje Slovenci živimo, v matici, zamejstvu ali zdomstvu. Problem komuniciranja je eden od osnovnih problemov sožitja.

Stran je pripravil Andrej Černic

Pozdravi uglednih gostov

Kot veleva tradicija, je bil prvi dan Drage posvečen pozdravom številnih gostov. Tako je bilo tudi letos. Pred mikrofonom so se zvrstili ugledni predstavniki slovenske države in manjšinskega prostora. Generalni konzul RS v Trstu Jože Šušmelj je povedal, da se globina Drage ni izživela ob nastanku slovenske države, a je v tem dobila novo moč za diskusijo, ki ni bila nekoč možna. Državni podtajnik Miloš Budin je podčrtal pomen Drage kot prostor razmišljanja in presojanja naše stvarnosti, Tamara Blažina pa je prinesla pozdrave v imenu dežele F-Jk. Predsednik SSO Drago Štoka je v svojem pozdravu jasno izrazil pričakovanje, naj italijanska država stori to, kar je do naše manjšine dolžna, predsednik SKGZ Rudi Pavšič pa je pristavil, da je treba iztočnice programske konference končno vendarle udejanjiti. Pozdrav iz Koroške je prinesel Valentin Inzko.

V soboto je prisotne pozdravil slovenski veleposlanik v Rimu Andrej Capuder in dejal, da je bilo njegovo prvo leto v večnem mestu obarvano s pozitivnimi premiki v prid naše manjšinske skupnosti: "Največ pa je sicer odvisno od nas samih".

Jože Šušmelj

V nedeljo zjutraj je navzoče počastil s svojo prisotnostjo poslanec DZ Tone Kokalj, popoldne pa je v imenu Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu pozdravil Zorko Pelikan, ki je povedal, da je Draga danes simbol pomembnih dosežkov; vseskozi je namreč uveljavljala prepričanje, da je iskanje skupnega jezika možno. Spodbudil je k še nadaljnjemu utrjevanju lastne identitete in dialoga. Tomaž Pavšič v imenu Svetovnega slovenskega kongresa pa je spomnil na stoletnico smrti Simona Gregorčiča in vse prisotne povabil na odkritje njegovega kipa 21. oktobra v goriškem ljudskem vrtu.

Slavnostni govor na Gradišču

Simon Gregorčič nekoč in danes

Ko pravimo, da je Simon Gregorčič velik primorski in velik slovenski pesnik, navadno ne pomislimo, kaj v resnici je pesnik. Pesnik namreč ni poklic kot drugi. Pesnik se rodi. Pomembna je torej nadarjenost ali genska zasnova, ki jo človek prinese na svet. In očitno so rojenice in sojenice Gregorčiča bogato obdarile. Napravile so ga za pravega umetnika, za "pesnika po milosti božji", kot ga je imenoval celo njegov nasprotnik.

Ko se ob priložnostih, kot je današnja, vprašamo, kaj nam Gregorčič pomeni, se nam zastavlja tudi vprašanje, kaj je Gregorčič pomenil nekoč, svojim sodobnikom in vrstnikom. Kako je njegovo poezijo sprejela javnost na Goriškem-Gradiščanskem in v drugih deželah avstro-ogrske monarhije, kjer so živeli Slovenci?

Treba je vedeti, da je bila v drugi polovici 19. stoletja narodnostna sestava Goriške-Gradiščanske večidel slovenska. Slovenci so bili večinsko prebivalstvo dežele, romanskih prebivalcev, Italijanov in Furlanov, je bila komaj dobra tretjina. Narodnostna razmejitev je bila natančna, etnično raznorodna je bila zgolj Gorica, glavno mesto dežele, v kateri so prevladovali Italijani. V dobi narodnega osveščanja, zlasti od druge polovice 19. stoletja dalje, so si Slovenci prizadevali ustvariti v Gorici močno narodno središče in Gorica je s slovenskim šolstvom in plodno slovensko kulturno dejavnostjo pred prvo svetovno vojno to omogočala in je zaostajala samo za Ljubljano, a je bila pred Trstom. Vidimo, v kako razgibanem času je živel Simon Gregorčič, "goriški slavček", pa tudi, kakšno vlogo je mogla in morala imeti njegova poezija med večinskim, čeprav že ogroženim slovenskim prebivalstvom na Goriškem.

Foto Bumbaca

Gregorčičeva prva zbirka pesmi je doživela nesluten kulturni in knjigotrški uspeh. Do takrat se ni zgodilo, da bi bila pesniška zbirka pri nas v nakladi 1800 izvodov v pol leta razprodana. Široke plasti bralcev so se na *Poezije* iz leta 1882 nenavadno močno odzvale. O pesmih so povsod razpravljali in jih ocenjevali, vendar različno. Javnost se je razdelila v dva tabora, v zagovornike in kritike. Glasni kritiki so prihajali večidel iz katoliških krogov, kar v nekem smislu preseneča, če vemo, da je bil avtor pesmi katoliški duhovnik, nasprotno so pesnika hvalili liberalno usmerjeni izobraženci. Gregorčičev najnevarnejši kritik, bogoslovni profesor Anton Mahnič je pesmi ocenjeval s stališča krščanskega idealističnega pojmovanja sveta in dogmatike ter jih zavračal, medtem ko so bili vsi pomembni slovenski pesniki in pisatelji, tudi nekateri visoki cerkveni dostojanstveniki, zlasti pa večinsko javno mnenje na Gregorčičevi strani. Pesnika so slavili, neredko tudi iz političnega prepričanja. Več primorskih občin in društev ga je razglasilo za častnega člana, med drugim občina Dornberk-Prvačina. Na slavju v Prvačini leta 1885 je bil ob množici častilcev navzoč tudi pesnik, ki je ob tej priložnosti spregovoril o svoji neomajni privrženosti slovenstvu.

Kar kaže v tej zvezi povedati, je, da Gregorčičeve pesmi sodobnikov niso pustile ravnodušne. Zadele so jih v globino, v najbolj občutljive in ranljive točke, zato so se opredeljevali do njih. Odmevnost je nasploh veliko priznanje za umetnost. Seveda je razlika med pozitivnim in negativnim sprejemanjem poezije. Gregorčiča je Mahničeva kritika hudo prizadela, saj se po njej ni mogel več pobrati. Bolj kot drugo je razkrila to prizadetost pesnikova umetnost sama. Že njegove druge *Poezije* iz leta 1888 pomenijo padec v estetskem pogledu, čeprav so se Mahniču zdele bolj krščanske, prav tako, če ne še bolj sta umetniško manj prepričevalna tretji in četrti zvezek *Poezij*.

In kako danes beremo Gregorčičevo poezijo, ko večina bralcev nima v zavesti zgodovinskih okoliščin, ki bi mogle vplivati na odnos do pesnika? Kaj nas pri Gregorčičevih pesmih danes priteguje in vznemirja?

Predvsem so osebnoizpovedne pesmi tiste, ki zbujajo zanimanje. Gregorčičeve erotične pesmi, na primer. Pesnik ne more skriti, kako pomembno vlogo je imelo ljubezensko čustvo v njegovem življenju, zato uporabi vse možne načine, da ga izrazi bolj ali manj prikrito, posredno, pa tudi naravnost. Tu se v pesniku razkrije neskladnost med človekom in duhovnikom, zato je moral Gregorčič prestati številne preizkušnje in skušnjave. Odpovedati se je moral človeškemu, da je ostal zvest božjemu. Ta deljenost, ta razdvojenost se kaže tudi pri drugih osebnoizpovednih pesmih, ne samo pri ljubezenskih, npr. pri pesmi Človeka nikar!, in nasploh označuje pesnikovo osebnost. Vendar se disharmonija pri Gregorčiču pojavlja kot izbruh čustva, kot izraz hipnega razočaranja, kot krik močno ranjenega človeka, ne kot svetovni nazor, ki bi ga oddaljil od krščanstva. Duhovništvu se Gregorčič nikoli ni odpovedal. Bolj cel, manj razdvojen je bil Gregorčič v domoljubnem čustvovanju. Kot primorski rojak se je čutil poklicanega, da postane glasnik zahodnega dela slovenskega ozemlja. V obmejnih krajih nekdanje večnarodne avstro-ogrske monarhije se je romanski element naglo širil v škodo našega prebivalstva in primorski ljudje so postali bolj in bolj ogroženi. Vsa Gregorčičeva lirika izraža to stisko. ta strah pred nevarnostjo z juga. Po čustveni vsebini je bilo pesnikovo rodoljubno prepričanje mehko, otožno, celo žalostno, vendar je znala biti njegova nacionalna pesem tudi pogumna, bojevita, v pravem pomenu mobilizacijska, celo preroška kot pesnitev Soči, taka, ki je pripravljala rojake na odpor in samoobrambo. Utrjevala je domovinsko zavest in voljo po obstajanju na svoji zemlji.

Kar sodobnega bralca pri Gregorčiču najbolj preseneča, pa je poezija kot taka, poezija, za katero je značilna izjemna muzikalnost. Samo še Otonu Župančiču, rojenemu v okolju nenavadno pevnega belokranjskega govora, je uspel tako silovit prodor v glasbo slovenske besede. Eksplozijo melodičnosti pri Gregorčiču si zato razlagamo podobno, z zvočnim primorskim narečjem, vendar ta razlog ne more biti edini, saj bi morali biti po tej logiki melodični vsi primorski pesniki, pa niso. Muzikalnost Gregorčičeve poezije je predvsem rezultat pesnikove osebne nadarjenosti, njegovega izrazitega občutka za muziko besede. In kot glasbo samo, je tudi melodičnost Gregorčičevih izpovedi težko racionalno pojasniti. Vsekakor so kratki verzi, številne rime in figure ponavljanja tisti instrumenti, ki jih je Gregorčič mojstrsko obvladal in uponabljal. Kjer je združil vse, se je njegova umetnost približala idealnemu modelu klasične lirike. Med najbolj zvočne pesmi nedvomno sodi Oljki, pesnitev, ki povzema simboliko mediteranskega drevesa od Svetega pisma do sodobnosti in vključuje tudi osebne refleksije o življenju in smrti, pesnitev, ki je uglasbena kot mnoge druge Gregorčičeve pesniške izpovedi.

Ko sto let po pesnikovi smrti prebiramo njegove pesmi, ugotavljamo, da so premnoge med njimi preživele in obstale tudi v manj naklonjenih obdobjih zgodovine. Pogledi nanje so se spreminjali, nastajale so različne interpretacije in številne med njimi so utonile v pozabo- pesnikovo delo pa je ostalo. Zato je na nas, da zanimanje za Gregorčiča ohranimo. In prispevamo svoj delež k temu, da bodo njegove pesmi uspešno kljubovale času in bogatile duhovno življenje prihodnjih rodov.

France Bernik

Peš po Korziki (17)

Med morjem in gorami

10. Magično nedostopna Girolata

Girolata mi je bila takoj všeč. Še preden sva zakorakala na tlakovano ulico, ki je vodila proti morju, sem začutil, da je to to. Tisto ta pravo. V vasici, dostopni le z morja ali pa po nekajurni hoji čez drn in strn po kozjih stezicah, je bilo le nekaj v tradicionalnem stilu grajenih hiš, pretežno vikendov, par razkošnih restavracij in "v nulo" zrihtano zavetišče, ki pa sva ga obšla, ker naju je nižje doli, tik ob obali in na res izjemni lokaciji, čakal zgledno urejen kamp.

Star genoveški stolp, ki je kraljeval na vzpetini ob vhodu v zaliv, je že itak fantastično atmosfero nadgrajeval z odtenkom pravljičnosti. Vsenaokrog je bilo čutiti spokojnost. Kot da bi pritisnil na gumb z napisom "Slow motion". Nikomur od redkih obiskovalcev in tistih par "čudakov", ki so si zaliv brez avtomobilov izbrali za svoj dom, se ni nikamor mudilo. Takoj ko sva se spustila do obale, sva zavila v malo, iz lesenih desk zbito trgovin'co na plaži, ki je ponujala celo vrsto izvirnih, nekam njuejdžerskih spominkov, povezanih z morjem, zalivom, Korziko..., pa tudi sadje, sladoled, mrzlo pijačo in vse najnujnejše za pripravo enostavnega obroka. Mlad prodajalec, podoben igralcu, ki je upodobil Harryja Potterja, mi je med nakupovanjem hladnega piva in kokakole mimogrede povedal, da dobijo vsako jutro svež kruh.

"Če bi rada jutri za zajtrk svežo bagetko ali dve, potem mi morata to povedati, saj vsak večer sporočim, koliko kruha naj mi dostavijo. V glavni sezoni ni problema prodati dveh, tudi treh košar, a glavna sezona je že mimo. Potem ko sem nekajkrat ostal zvečer s celo košaro kruha, ki ga naslednji dan nisem mogel več prodati, ga nabavljam samo še po naročilu in ne več kar tako, na pamet," je gostobesedno razložil v zavidljivo dobri angleščini, kar je bilo na Korziki zelo redko in nenavadno.

"Od kod ga pa pripeljejo?" me je zanimalo.

"Po morju. Iz Porta. Vsako jutro pripluje v zaliv barka z vsem najnujnejšim za vse restavracije, zavetišče, kamp, domačine in mojo trgovino, "je odgovoril in me, ne da bi ga po tem vprašal, kar sam od sebe seznanil še z delovnim časom svoje male trgovinice.

"OK, vzela bova dve bagetki," sem rekel in ga, potem ko si je to zapisal v blokec, vprašal:

"Si domačin?"

"Ne, ne. Prihajam iz Alzacije. Tu pa imam teto, tako da pridem čez poletje malo zaslužit. Za študij in to..."

"In, kako gre biznis," sem bil še kar radoveden, saj se mi je zdel poba nabit s pozitivno energijo.

"Poleti super, zdaj pa ne več. Še kakšen teden, morda deset dni bom vztrajal, potem pa se bom vrnil domov".

"Imaš pa srečo, da lahko celo poletje preživiš v tako lepem ambientu," sem zaključil.

"Ja, vem," je rekel z glasom, v katerem je bilo čutiti, da se tega dobro zaveda.

Mrzlo "birco" oziroma kokakolo sva si privoščila sedeč na obali, s stopali v nežno valujoči morski vodi, ki je prav gotovo terapevtsko vplivala na razjahanost sklepov, mišic in vezi po več kot šestih urah ujetosti v gojzarje. Tam, tik ob morju, na peščeni plaži le nekaj metrov stran od naju, je ležala krava. Pravzaprav je šlo za bikca, ki se sploh ni zmenil za redke kopalce – nemške mladce. Ti so skušali z vragolijami, skoki s pomola, tunkanjem... osvojiti srca svojih sošolk ali narediti vtis na kolege in redke goste Girolate. Njihovo šopirjenje je pustilo našega Ferdinanda (kot sva bikca poimenovala) povsem hladnega. Tudi ko se mu je eden od fantov približal izza hrbta in ga skušal zajahati, je brez vsakršne panike vstal, ga prebodel s pogledom, v katerem je bilo slutiti vprašanje "Kdo je tu bik, jebemti?", se premaknil za nekaj metrov in se spet spustil na prijetno topla peščena tla.

/ dalje

Nace Novak